

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JÄRJESTÖT KUNTIEN RINNALLA SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUSTEN PYÖRTEISSÄ

Kortesalmi Satu
Springare Sini

Opinnäytetyö
Sosiaaliala
Sosiaalialan osaamisen johtaminen
Sosionomi (ylempi AMK)

2021

Sosiaaliala
Sosiaalialan osaamisen johtaminen
Sosionomi (YAMK)

Tekijät	Satu Kortesalmi Sini Springare	Vuosi 2021
Ohjaajat	Timo Marttala Leena Viinamäki	
Toimeksiantaja	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry	
Työn nimi	Sosiaali- ja terveysalan järjestöt kuntien rinnalla sote- ja maakuntauudistusten pyönteissä	
Sivu- ja liitemäärä	82 + 33	

Opinnäytetyömme aiheena oli Lapin sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toiminta ja yhteistyö kuntien kanssa. Se perustui aiheen ajankohtaisuuteen, sillä sosiaali- ja terveysalan toiminta eli suuren muutoksen aikaa sote- ja maakuntauudistuksen vuoksi ja korona aiheutti taloudellisia haasteita järjestöjen ja kuntien toimintaan.

Tutkimuskysymyksiä oli: Millaista on sosiaali- ja terveysalanjärjestöjen ja kuntien tekemä yhteistyö Lapissa nyt ja tulevaisuudessa? Kuinka merkityksellistä järjestötoiminta on? Miten sote- ja maakuntauudistukset näkyvät järjestökentällä? Etsimme myös vastauksia kysymyksiin, mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyömahdollisuuksiin ja miltä järjestöjen tulevaisuus näyttää. Tavoitteenamme on nostaa järjestöjen merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä sekä kehittää järjestöjen ja kuntien välistä yhteistyötä.

Opinnäytetyön toteutimme käytännöntutkimuksena, jossa käytimme laadullista tutkimusmenetelmää. Aineistonkeruutapoina olivat Webropol-kyselyt ja haastattelut puhelimitse ja kasvokkain. Analyysimenetelmänä käytimme triangulaatiota ja teemoittelua.

Keskeisinä havaintoina opinnäytetyössämme nousi esiin osittain erilaiset näkökulmat yhteistyön toimivuudesta. Järjestökoordinaattorien tai järjestöyhdyshenkilön palkkaaminen kuntiin on edistänyt kumppanuutta järjestöjen ja kuntien välillä mutta tietoisuus koordinaattorin toiminnasta on joissakin kunnissa vielä vähäistä. Opinnäytetyömme mukaan kunnat ovat halukkaita kehittämään yhteistyötä ja siihen halutaan panostaa.

Asiasanat Sosiaali- ja terveysjärjestöt, järjestötoiminta, soteuudistus, yhteistyö, kumppanuus
Muita tietoja Työhön liittyy PowerPoint-esitys.

Professional Competence Management in
Social Services
Master's Degree of Social Services

Authors	Satu Kortessalmi Sini Springare	Year 2021
Supervisors	Timo Marttala Leena Viinamäki	
Commissioned by	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry	
Subject of thesis	Social and health sector organizations side by side with municipalities in the Sote-abbreviation for a Health and Social Care Reform	
Number of pages	82 + 33	

The topic of our thesis was the activities of Lapland's social and health care organizations with municipalities. It was based on the topicality of the topic, as social and health activities, lived the time of great change due to social and provincial reform, and corona posed financial challenges to the activities of organizations and municipalities.

The research questions were: What is the cooperation between social & health organizations, and the municipalities in Lapland, now and in the future? How relevant is organizational activity? How does sote reforms reflect in the organizational field? We are also looking for answers to questions what factors affect the opportunities for collaboration, and what the future of organizations looks like. Our goal is to raise the profile of organizations as promoters of health and well-being, as well as develop/promote cooperation between institutions or operations and municipalities.

Our research is a practical study in which we used a qualitative research method. The methods of data collection were Webropol surveys and interviews (telephone and face-to-face). As a method of analysis, we used triangulation and themed design. The main findings of our study showed partly different perspectives on the functioning of cooperation. Hiring NGO coordinators or an NGO liaison officer for municipalities has promoted the partnership between organizations and municipalities. Awareness of the coordinator's activities is still low in some municipalities. According to the survey, municipalities are willing to develop cooperation and invest in it.

Key words Social and health organizations, organizational activities, Sote Reform, cooperation/collaboration, partnership
Special remarks the thesis includes a PowerPoint presentation.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	2
2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	5
2.1. Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	5
2.2. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys ja tutkimusmenetelmät.....	6
2.3. Sisällön analyysi.....	12
2.4. Eettisyys ja luotettavuus.....	13
3. JÄRJESTÖTOIMINNAN MUUTOS HISTORIASTA NYKYPÄIVÄÄN.....	14
3.1. Järjestötoiminnan synty.....	14
3.2. Järjestötoiminnan malleja Lapissa.....	15
3.3. Yhteistyön vahvistuminen ja tulevaisuuden hyvinvointityö Lapissa	18
3.4. Sote- ja maakuntauudistusten vaikutukset Lapin järjestöihin.....	23
4. JÄRJESTÖTOIMINNAN MONINAISUUS.....	30
4.1. Järjestöt osana hyvinvointipalvelujärjestelmää.....	30
4.2. Järjestöjen toimintamalleja.....	32
4.3. Järjestöt ja aktiivinen kansalaisuus kansalaistoiminnan areenana.....	35
4.4. Järjestötoimintaan liittyvät lait.....	37
4.5. Koulutusyhteistyöllä vahvistetaan tulevaisuuden järjestökenttää.....	39
5. TUTKIMUSTULOKSET.....	41
5.1. Kuvausta tutkimukseen osallistuneista järjestöistä.....	41
5.2. Järjestötoiminnan mahdollistajat.....	46
5.3. Järjestöjen ja kuntien tekemä yhteistyö.....	49
5.4. Järjestöjen merkittävyys kuntalaisille ja kunnalle.....	63
5.5. Järjestöjen tulevaisuus.....	70
6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	75
LÄHTEET.....	83
LIITTEET.....	93

Piirroskuvien tekijä Mervi Kuukasjärvi

Runon kirjoittaja Tarja on yksi järjestökyselyyn vastaajista

KUVIOLUETTELO

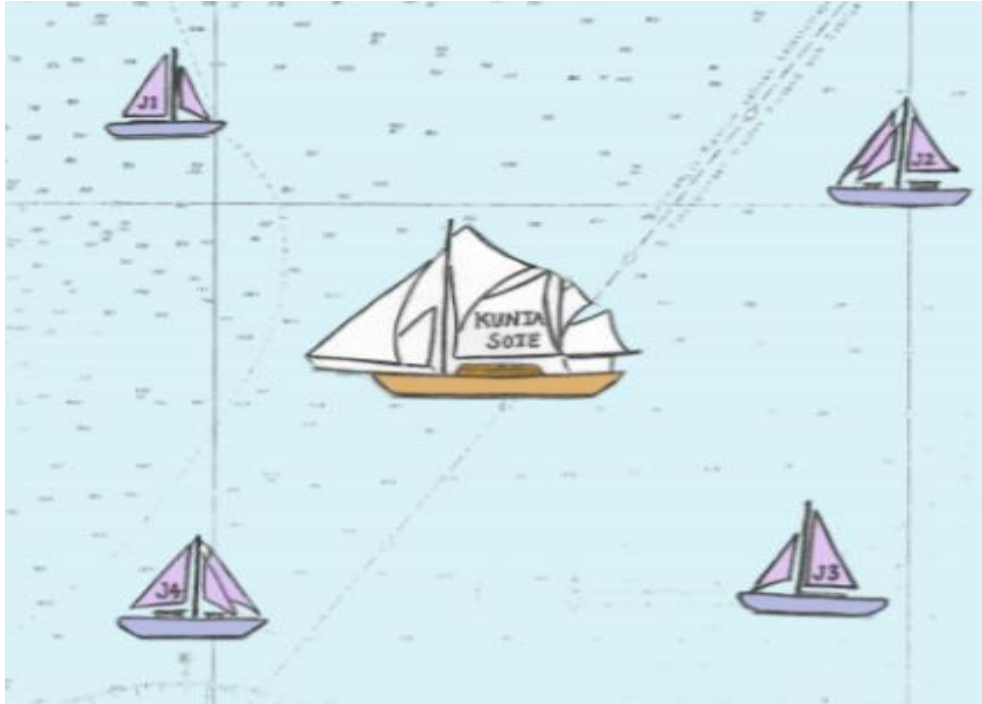
Kuvio 1.	Lapin kartta.....	3
Kuvio 2.	Laadullisen – monimetodisen – määrillisen jatkumo Qual Mixed Quan...	10
Kuvio 3.	Järjestöjen valtakunnallinen ja Lapin järjestöjen kehittyminen.....	14
Kuvio 4.	Welfare-mix tyyppinen monituottajuusmalli.....	20
Kuvio 5.	Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan rakenne.....	26
Kuvio 6.	Järjestöjen keskeiset toimintaprosessit.....	30
Kuvio 7.	Järjestöjen tuottama lisäarvo.....	33
Kuvio 8.	Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet.....	36
Kuvio 9.	Järjestöjen tekemän terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työ.....	45
Kuvio 10.	SWOT-analyysi tutkimuksessa esiinnousseita asioita.....	74

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1.	Hyvinvointikoordinaattorin ja järjestöyhdyshenkilön toimenkuvat.....	31
Taulukko 2.	Järjestöjen vastaajamäärät kunnittain.....	42
Taulukko 3.	Kyselyyn osallistuneiden järjestöjen toiminnan kohderyhmät.....	43
Taulukko 4.	Järjestöjen aktiivisten toimijoiden riittävyys.....	46
Taulukko 5.	Järjestötoimijoiden ikäjakauma.....	47
Taulukko 6.	Järjestöjen tekemä yhteistyö kunnan kanssa.....	49
Taulukko 7.	Yhteistyö kunnittain	49
Taulukko 8.	Järjestöjen yhteistyöhalu kunnan kanssa.....	50
Taulukko 9.	Koonti järjestöjen ja kuntien yhteistyömuodoista.....	51
Taulukko 10.	Järjestöjen kokemukset yhteistyön tärkeydestä.....	53
Taulukko 11.	Kuntien kokemukset yhteistyön tärkeydestä.....	53
Taulukko 12.	Järjestöjen mielipide yhteistyöhön toimivuudesta kunnan kanssa.....	54
Taulukko 13.	Kokemus yhteistyön toimivuudesta kunnittain.....	54
Taulukko 14.	Onko järjestön kotikunnassa järjestöyhdyshenkilö?.....	55
Taulukko 15.	Onko kunnassa järjestöyhdyshenkilö (vastaukset kunnittain)?.....	55
Taulukko 16.	Kuntien yhteistyötuki ja apu järjestöille.....	58
Taulukko 17.	Kuntien järjestöille myöntämien avustusten määrä.....	61
Taulukko 18.	Järjestöjen näkemys toimintansa merkittävydestä.....	64
Taulukko 19	Järjestöjen tulevaisuuden näkymät.....	70

LIITTEET

Liite 1.	Järjestöille lähetetty Webropol-kysely.....	93
Liite 2.	Järjestövastaaville lähetetty Webropol-kysely.....	103
Liite 3.	Mitä toimintaa ja kuinka usein järjestöt järjestävät.....	112
Liite 4.	Kuinka monta aktiivista toiminnan toteuttajaa oli vuonna 2019?.....	113
Liite 5.	Millä tavalla kunta on tukenut ja edesauttanut yhteistyötä?.....	115

Yhteinen onni

Käsivarren seniorit täyttäneet,
kolmekymmentä vuotta on.
Reissut, monet yhteiset muistoissa arkiston.

Säännölliset kokoontumiset kyläpirtissä,
pullakahvit yhteiset,
kuuluu iloista naurua,
ja innostus suunnaton.

Kuntosalilla jumpat yhteiset,
tuo notkeat jäsenet.
Seniori ladulla nähty on,
ja silloin olo huoleton.

Budjetti pieni,
vaatimaton kulttuurin nälkä suunnaton
Retket, kurssit, kokoontumiset
hauskaa yhdessä aina on.

-Tarja-

1. JOHDANTO

Sosionomi (ylempi AMK) -tutkintoon liittyvä opinnäytetyömme käsittelee sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaan ja yhteistyötä kuntien kanssa Lapissa. Työmme toimeksiantajana on Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry ja työmme tarkoituksena on tutkia kunta-järjestöyhteistyötä, jonka muutosta peilaamme sote- ja maakuntauudistusten kontekstista. Aihe on ajankohtainen, koska hallitus tekee parhaillaan sote- ja maakuntauudistusta, joka vaikuttaa myös järjestökentän toimintaympäristöön. Järjestöjen rooli muuttuu ja vahvistuu yhteistyöksi kuntien, maakuntien ja yritysten rinnalle. Osa järjestöistä tulee toimimaan lähellä maakuntien palvelurakenteita, osa toimii kunnissa ja osa molemmissa (Soste - Soteuudistus 2020). Soteuudistuksen avulla voidaan nostaa järjestöjen roolia, merkittävyyttä ja ääntä kuuluville ja muodostaa uudenlaisia tapoja hyvinvoinnin edistämiseksi, joista järjestöillä on vahva osaaminen.

Opinnäytetyössä haemme vastauksia kysymyksiin: Millaista on sosiaali- ja terveysalanjärjestöjen ja kuntien tekemä yhteistyö Lapissa? Kuinka merkityksellistä järjestötoiminta on? Miten sote- ja maakuntauudistukset näkyvät järjestökentällä? Pyrimme löytämään vastauksia myös kysymyksiin mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyömahdollisuuksiin ja miltä järjestöjen tulevaisuus näyttää

Aluksi kartoitimme Lapin sosiaali- ja terveysalan järjestöjä (347 järjestöä). Toimeksiantajamme ehdotuksesta Muonio, Enontekiö, Kemijärvi, Ranua ja Rovaniemi valikoituivat opinnäytetyömme otantakunniksi. Kartasta (kuvio 1) näkyy kuntien sijoittuminen Lapin läänissä.

Kuvio 1. Lapin kartta, kuvan lähde Sosiaalikallega.fi

Teoriaosuudessa avaamme järjestökentän historiaa ja sen muutosta tähän päivään. Kerromme järjestökentän monimuotoisuudesta hyvinvointipalvelujen kontekstissa ja avaamme esimerkein, kuinka tämä näkyy Lapissa. Aloitimme opinäytetyön teon luokittelemalla sosiaali- ja terveysalanjärjestöt taulukkoon Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) luokituksen mukaan sairauksiin, vammaan, lastensuojeluun, vanhuksiin ja hyvinvointi- ja terveyden edistämiseen (hyte). Päivitimme järjestöjen yhteystiedot ja puheenjohtajat, laadimme sekä järjestöille että kunnille omat kyselyt sekä saatekirjeet. Aineistona käytimme sähköistä Webropol-kyselylomaketta ja olimme yhteydessä puhelimitse järjestöihin. Kyselyt toteutettiin touko-kesäkuun aikana 2020 (n=95) järjestötoimijalle. Analyysimenetelmänä käytimme tutkimuskysymysten ja vastausten teemoittelua, jonka jälkeen vertailimme järjestöjen ja kuntien edustajien vastauksia toisiinsa. Saaduilla tiedoilla voidaan lisätä järjestöjen ja kuntien ymmärrystä toistensa tarpeista ja lisätä tietoa mitä molemmat osapuolet haluavat toisiltaan.

Järjestöt ovat kansalaisyhteiskunnan keskeisiä toimijoita, joiden tärkein tehtävä on kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Harva kuitenkaan osaa ajatella järjestökentän volyymia, monimuotoisuutta ja merkitystä yhteiskunnan eri alueilla. Yhteiskunnan siirtäessä järjestöille useita julkisen sektorin hoitamia tehtäviä ja toimintoja, joten odotukset järjestöjä kohtaan ovat kasvaneet, ja niistä on

tullut keskeisempi ja näkyvämpi osa hyvinvointipalvelujärjestelmää. Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat lisänneet palvelutuotantoon järjestöllisen toiminnan rinnalle ja kunnat ovat ostaneet palveluita järjestöiltä. Kolmas (sekä neljäs) sektori on aktiivisemmin mukana palvelutuotannossa, kun pohditaan, kuinka palvelut tulevaisuudessa järjestetään takaamalla riittävä ja oikeudenmukainen perusturva kaikille.

Taloustilanteen ollessa heikko kunnat joutuvat karsimaan menojaan ja miettimään kuinka palvelut pidetään tasapuolisina ja laadukkaina. Sote- ja maakunt uudistuksen myötä järjestöt osallistetaan täydentämään sotepalveluita, osallistumaan palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen. Järjestöjen avulla palveluita voidaan tarjota myös harvaan asutuille sekä pieniin kuntiin, mikä lisää kuntien elinvoimaisuutta, asukkaiden osallisuutta, aktiivisuutta, hyvinvointia ja sosiaalista kanssakäymistä. Järjestöt tuovat kansalaisten ääntä kuuluviin kunnille ja maakunnille palveluiden kehittämiseksi ja osallistumisen väyliksi. Welfare-mix mallilla tavoitellaan yhteistä hyötyä, johon tarvitaan lojaaliteettia suhteessa toisiin, liittoutumista ja kumppanuutta, jolloin luodaan paremmat mahdollisuudet asukkaiden hyvinvoinnin toteutumiseen.

Tutkimukseen osallistujat korostivat henkilökohtaista kokemuksellista tietoa, jota tarvitaan palvelun kehittämiseksi. Tutkimus voidaan nähdä mallina, jonka tarkoitus on lisätä sananvaltaa ja mahdollistaa käyttäjien osallistuminen päätöksentekoon. Tutkittavat haluavat tehdä asioista erilaisia ja parempia itselleen sekä heidän kaltaisilleen ihmisille. (Beresfort 2013, 141, 144, 146.)

2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

2.1. Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössämme tutkimme Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen toimeksiantona sosiaali- ja terveysalan järjestöjen ja kuntien tekemää yhteistyötä Lapissa. Opinnäytetyön tavoitteena on nostaa esille järjestöjen merkitystä terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä sekä palveluiden tuottajana sote- ja maakuntauudistuksessa ja kehittää järjestöjen sekä kuntien välistä yhteistyötä. Tutkimuksemme osallistuivat ensin Rovaniemen, Ranuan, Kemijärven, Muonion ja Enontekiön sosiaali- ja terveysalan järjestöjen edustajat ja myöhemmin kuntien järjestöyhdyshenkilöt.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaista sosiaali- ja terveysalanjärjestöjen ja kuntien tekemä yhteistyö on Lapissa?
2. Kuinka merkityksellistä järjestötoiminta?
3. Miten sote- ja maakuntauudistukset näkyvät järjestökentällä?

Pyrimme löytämään vastauksia myös kysymyksiin mitkä tekijät vaikuttavat yhteistyömahdollisuuksiin ja miltä järjestöjen tulevaisuus näyttää. Painotamme opinnäytetyössämme järjestöjen omia kokemuksia ja pyrimme tekemään järjestöistä näkyvämpiä toimijoita sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajana.

Opinnäytetyössämme selvitämme, millaista toimintaa otantakuntien sote-järjestöissä on, kenelle toiminta on suunnattua ja tutkimme järjestöjen sekä kuntien välistä yhteistyötä. Viemme vastauksista koostetun sähköisen aineiston tutkimukseen osallistuneiden järjestöjen ja kuntien tiedoksi. Rajasimme tutkimuksen sote-järjestöihin ja kuntiin jättäen järjestöpalveluiden käyttäjien näkökulman pois, koska valittu rajausta pitää aineiston määrällisesti hallittavan kokoisena YAMK:n opinnäytetyön laajuutta ajatellen. Opinnäytetyömme ajatuksena on tavoitella Wellfare-mix-mallia, johon pyrimme lisäämällä tietoa järjestöistä ja niiden toiminnasta sekä nostamaan järjestöjen merkitystä palveluiden tuottajana. Tavoitteenamme on, että opinnäytetyömme lisää järjestöjen yhteistyötä kuntien ja yritysten kanssa sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajana. Lapin sosiaali- ja ter-

veysturvayhdistys pystyy hyödyntämään myös tutkimuksessa kerättyä tietoa lapilaisessa järjestövaikuttamisessa ja laajemmassa koko Lapin järjestötutkimuksessa.

2.2. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys ja tutkimusmenetelmät

Sosionomi (ylempi AMK) -tutkintoon liittyvässä opinnäytetyössä hankimme tietoa laadullisella tutkimusmenetelmällä. Laadullisen, eli kvalitatiivisen, tutkimuksen tarkoitus on kuvata ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä, antaa ilmiölle mielekäs tulkinta ja pyrkiä sen syvälliseen ymmärtämiseen. Osallistuimme aktiivisesti tutkimusprosessiin perehtyen teoriataustaan ja aikaisempiin tutkimuksiin. Kuten laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, tutkijat ovat herkkiä vaikutteille ja myös tutkimusprosessi on muuttuva ja joustava. Analyysi on mukana joka vaiheessa tutkimusta, ja se ohjaa tiedonkeruuta sekä tutkimusprosessia. Laadullisen tutkimuksen aineiston keräystapoina suosimme empiiristä aineistoa, kuten kyselyjä, asiakirjoja, lehtiä ja kirjallisuutta. (Järvenpää & Kosonen 1997, 20; Kananen 2014.)

Tutkimusmetodina käytimme ensisijaisesti sähköistä Webropol-kyselyä, jonka sijasta tutkimukseen osallistuvilla oli mahdollisuus valita myös puhelinhaastattelu tai postitse lähetettävä kysely. Saimme toimeksiantajalta otantakunnat, joiden tietoja he erityisesti tarvitsivat. Kyseisissä kunnissa oli menossa hyvinvointistrategiaprosessit ja kyseiset kunnat ovat mukana projektissa, jossa niihin kehitetään hyvinvointilähetettä, joten aineistoa ja tietoa tarvittiin projektia varten. Toimeksiantajaltamme saimme myös järjestölistauksen tutkittavista sosiaali- ja terveysalanjärjestöistä, jotka luokittelimme PRH-luokituksen (patentti- ja rekisterihallitus) ja paikkakunnan mukaan taulukkoon. Mukana oli sairauksiin, vammaan, lastensuojeluun, vanhuksiin ja hyteen kuuluvat järjestöt.

Aloitimme tutkimuksiin valikoituneiden järjestöjen ja järjestövastaavien tietojen etsimisen netistä. Tietojen löytäminen oli välillä vaikeaa, koska järjestöjä oli yhdistynyt, ne olivat muuttaneet nimiänsä ja järjestöjen toimihenkilöissä oli tapahtunut muutoksia, jotka oli jääneet ilmoittamatta. Pehdyimme järjestöjen perustietoihin

ja liitimme tekemäämme taulukkoon päivitettyt yhteystiedot. Taulukko jää toimeksiantajallemme käyttöön emmekä julkaise sitä eettisistä syistä, jotta tutkimuksemme osallistuneet järjestöt pysyvät anonyymeina.

Keväällä 2020 laadimme saatekirjeen ja Webropol-kyselyn yhteistyössä toimeksiantajan kanssa ja lähetimme ne järjestöedustajille, jonka jälkeen otimme jokaiseen järjestöedustajaan yhteyttä noin viikon kuluttua puhelimitse. Näin saimme varmistettua, että sekä kysely ja saatekirje ovat tulleet perille oikealle henkilölle sekä pystyimme motivoimaan järjestöjen edustajia vastaamaan kyselyyn. Puhelinkeskusteluissa muutamien järjestöjen puheenjohtajat pyysivät lähettämään kyselyn esimerkiksi järjestön sihteerille täytettäväksi ja pari järjestötoimijaa kertoi jättävänsä vastaamatta kyselyymme, perusteluina oli hiipunut toiminta ja jäsen-ten väheneminen. Yhteydenotollamme oli merkittävä merkitys, koska ennen soittoa kyselyyn oli vastannut 12 järjestöedustajaa, kun pian puhelinkeskustelun jälkeen vastauksia oli 37. Järjestöihin soittaminen oli työllistävää ja aikaa vievää, mutta totesimme sen olevan tärkeä asia kyselyn vastausprosentin kannalta. Ilman soittokierrosta olisi ollut hyvin mahdollista, että vastausprosentti olisi jäänyt alhaiseksi. Soittojen myötä selvisi, että kyselymme oli herättänyt järjestöissä keskustelua ja osa vastaajista oli vastannut kyselyyn yhdessä muiden järjestöaktiivien kanssa. Järjestöille, joiden puhelinnumero ja sähköpostiosoite puuttuivat (7kpl), lähetimme kyselyn postitse, mutta heistä kukaan ei vastannut kyselyymme.

Toimeksiantajallamme on opinnäytetyössämme ollut merkittävä rooli ja olemme tehneet hänen kanssaan aktiivisesti yhteistyötä. Kyselyjä ja saatekirjeitä tehdesämme huomasimme, kuinka haastavaa näiden asiakirjojen tekeminen on, kun ne tehdään kunnolla ja perusteellisesti. Molempia asiakirjoja muokattiin useaan kertaan saatuamme hyviä muutosehdotuksia opettajilta sekä toimeksiantajaltamme. Webropolin avulla saimme kyselykaavakkeista selkeitä ja uskomme sen myötä vastausten analysoinnin olleen helpompaa sekä nopeampaa verrattuna siihen, että olisimme lähettäneet kyselyn pelkästään postitse.

Asettamiemme tutkimuskysymysten pohjalta opinnäytetyömme tutkimusteoriaksi muodostui pragmatisti, johon sekoittuu hermaneuttinen ajattelu ja laadullinen toimintatutkimus. Valitsimme pragmatismia sen vuorovaikutuksellisen tiedonmuodostuksen vuoksi ja tutkimuskysymyksemme nousivat käytännön tarpeista selvittää kokemuksia järjestökunta yhteistyöstä (Muurinen, 2019, 41, 44). Selvitimme järjestöedustajien ja kuntien järjestöyhdyshenkilöiden mielipiteitä ja kokemuksia kunta-järjestöyhteistyöstä käyttämällä eri menetelmiä, joten tutkimuksessamme voidaan puhua myös triangulaatiosta.

Pragmatismilla tarkoitetaan suuntausta, jossa korostetaan tiedon käytännöllistä luonnetta. Keskeistä on toiminnan korostaminen sekä tutkimuksen suuntautuminen käytännön tekemiseen ja käytännön seurausten tarkasteluun, tiedon tuottamiseen ja ongelmaratkaisuun. Pragmatismissa korostuu myös kokemustiedon arvostaminen ja käytäntöjen parantaminen. (Jyväskylän Yliopiston Koppa 2018, Menetelmäpolku; Muurinen 2019, 1, 46.) Pragmatismi näyttäytyy opinnäytetyössämme tiedon muotoutumisena vuorovaikutuksessa järjestötoimijoiden ja kuntien järjestöyhdyshenkilöiden kanssa ja tavoitteenamme on yhteistyön kehittäminen. Yhdistämme työhön tutkimus- ja teoretietoja sekä lainsäädännöllistä ja ammattieettistä tietoa. Praktisella tiedon intressillä pyrimme inhimillisten merkitysten tulkintaan ja ymmärtämiseen (Nisula 2020, 6). Pragmatismia vuorovaikutuksesta syntyneitä tietoja voidaan arvioida sen hyödynnettävyyden näkökulmista ja todellisuudesta voidaan esittää paljon erilaisia kuvauksia, jotka ovat kaikki tosia (Muurinen 2019, 42; Heiskanen 2013, 97).

Kuten pragmatismille on tyypillistä, myös meidän opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää hyvinvoinnin edistämisessä. Arvioimme tutkimustietoa kriittisesti huomioiden tilanteeseen liittyvät oletukset ja seurausten arvioimisen. Opinnäytetyömme luotettavuus perustuu asianmukaisten menetelmien käyttämiseen sekä käytännöllisten seurausten tarkasteluun. (Muurinen 2019, 41, 46.) Erityisesti julkisuuden antamaan näkökulmaa järjestöistä suhtaudumme kriittisesti ja haluamme nostaa opinnäytetyössämme järjestöjen omaa ääntä enemmän kuuluviin.

Pragmatismia tutkimus voi liittyä tieteelliseen tutkimukseen lisäksi myös esimerkiksi arkielämään. Tutkimus etenee spiraalimaisesti: Uskomus-> toiminnan

tapa-> yksittäinen teko -> ongelmatilanne/yllätys-> epäily-> tutkimus-> uusi uskomus. Teoriaan liittyy myös keskeisesti erehtyväisyyden korostamisen, jonka mukaan saatavillamme oleva tieto ei ole koskaan varmaa/ erehtymätöntä tietoa, vaan ne saattavat osoittautua toimimattomaksi ja vaatia korjausta uudesta tutkimuksesta. (Pihlström 2014.) Perehdyimme julkisuudessa esiin nostettuihin asioihin ja lähdimme itsekin jo välillä mukaan julkisuuden antamiin pyörteisiin ja aloimme puhua järjestöistä palveluiden tuottajina, vaikka järjestöistä on parempi puhua toiminnan tarjoajina. Tämä vaati meiltä kriittisyyttä lukemaamme tekstiä kohtaan.

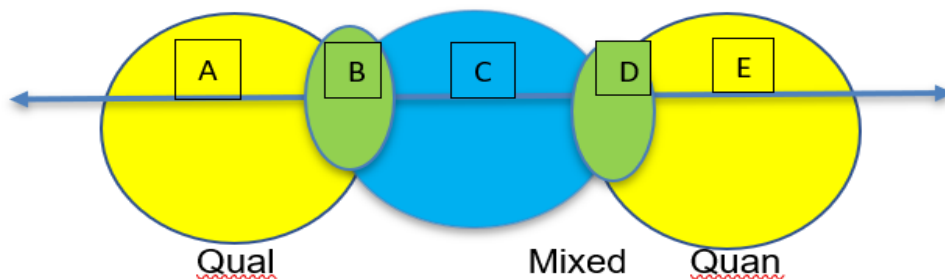
Opinnäytetyömme on laadullinen käytännön tutkimus, jossa luomme suhteen yhteiskuntatieteissä vallitsevien teorioiden ja käsitysten sekä erilaisissa tilanteissa harjoitettavien käytäntöjen välille. Käytännön tutkimusosaamisen ja sosiaalityön tarve on kehittää demokraattista vuoropuhelua, jotta voidaan parantaa ymmärrystä käytännöstä, edistää tasa-arvoista keskustelua sekä vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä muutoksen mahdollistamiseksi. (Julkunen 2011.) Käytännön tutkimuksessa käytetään kohtaamisten vuoropuhelua, tarinoita ja metaforia, jotka tarkastelevat todellisuutta asianmukaisesti ja johdonmukaisesti. Usein ihmisten kokemus ja käytännöstä saatu tieto ovat henkilökohtaisesti koskettavia. (Saurama & Julkunen, 67.) Opinnäytetyöllä teemme järjestöjen monimuotoista toimintaa näkyvämmäksi, herätämme järjestöjen ja kuntien keskinäistä vuoropuhelua sekä nostamme esille molempien kokemuksia ja ymmärryksiä yhteistyön parantamiseksi. Haemme kumppanuutta, jolloin tavoitteet ja toimintamuodot määriteltäisiin yhdessä eikä järjestöjen tarvitsisi muuttua kuntien toiveiden mukaan. Jokainen järjestöedustaja toi kyselyyn omat henkilökohtaiset kokemuksensa, joita tarvitaan toiminnan kehittämiseksi. Kokemuksia tarkastelemme johdonmukaisesti ja pohdimme myös järjestöjen roolia tulevissa sote- ja maakuntauudistuksissa.

Hermeneuttinen tutkimus on laadullista mielen ja asioiden merkityksen tutkimista, joka tutkii merkityksiä, sisältöjä ja kulttuuria. Hermeneutin-sana tulee kreikan kielestä, joka tarkoittaa tulkintaa. (Anttila 1998.) Keskeisenä tutkimustrategiana on tulkintojen tekeminen sekä tutkimuskohteen ymmärtäminen inhimillisesti ja syvällisesti. Tutkimuksessamme tämä tarkoittaa järjestöjen ja kuntien yhteistyön näky-

väksi tekemistä ja tutkittavien merkityksen antamista yhteistyölle. Strategia korostaa tulkinnallisuuden subjektiivisuutta esimerkiksi tekstin, yhteiskunnallisten ilmiöiden sekä ajattelun merkitysten tutkimisessa. Erilaiset tutkimuksen lähestymistavat painottuvat hermeneuttisessa tutkimuksessa ja erilaiset analyysimenetelmät vaihtelevat. (Jyväskylän Yliopiston Koppa 2018, Menetelmäpolku.)

Hermeneutiikassa tutkijan työ on vuoropuhelua, jossa tutkija suhteuttaa omat merkitys -ehdotuksensa aineistoon ja korjaa tekstin vaatiessa ehdotuksiaan, eli metodi on tulkitseva ja ymmärtävä. Hermeneuttinen ajattelun mukaan jokin ilmiö on abstrakti/käsitteellinen, kunnes se konkretisoidaan, toisin sanoen ymmärretään sen merkitys jossain yhteydessä. Hermeneutiikassa tunteiden avulla voidaan yhdistää asioita ja tunteiden avulla saadaan tietoa todellisuudesta, jota järki ei toimita meille tiedoksi. (Anttila 1998.)

Tutkimusmenetelmien yhdistäminen, eli triangulaatio, voidaan kuvata Teddlie & Tashakkori 2009 tapaan (kuvio 7) nuolella, jossa A vyöhyke on puhtaasti määrällistä tutkimusta ja E puhtaasti laadullista tutkimusta. B vyöhyke on suurimmaksi osaksi määrällistä tutkimusta, mutta siinä on laadullisia piirteitä, kun taas D vyöhyke on suurimmaksi osaksi laadullista tutkimusta, mutta siinä on määrällisiä piirteitä. Vyöhyke C on mixed method- tutkimus.

Kuvio 2. Laadullisen – monimetodisen – määrällisen jatkumo Qual Mixed Quan (mukaillen Teddlie & Tashakkori 2009, 28).

Triangulaatiolla tarkoitetaan, että tutkimukseen yhdistetään erilaisia tutkimusmetodeja, kuten lähestymistapoja, määrällistä ja laadullista tutkimusta, tutkijoita tai tutkimusaineistoja. Halusimme hyödyntää triangulaatiota opinnäytetyössämme, koska se mahdollistaa tutkimukselle kokonaisvaltaisen lähestymistavan lisäten

luotettavuutta ja kattavuutta sekä täydentää ja vahvistaa havaintoja toisella lähestymistavalla. Tietoa voidaan siirtää triangulaation avulla tietoa kolmen eri tyyppin välillä; yleisen tietämyksen ja syvemmän käsityksen välillä, jokaisella mikro- ja makrotasoilla yksilön ja yhteiskunnan välillä sekä etsimällä tietoa yksittäisten toimijoiden merkityksistä ja aikomuksista. (Foss & Ellefsen 2002, 244; Eskola & Suoranta 1998; Vilkkä 2015, 70–71; Hesse-Biber 2010, 11.)

Viinamäen (2007) mukaan triangulaation päätyypit voidaan jakaa tutkija-, teoria-, aineisto- ja metodologiseen triangulaatioon (Viinamäki 2007, 180). Opinnäytetyössämme käytämme aineistotriangulaatiota, eli yhdistämme eri aineistoja, kuten järjestöjen ja järjestöyhdyshenkilöiden kyselyjä, haastatteluja ja tilastotietoja, jotka täydentävät toisiaan. Koska tutkimus on tehty kahden henkilön toimesta, pystymme hyödyntämään tutkijatriangulaatiota. Aineistonkeruuna käytämme sekä kyselyjä ja haastattelua, jolloin myös metodologisen triangulaation kriteerit täyttyvät. Menetelmätriangulaatiosta, voidaan puhua, kun tarkoitetaan useiden menetelmien käyttöä (Kananen 2014, 123).

Kyselyä voidaan hyödyntää, kun tunnetaan tutkittava aihealue, mutta halutaan varmistua sen paikkansapitävyydestä. Kysely on nopea ja tehokas menetelmä, jossa samat kysymykset esitetään isolle joukolle, mutta tulokset voivat jäädä pinnallisiksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 40, 121.) Valitsimme tutkimukseemme menetelmäksi sähköisen Webropol-kyselyn. Webropol on helppokäyttöinen sovellus, jolla sekä laaditaan kysely, kerätään vastaukset, että raportoidaan tulokset (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 128). Webropolin avulla saimme helposti ja nopeasti tavoitettua suuren osallistujamäärän eri paikkakunnilta. Kysely lähetettiin sähköpostitse ja jokaisella vastaajalla oli vapaus valita koska kyselyyn osallistuu. Liitteenä olevassa saatekirjeessä kerroimme tutkimuksesta ja vastaaja sai sen perusteella päättää, osallistuuko hän kyselyyn vai ei. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 133.) Webropolin lisäksi lähetimme seitsemälle järjestölle, joiden sähköpostia tai puhelinnumeroa emme netistä löytäneet, postitse kyselyn, mutta emme saaneet tällä menetelmällä yhtään vastausta takaisin. Kolme kyselystä palautui meille takaisin, kun vastaajaa ei tavoitettu ja yksi järjestöedustaja soitti meille, että hän oli joutunut lunastamaan kirjeen postista, koska postimaksua oli maksettu liian vähän. Järjestöille toteutettiin kysely (Liite

1) ajalla 15.5-12.6.2020. Saatekirje ja linkki Webropol-kyselyyn lähetettiin 102:lle järjestöjen puheenjohtajalle/sihteerille ja vastauksia saatiin 49, jolloin kyselyn vastausprosentti oli 48 %. Kuntien järjestöyhdyshenkilöille lähetimme kyselyn (Liite 2) ja kyselyyn oli aikaa vastata 7.6.-30.7.2020, vastausaikaa pidennettiin kuntien osalta heidän toiveiden mukaan, koska vastausaika oli loma-aikana. Soitimme myös jokaiselle kunnan järjestöyhdyshenkilölle ja jokainen heistä halusi osallistua kyselyyn Webropolin avulla. Otantakuntien 5:stä 4 kuntaa 5:stä vastasi kyselyyn, joten vastausprosentti kuntien osalta oli 80 %

Kyselyn kysymyksiin täytyi panostaa, jotta saimme luotettavaa tietoa, joka on tutkimuksen onnistumisen perusedellytys. Kysymyksiä ja oikeita sanamuotoja hiottiin pitkään toimeksiantajan kanssa, jotta niistä saatiin mahdollisimman selkokielisiä ja helposti ymmärrettäviä mutta ne vastaavat tutkimuksen tarkoitusta ja antavat tarpeeksi tietoa. Kyselyssä oli mukana sekä suljettuja-, monivalinta- että avoimia kysymyksiä sopivassa suhteessa.

2.3. Sisällön analyysi

Laadullisen tutkimuksen yleinen analyysimenetelmä on sisällönanalyysi teemoitellen. Nostimme aineistosta keskeiset aiheet esiin ja teimme teemoittelua tutkimusongelmaa valaisevista teemoista käsin. Onnistuakseen teemoitteluun tarvitaan empirian ja teorian vuorovaikutusta, joten kävimme useaan kertaan kyselyistä saatuja vastauksia läpi yhdistäen niitä teoretietoon sekä tilastoihin. Teemoittelun jälkeen siirryimme analyysiin, jolloin luimme aineiston läpi tarkasti ja useaan kertaan esittäen siitä oman tulkintamme ja liitimme mukaan muita muistiinpanoja, kuten esimerkiksi teoreettisia kytkentöjä. Analyysillä avulla saimme jäsennettyä, järjestettyä ja tiivistettyä aineistoa, jotta sen informaatioarvo kasvaisi. Tämän jälkeen nostimme aineistosta esiin tärkeimmät kohdat, erityisesti yhdistävät ja erottavat tekijät, kirjoitimme aineistossa olevat tulkinnat auki ja liitimme mukaan kytkentöjä teorioihin sekä aikaisempiin tutkimuksiin. Lopuksi tekstiä hiottiin ja editoitiin lopulliseen muotoon. (Eskola & Suoranta 1998; Eskola 2007 169–174, 177–178.)

2.4. Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehdessä on noudatettava rehellisyyttä, tarkkuutta ja yleistä huolellisuutta sekä tutkimusta tehdessä, aineiston tallentamisessa sekä esittämisessä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta). Teimme toimeksiantosopimuksen ennen opinnäytetyön aloittamista ja olemme huomioineet jokaisessa opinnäytetyön vaiheessa eettisyyden.

Laadullisessa tutkimuksessa korostuu usein uskottavuus suhteessa luotettavuuteen, joten tutkimusprosessit ja aineistojen analyysit on kuvattava tarkkaan. Kokemustieto, joka tutkimuksessa on saatu, voidaan siirtää vain, jos koko tutkimusprosessi on huolellisesti kuvattu ja monipuolisesti arvioitu. Pyrimme opinnäytetyössämme selkeään dokumentointiin ja kriittiseen arviointiin, joka voi lisätä luotettavuutta ja uskottavuutta. Analysoimalla teoreettisia lähtökohtia, voimme nähdä ja arvioida saavutettuja tuloksia laajemmassa merkityksessä. (Rantanen & Toikko 2006, 407; Muukkonen 2010, 16.)

Olemme huomioineet anonymiteetin tutkimuksessamme niin ettei osallistuneiden vastaajien ja järjestöjen nimiä ole tunnistettavissa. Tutkimukseen osallistuvia on kohdeltu kunnioittavasti ja vastaajien vahingoittamista on vältetty koko tutkimuksen ajan. Jokainen järjestöedustaja on saaneet saman verran ilmoituksia ja vastauspyyntöjä kyselyyn, elleivät ne olleet vastanneet kyselyyn määräaikaan mennessä. Tutkimuksen luotettavuutta olemme pyrkineet parantamaan käyttämällä myös laadukkaita ja ajantasaisia lähdemateriaaleja sekä raportoimalla tekemäämme yksityiskohtaisesti.

Tutkimukseen on otettu kyselystä suoria lainauksia sekä järjestöedustajilta että kunnilta. Käytämme lainauksista koodistoa niin, että vastausten edessä lukee, onko vastaajana järjestön vai kunnan edustaja ja lisäksi käytämme juoksevia numeroita vastaajien vastausjärjestyksen perusteella muodossa järjestö 1, järjestö 2, järjestö 3... Kunta 1, kunta 2... Ja niin edelleen.

3. JÄRJESTÖTOIMINNAN MUUTOS HISTORIASTA NYKYPÄIVÄÄN

3.1. Järjestötoiminnan synty

1820-luvulla sekä Turussa että Helsingissä toimi Lauantaiseura, nuorten yliopistomiesten toveripiiri, joka harrasti isänmaallisia kysymyksiä romantiikan hengessä. Vuonna 1831 seuralaisten toimesta perustettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, jonka jälkeen alkoivat syntyä vapaapalokunnat, raittiusyhdistykset ja rouvasväenyhdistykset. Ensimmäinen jäsenmäärältään suurin järjestöryhmä olivat raittiusyhdistykset. 1860- ja 1870-luvulla koettiin Suomessa vahva kansallinen herääminen, jolloin yhteiskunnallinen toiminta vapautui ja maan taloudellinen tilanne parani. Samalla luotiin perusta kehittäväälle ja kasvavalle yhteiskunnalliselle ja kansalliselle kansalais-, ammattiyhdistys- ja puoluetoiminnalle. (Harju 2007.)

Kuvio 3. Järjestöjen valtakunnallinen ja Lapin järjestöjen kehittyminen

Lapin sodan päätyttyä 1945 alkoi jälleenrakennusaika, kun lähes koko lääni oli tuhottu ja rakennettava uudelleen sekä konkreettisesti että kulttuurillisesti. Sosiaalialan toimijat kantoivat huolta niin huoltotyöntekijöiden ammattitaidon ylläpitämisestä sekä kehittämisestä kuin sosiaalialan (silloisen huoltotyön) tunnetuksi tekemisestä. Lapin huoltoväenyhdistys perustettiin 8.9.1952, jonka profiloituminen täydennuskouluttajaksi nähtiin tärkeänä ihmisten siirtyessä perustuotannosta palkkatyöhön. Yhdistystä tuettiin myös kuntien toimesta. Yhdistys kokosi sosiaalityöntekijöitä ja luottamushenkilöitä yhteistoimintaan sosiaalihuollon kehittämiseksi, hankki tietoa sosiaalihuollon ja -turvan tilanteesta ja teki sekä esityksiä

että lausuntoja sosiaalisen toiminnan kehittämisestä. Vuonna 1969 aloitettiin Lapin Kansan korkeakoulussa sosiaalityöntekijöiden koulutus. Yhteistyötä tehtiin Sosiaalihuollon keskusliiton sekä Lapin lääninhallituksen kanssa ja 1970-luvulla viriteltiin yhteistyötä myös pohjoismaisten toimijoiden kanssa. Yhdistyksen nimi muuttui vuonna 1974 Lapin Sosiaaliturvayhdistykseksi, joka oli Sosiaaliturvan keskusliiton alainen alueellinen järjestö, joka toimi sosiaaliturvan ja muun sosiaalipolitiikan alla työskentelevien henkilöiden, laitosten ja yhteisöjen yhdyssiteenä. Yhdistyksen tavoite oli kehittää jäsenistön toimintaedellytyksiä ja työn tehokkuutta edistäviä oloja, lisäksi toimintaan kuului myös valistustyö. 1980-luvulla vahvistettiin kansallista, maakunnallista, alueellista ja paikallista vaikuttamista. Sosiaalihuolto uudistui, painotettiin tehokkuutta ja mittareita, työmenetelmiä ja työnohjausta, lisäksi sosiaalipolitiikan ja sosiaalihuollon tutkimus kasvoi. 1990-luvun laman myötä paikallisten järjestöjen asema vahvistui ja järjestöille asetettiin vaatimuksia ja toiveita ottaa vastaan yhteiskunnallisia tehtäviä, kuten vähäosaisista huolehtiminen ja työttömyyden ongelmien helpottaminen omin keinoin. 2000-luvulla teknologisoituminen heijastui Lapin sosiaali- ja turvayhdistyksen toimintaan, joka lähti voimakkaaseen kasvuun ja Lapin paikallisten sosiaali- ja terveysyhdistysten tukeminen vahvistui. Raha-automaattiyhdistys (RAY) myönsi resursseja hankkeisiin, joiden keskiössä oli lappilaisten hyvinvoinnin lisäksi teknologiaratkaisujen hyödyntäminen maakunnaisten hyvinvoinnin rakentamisessa. Vuonna 2006 nimi muuttui Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry:ksi. Teknologian kehittyessä järjestöpankkiin kerätyt tiedot siirrettiin lappilaiset.fi-sivustolle, jolloin kävijämäärät kasvoivat. Yhdistyksen tehtävänä on pysynyt koordinoida järjestöjä ja mahdollistaa lappilaisten järjestöjen toiminta. (Kilpeläinen & Heikkinen 2017, 13–14, 16–19, 21, 24.)

3.2. Järjestötoiminnan malleja Lapissa

Lapin järjestöillä on ollut merkittävä rooli sekä kansalaisten arjen tukemisessa että hyvinvoinnin kehittämisessä ja ylläpitämisessä vuosikymmenten ajan. Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry on ajanut Lapin järjestöjen asiaa jo 67 vuotta. Järjestöt ovat tehneet näkyväksi jo vuosikymmenten ajan Lapin alueen erityisyyttä ja siitä johtuvia tarpeita verrattuna muuhun Suomeen. Eri toimijoiden

kumppanuus on tärkeässä roolissa Lapin alueella. Useat toiminnot ovat syntyneet kansalais- ja järjestötoiminnan avustamina ja muuttuneet vähitellen kuntien ja valtion julkisiksi palveluiksi. Lapissa eri toimijoiden kumppanuudella on ollut suuri merkitys, jonka avulla on luotu uusia tapoja vastata kansalaisten palvelutarpeisiin. Järjestöt ovat muotoutuneet yhteiskunnan muuttuessa, kun vanhat järjestöt syntyivät usein ihmisten konkreettisista avun tarpeista ja ongelmista, ja niistä muodostui järjestöjen palvelutehtävät sekä vertaistuen muodot. Monia tehtäviä on siirtynyt osaksi julkista palvelua mutta järjestöillä on edelleen suuri rooli palveluissa ja kansalaistoiminnan organisoinnissa. (Kilpeläinen, Väärälä, Heikkinen & Harpela 2017, 7–8.)

Järjestöyhteistyön tavoitteena on luoda kansalaisjärjestöjen, kuntien, valtion ja alalla toimivien yritysten kanssa yhteistyötapoja, joilla pystytään vastaamaan kansalaisten arjessa esiin tuleviin palvelutarpeisiin. Valtion ja kuntien entisestään pienenevien budjettien vuoksi ne joutuvat vähentämään omaa palvelutarjontaansa ja ostamaan palveluita järjestöiltä sekä alan palveluita tarjoavilta yrityksiltä. Järjestöjen syntyminen on perinteisesti vaikuttanut huomio konkreettisista ongelmista ja ihmisten avuntarpeesta. Osa tehtävistä hoitaa julkinen hallinto, mutta osa tehtävistä on järjestöjen toimintaa. Järjestöt toimivat kansalaisten etujärjestöinä välittäen valtiovallalle viestiä kansalaisten arjesta. Järjestöjen roolina on olla kansalaistoiminnan organisoijia, ja sen vuoksi järjestöt ovat osa demokraattisen yhteiskunnan perusrakennetta. Viime vuosina katse on suunnattu kohti eri toimijoiden yhteistyökumppanuutta, tavoitteena on kehittää verkostomaista toimintaa ja saumatonta yhteistoimintaketjua. Palveluiden kehittämisen tavoitteena on rakentaa uudenlaista luottamusta asiakkaiden ja kansalaisten kanssa. Varsinkin Lapin alueella verkostoituminen ja kumppanuudet ovat tärkeitä toiminnan onnistumiseksi. (Kilpeläinen ym. 2017, 7–8.)

Rovalan toiminnalla on ollut merkittävä vaikutus Lapin järjestökenttään sen reilun 90 vuoden toiminnan ajalla. Alussa Rovalan toimintaa oli metsätyömiesten auttaminen ja nykyisin se toimii hyvinvointi- ja palvelukeskuksena. (Kilpeläinen ym. 2017, 25.) Settlementiliikkeen aatteena ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, paikallisuuden voimavarat, huomion kiinnittäminen vähäosaisten asemaan, erilaisuuden hyväksyminen sekä luottamus yhteisöön.

Rovalan tavoitteena on ollut ihmisten kokonaisvaltainen auttaminen eli sosiaali- poliittinen tendenssi. Rovalan antama apu on ollut konkreettista, esimerkiksi työ- miesten tukikohdan Majalan ylläpito, jossa metsätyömiehet yöpyivät savotoille mennessään ja sieltä pois tullessaan 1926–1980-luvun alkuun saakka. 1980-lu- vun alussa Majalan vakituisia käyttäjiä oli enää vähän ja heille Rovala järjesti asunnon Palosalmen metsätyömieskodista. Palosalmesta tuli myöhemmin savot- tamiesten, eli jätkien, vanhainkoti. Rovala huolehti omalta osaltaan metsätyö- miesten sosiaaliturvasta sekä myös lisäsi heidän tietouttaan antamalla heille lu- ettavaksi metsätyön ammattilehti Savotta, joka toi esille alan ammattikysymyksiä monipuolisesti. Rovala toimi myös muilla tavoin auttaen esimerkiksi metsätyö- miesten työnvälittäjänä, koulutti savotoille savottaemäntiä valmistamaan aiem- paa terveellisempää ja monipuolisempaa ruokaa metsätyömiehille. Rovala kou- lutti savottamiehiä moottorisahan käyttöön ja huoltoon, tavoitteena oli kiinnittää huomio terveystieteisiin sahan käytössä. Ammattilehti Savotta kirjoitti myös muista tärkeistä asioista, kuten kansan- ja työeläkkeestä sekä raittiusasioista. (Pirilä 2017, 26–30.)

Rovalalla on ollut auttamassa Lapin ihmisiä monenlaisissa elämäntilanteissa ja sen toiminta on muuttunut savottamiesten auttamisesta uudenlaiseksi hyvin- vointi- ja palvelukeskukseksi. Rovala yhdistää sekä kansalaisjärjestö- että kol- mannen sektorin toimintaa konkreettiseksi sosiaalipolitiikaksi. Lappilaiset arvos- tavat Rovalaa sekä instituutiona että sivistystarpeiden tyydyttäjänä. (Pirilä 2017, 38–39.)

Järjestötoiminta on muotoutunut Lapissa myös hankkeiden myötä, joista yksi merkittävä oli vuosina 2006–2008 ollut Nuorten Ystävien hallinnoima hanke, jonka päämääränä oli lappilaisten hyvinvointierojen kaventaminen. Lapin sosi- aali- ja terveysturva ry osallistui yhteistyöhankkeeseen Lapin lääninhallituksen, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (POSKE) ja Nuorten Ystävät ry:n kanssa. Hankkeen tavoitteena oli kirjata sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rooli Lapin läänin kuntien kuntastrategioihin, Lapin sosiaali- ja terveysalan järjes- töjen järjestöpankin internetsivujen luominen, järjestöjen keskinäisen sekä järjes- töjen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön kehittäminen. Järjestöpankin luomi- nen tapahtui yhteistyössä Posken kanssa, joka tarjosi teknisen toiminta-alustan

sekä -tuen ja järjestöt tuottivat sivujen sisällön. Julkisen sekä sektorikohtaisten järjestöjen yhteiset säännölliset tapaamiset alkoivat ja hanketoiminta kehittyi verkostomaiseen suuntaan yhteiskunnallisten muutosten mukaisesti. Sosiaali- ja terveysjärjestöissä nähtiin tärkeäksi nopeasti kehittyvän tieto- ja informaatioteknologian luomat mahdollisuudet, jotka tarjoavat menetelmiä ja välineitä monipuolisen ja moniulotteisen tiedon keräämiseen ja uuden tiedon tuottamisen järjestötoiminnasta. Teknologian kehittyessä ja käyttäjämäärien kasvaessa tiedot on siirretty lappilaiset.fi-sivustolle, jonne järjestöt päivittävät itse tietojaan. Näkyvin tulos on viikoittain tuhannelle Pohjois-Suomalaiselle toimijalle lähetettävä uutiskirje. Perinteisesti sosiaali- ja terveysalan toimijoiden koulutus on Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen keskeinen toimintamuoto. Jo yli 40 kertaa vuosittain järjestettävät koulutukselliset syyspäivät ovat suuri ponnistus yhdistykselle, joissa osallistujia on n. 120–150 ja puhujina ovat toimineet valtakunnalliset sosiaali- ja terveysturva poliittiset vaikuttajat presidentistä alkaen. Myös paikallista lappilaista ääntä ja osaamista on ollut esillä Lapin sosiaali- ja terveysturva ry:stä. Toimintaa on ohjannut aina pyrkimys eri hallinnon sektorirajoja sekä alueellisten rajojen ylittävään yhteistyöhön, joka tapahtuu huomioiden paikallinen erityisyys. (Kilpeläinen & Heikkinen 2017, 20–24.)

3.3. Yhteistyön vahvistuminen ja tulevaisuuden hyvinvointityö Lapissa

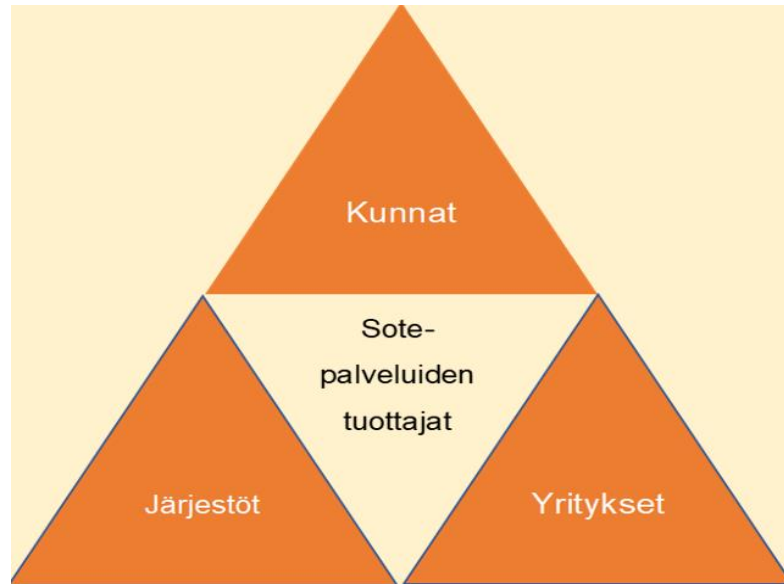
Valtion yhteiskuntapoliittinen rooli supistui, kun päätösvaltaa siirrettiin Euroopan unioniin ja kansalliselta tasolta painopistettä siirrettiin kansainväliselle tasolle. Kuntien itsehallinnon lisääntyessä ja maakuntien liittojen roolien vahvistuessa lääninhallitusten asema heikentyi ja valtion rooli pienentyi. 1990-luvulla kunnallista itsehallintoa ja itsenäistä päätösvaltaa vahvistivat valtiosuusjärjestelmän uudistus sekä kunta-, maankäyttö- ja rakennuslaki. Vaikka kuntien taloudelliset edellytykset eivät ole parantuneet, valtio siirsi kunnille enemmän vastuuta hyvinvointipalveluiden järjestämisestä. Koska useat kunnat ostavat palveluja sekä yksityiseltä sektorilta, järjestöiltä että säätiöiltä, on kuntien rooli palveluiden tuottajista muuttunut myös tilaajiksi. (Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunta, 26.)

Useimmiten julkinen sektori ymmärretään toimintana, jossa työntekijöiden työnantaja on julkinen hallinto ja rahoitus tulee julkiselta vallalta ja työntekijät voivat

käyttää julkista valtaa päätöksenteossa. Yksityinen sektori taas sisältää yksityiset yritykset, toisinaan myös kolmannen sektorin toimijat lasketaan mukaan tähän ryhmään. Muutaman viime vuosikymmenen aikana julkisen sektorin tuottamisessa, rahoittamisessa ja erityissäännöksiin ohjatuissa palveluissa on tapahtunut isoja muutoksia. Muutokset ovat olleet pitkäaikaisia ja moniulotteisia. (Anttonen ym. 2012, 12–13.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi pyritään kaventamaan väestöryhmien välisiä terveys- ja hyvinvointieroja, ylläpitämään sekä parantamaan osallisuutta, hyvinvointia, terveyttä sekä toiminta- ja työkykyä. Lisäksi sen avulla vahvistetaan mielenterveyttä ja ehkäistään tapaturmia, sairauksia, syrjäytymistä ja osattomuutta. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kohdistuu yksilöön, väestöön, yhteisöön, elinympäristöön ja palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutuksen, kulttuuripalveluihin, liikennejärjestelyihin ja kaavoituksen. Se on laaja-alaista kaikkia hallintoaloja velvoittavaa suunnitelmallista toimintaa, jonka avulla täytyy puntaroida tarkoin, kuinka voimavaroja kohdennetaan. (Kokkonen 2017, 3–4.)

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että kunnallisten peruspalveluiden saatavuus ja laatu turvataan sekä kuntien peruspalveluiden arviointijärjestelmää kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa (Juntti 2001, 3). Kunnat näkevät oman toimintansa hyvinvointipalveluiden perustehtävien tarjoajana, joita muut tuottajat täydentävät. Järjestöt ovat väyliä, jotka tuovat kansalaisten ääntä, mielipiteitä ja tarpeita esille. (Eronen ym. 1995, 103.) Kunnat ovat palveluiden järjestämisvelvollisia ja palveluita tuottavat monituottajamallin mukaan julkinen, yksityinen sekä kolmas sektori (järjestöt) Welfare mix-tyyppisesti, jonka yhteinen tavoitetilä on kansalaisten hyvinvointi.

Kuvio 4. Welfare-mix tyyppinen monituottajuusmalli

Näiden lisäksi mainitaan usein myös epävirallinen 4. sektori, joka on erityisesti kaupungeissa muodostunut kansalaisten omaehtoinen ja itseorganisoitu toiminnan muoto, jossa kansalaiset hoitavat aiemmin poliittisille päätöksentekijöille tai viranhaltijoille kuuluneita tehtäviä. 4. sektori hyödyntää sosiaalista mediaa aktiivismin ja toiminnan alustana, jonka avulla rakennetaan verkostomaista toimintaa ja muodostetaan ideoita sekä projekteja. Tyypillistä neljännelle sektorille on jakaminen, avoimuus, tee se itse -asenne ja pop up -luonne. Osallisuudeksi ajatellaan esimerkiksi vertaiskauppa, vaihtoehtosuunnittelu sekä some-vertaisryhmän perustaminen. (Majoinen & Antila 2017, 4.)

Hämäläinen (2013) laajentaa monituottajuus-mallia Hellstömin ajatuksen mukaan, jossa kansalaisyhteiskunnan muodostavat yksityinen- ja julkinen sektori, ja yhteiskuntaan vaikuttavat myös kestävän hyvinvoinnin tekijät; sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys sekä maapallon kantokyky. Toiminnan reunaehdot määrittelee luonto, jolloin talous sekä julkishallinto ovat vain välineitä ja kansalaisyhteiskunta tärkeä resurssi ja konteksti hyvinvointia tavoiteltaessa. Kestävän hyvinvoinnin mukaan, yhteiskuntien olisi tärkeää huolehtia nykyisen sukupolven hyvinvointitarpeista, vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksista vastata omiin tarpeisiinsa. Toimenpiteissä on ymmärrettävä tekijät, jotka vaikuttavat hyvinvointiin nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa ja toimenpiteet edellyttävät tasapainottamista erilaisten hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden välillä. (Hä-

mäläinen 2013, 5–6.) Nyky-yhteiskunnassa korostuu kestävän hyvinvointiyhteiskunnan toimintaperiaatteiden huomioiminen ja kansalaisten toivotaan aktivoituvan ja osallistuvan paikalliseen hyvinvointipoliittiseen päätöksentekoon sekä ot-tavan itse entistä enemmän vastuuta omasta hyvinvoinnistaan. Kansalaiset odot-tavat palveluiden olevan laadukkaita ja palveluiden käyttäjinä he ovat aiempaa valveutuneempia, valistuneempia ja rohkeampia. (Viinamäki & Saari 2019.)

Painopiste hyvinvointipoliittisissa ratkaisuisissa on siirtynyt kunnalliselta tasolta paikallisille ja seudullisille tasoille. Viime vuosituhaten lopussa käynnistyi eri-laisten kunnallisten ohjelmien laadinta, jolloin nivoutui yhteen valtiosuus supis-tukset, keskusvirastojen aseman muuttaminen, siirtyminen laskennalliseen valti-onosuusjärjestelmään, valtiollisen suunnittelu- ja ohjausjärjestelmän purkaminen sekä palveluiden kunnallistaminen sekä yksityistäminen. Paikallisten, seudullis-ten sekä maakunnallisten ohjelma töiden myötä syntyi useita hyvinvointiohjelmia, -strategioita sekä -selontekoja. (Pietilä & Onkalo 2004, 134.) Sosiaalisella hyvin-voinnilla on yhteys elämänlaatuun sekä muihin hyvinvoinnin alueisiin, kuten ta-loudelliseen hyvinvointiin ja mielenterveyteen (Vesa 2020, 14). Sosiaalista hyvin-vointia voidaan parantaa kansallisten ja valtion strategiaohjelmien lisäksi yhteis-työsuhteissa sekä vahvistamalla kansalaisten ja virkamiesten välisiä suhteita, mikä johtaa parempiin kansalaisuuteen liittyviin kokemuksiin (Cammatt & Ma-cLauren 2011, 14–15).

Welfare mix-tuottajamallissa digitalisaatio sekä robotisaatio heijastuvat palvelu- ja asiointikanavavalikoimaan laajentavina keinoina. Niiden avulla pystytään lisää-mään kansalaisten omatoimista hyvinvointiasiointia, joka tapahtuu ekologisesti kestäväällä tavalla. Kansalaisilla on mahdollisuus asioida verkon kautta joko koto-naan tai käymällä paikallisessa asiointipisteessä ja näillä keinoilla pyritään lisää-mään tasa-arvoa eri maakuntien välillä, kun palvelut ovat myös syrjäisissä maa-kunnissa saatavilla samalla tavalla kuin kasvukeskuksissa. Sosiaalialalla digitali-saatio sekä robotisaatio ovat saavuttamassa laajempaa käyttöä, mutta niiden edellytyksenä on lisätä verkossa toimivien laitteiden käyttö- ja kyberturvallisuus-tietoutta kodin ja yksityisyyden turvaamiseksi. Koulutusta tulisi järjestää julkisen, yksityisen sekä järjestöjen henkilöstölle, sosiaalialan oppilaitosten opettajille ja

opiskelijoille sekä asiakkaille. Verkossa toimivien hyvinvointi- ja terveystalviteiden lisääntymiseen ja siihen liittyvien verkostoyhteistyön, palveluohjaus- ja hyvinvointipalvelujärjestelmän osaamista edistetään alan koulutuksissa. Työelämäosaaminen on monipuolista ja se muodostuu kvalifikaatioista (työn osaamisvaatimuksista), kompetensseista (työntekijän kyvyistä ja valmiuksista) sekä ammatitaidosta. (Viinamäki & Saari, 2019.)

Lapin maakunnissa on hyödynnetty digitalisaatiota ja virtuaalisia palveluita, esimerkiksi Rovaniemellä ja Lapin maakunnan kunnissa on käytössä Pohjois-Suomen sosiaalialan kehittämiskeskuksen ylläpitämä palveluportaali Virtu.fi, joka tarjoaa sähköisiä palveluita hyvinvoinnin tueksi, kuten verkkoasiointia, ajanvarausta, ohjausta ja neuvontaa sekä erilaisia mittareita ja laskureita. Virtun kautta voi turvallisesti kysyä omista asioistaan tai laittaa liitteitä asiakirjoihin, jotka ovat jo sosiaalitoimen käsittelyssä. Rovaniemen kaupungilla on esimerkiksi Virtu.fi:ssä käytettävissä 38 palvelua. (Sosiaalikallega 2020.) Jotta järjestöt voidaan kytkeä paremmin mukaan sote- ja maakuntapalvelustrategiaan, etäpalveluita on kehitettävä (Virtu.fi) sekä lisättävä vertaistukea, ohjausta, neuvontaa sekä ryhmätoimintoja (Kokkonen 2017, 30). Virtu on hyvä esimerkki, kuinka sähköisissä palveluissa hyödynnetään welfare-mix mallia.

Opinnäytetyötä tehdessä pohdimme, että vastaava ja yhtä laaja palvelu voitaisiin ajatella olevan järjestöpuolella Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksellä, joka koordinoi Lapin järjestökenttää ja ylläpitää lappilaiset.fi-sivustoa. Kilpeläisen ym. (2017) Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys toimii eri toimijoiden yhteistyön silloittajana, rakentaa lappilaista hyvinvointia ja tekee järjestöjä näkyväksi tiedon tuottajina ja käyttäjinä. Pyrkimyksenä on yhteistyö yli hallinnollisten sektori- ja alueellisten rajojen paikallisuutta kunnioittaen. Järjestöjen sote-verkosto toimii linkkinä sote-uudistuksessa mukana olevien järjestöjen ja toimijoiden välillä, kokoaa säännöllisesti järjestöedustajat yhteen, tukee verkostojen kuulemisessa, tiedotuksessa ja järjestökentän muutoksissa. Yhdistyksen tutkimustuloksia on hyödynnetty muun muassa hyvinvointikertomuksissa. (Kilpeläinen & Heikkinen 2017, 22–23.)

Kun palvelutuotantoon on tullut mukaan yksityistä liiketoimintaa, niin kilpailulainsäädännön vallitessa kolmannen sektorin toimijoita on painostettu lähtemään mukaan markkinoille ja kilpailemaan yksityisten palvelutuottajien kanssa. Järjestöt ovat samalla viivalla palveluita tuottavien yritysten kanssa ja niiltä odotetaan ammattimaisuutta, taloudellista rationaalisuutta ja tehokkuutta. Yksi toimintatapa-mahdollisuus on tällöin taloudellisen toiminnan eriyttäminen yhtiöittämällä palvelutoiminta. Kuntien kilpailuttaessa esimerkiksi palveluiden tuottajia, yksityiset palveluntuottajat kilpailevat järjestöjen kanssa. Koska samalla painotetaan ylläpitämää kansalaisyhteiskuntaa ja järjestöjen tehtäviä jäsenistön intressien edistäjinä sekä yhteisvastuun ja demokratian ylläpitäjinä, niin järjestöjen on löydettävä tasapaino näiden ristiriitojen väliin. Vielä ei tiedetä mihin tämä johtaa ja miten järjestöille käy, kun ne on nähty sekä kansalaisyhteiskunnan ylläpitäjinä että sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisääjinä. Ongelmia nähdään eri Euroopan unionin maissa, joissa uhkana on järjestöjen muokkautuminen julkisen sektorin kaltaiseksi. (Hokkanen, Kettunen & Piirainen 2005, 7, 9; Euroopan yhteisöjen komissio 2000, 2.)

3.4. Sote- ja maakuntauudistusten vaikutukset Lapin järjestöihin

Keskustelu hyvinvointivaltiosta, kolmannesta sektorista ja järjestöistä on ollut vilkasta. Hyvinvointivaltio on saanut osakseen kritiikkiä ja keskustelua on käyty eri toimijoiden tarpeista ja rooleista yhteiskunnassa. Erityisesti järjestöt ovat huolissaan rooleistaan ja tehtävistään tulevissa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteissa. Viime vuosina on rakennettu verkostomaista toimintatapaa ja eri toimijoiden kumppanuutta. (Kilpeläinen ym. 2017, 8.) Järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia on useita ja järjestöjä on otettu mukaan erilaisiin työryhmiin. Osallistumista vaikeuttaa kuitenkin pitkät välimatkat, järjestötyön luonne, yhteisen kielen puuttuminen ja asioiden erilainen ymmärtäminen. Puheen tasolla järjestöt tunnustetaan merkityksellisiksi kumppaneiksi mutta vielä on matkaa toiminnan tasolla tasavertaiseen ja todelliseen kumppanuuteen. Yhteistyö ja kumppanuus tulisi kirjata vahvemmin konsernirakenteeseen ja valmisteludokumentteihin. (Sälevä & Haavikko 2019, 6.)

Sote-uudistuksen työnjaossa yksityiset ja kolmas sektori täydentävät julkisia palveluita ja järjestöt toimivat maakunnan kumppanina. Valtio vastaa rahoituksesta ja ohjauksesta ja Soten ja Pelastustoimen järjestämismääräykset on maakunnilla. Sote-uudistuksessa tulee olemaan 5 yhteistyöaluetta, HUS- maakuntayhtymä omana alueenaan, joka on määritellyt erityistason palvelut. Julkisilla palveluilla on vahva rooli palveluiden järjestämisessä, sitä täydentävät kolmas sektori sekä yksityiset palveluntarjoajat. (Sosiaalikallega 2020,10.)

Järjestöt toteuttavat hyvinvointistrategiaa, jolla tavoitellaan hyvää elämää ja hyvinvoivaa ihmistä. Kansainvälisesti Skandinaavisilla hyvinvointivaltioilla on ollut maine yhdistää hyvinvointivaltion etuudet nopeaan talouskasvuun, alhaiseen työttömyyteen ja erittäin korkeaan työvoimaosuuteen erityisesti naisten osalta. Vuoteen 1988 mennessä valtiot näyttivät saavuttaneen sosiaalisen tasa-arvon ja taloudellisen tehokkuuden, mutta viidessä vuodessa Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa työttömyys kasvoi räjähdysmäisesti ja alettiin puhua kriisistä. Stephensin (1996) mukaan pohjoismaiden työvoiman laatu on korkea ja työmarkkinapolitiikkaa sekä ammattiliittojärjestelmää pidetään osana pohjoismaista hyvinvointi- ja valtionhallinnon markkinoiden järjestelmää. (Stephens 1996, 32, 37, 39.)

Valmisteilla oleva maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaan. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta ja Suomen Kuntaliitto tiedottivat: Kuntamarkkinoilla 12.9.2018 julkaistavassa oppaassa on malleja kansalaistoiminnan ja maakunnan välisen kumppanuuden vahvistamiseen ja rakentamiseen. Oppaassa esitellään jo olemassa olevia malleja ja työkaluja järjestöjen, kuntien ja maakunnan välisen yhteistyön ja kumppanuuden rakentamiseen. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelutoimikunta on korostanut kannanotossaan, että hallinnon rakenteiden uudistamisessa on turvattava riittävät toimintaedellytykset kansalaisjärjestöille ja –verkostoille. Olennaista on määrittää maakuntauudistuksen toimeenpanossa kuntien ja maakuntien vastuunjako koskien hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä. Järjestöjen rahoitus sekä kumppanuudet kunnan ja maakunnan kanssa tulisi säilyttää nykyisellään ilman katkoksia. Oppaassa tarjotaan malleja, myös näihin asioihin. Tehtävien ja vastuiden uusjaolla on vaikutusta kunnan ja väliseen yhteistyöhön. Kunnan tehtävänä säilyy kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen,

mutta järjestöillä on paljon annettavaa keskusteltaessa palveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä. Järjestöt tuovat yhteistyöhön oman alansa asiantuntijuuden sekä voivat tukea kuntaa ja maakuntaa myös asukkaiden kuulemisessa ja osallistamisessa. (Valtioneuvosto, 2018.)

Sanomalehti Lapin Kansa kirjoittaa muutosten vaikutuksia Lapissa 5.9.2020: *Lapin sote-maakunnan valmistelu käynnistyy palvelut edellä*. Lappiin on saatu valtionavustusta sote-uudistusta tukeviin hankkeisiin; Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaan ja sote-rakennemuutostusta tukevaan alueelliseen valmisteluun. Molemmissa hakija ja hallinnoija on Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja toteuttajana Poske, jonka kehitysjohtaja kertoo näiden kahden hankkeen tulevan kaikkien Lapin kuntien tueksi sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen. Hankkeiden tarkoituksena on järjestää palvelut koordinoitusti eri ammattilaisten yhteistyönä ja ihminen nähdään kokonaisvaltaisena yksilönä, jonka avun ja tuen tarve on laaja-alaista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte) on osa hankkeiden sisältöä. Hankkeiden tarkoitus ei ole olla vain korjaavissa palveluissa, vaan ennaltaehkäisevä työ korostuu erityisesti perheiden, lasten ja nuorten palveluissa ja ihmisten pääsyä mielenterveyspalveluiden piiriin on tarkoitus helpottaa. Digitaalisten järjestelmien kehittämiseksi on tarvetta Lapin pitkien etäisyyksien vuoksi. Pienet kunnat eivät pysty järjestämään erityisosaamisen palveluita yksin, joten palvelut pyritään järjestämään digitaalisesti. Hankkeessa hyödynnetään hyviksi koettuja käytäntöjä, esimerkkinä voi mainita Virtu.fi palvelun. (Lapin Kansa 5.9.2020.)

Lapissa toimii maakunnallinen järjestöneuvottelukunta, jonka tehtävänä on tuoda painoarvoa järjestöjen monipuoliselle ja laajalle toiminnalle (kuviot 4). Tehtävänä on esimerkiksi toimia Lapin järjestöjen äänenä ja vaikuttajana, edistää yhteistyötä ja integroitumista hyvinvointiohjelmatyöhön. Järjestöneuvottelukunta toimii viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöelimenä. (Lappilaiset.fi.)

Kuvio 5. Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan rakenne. (Lappilaiset.fi)

Lapin Liitto on laatinut Hyvinvointiohjelman 2025, jossa määritellään Lapin alueelle yhteiset visiot ja painopisteet, joihin jokainen voi sitoutua. Hyvinvointiohjelmasta nousee painopistealueita sote- ja maakuntauudistukseen, joiden mukaan lappilaisten hyvinvointia tulee edistää laaja-alaisessa yhteistyössä ja ohjelman keskeinen ajatus on ”*hyvinvointi on kaikkien asia*”. Ohjelma on laadittu yhdessä järjestöjen, kuntien ja alueellisten toimijoiden kesken ja nähdään, että asukkaat ovat palvelun ja tuen saajia, niiden tuottajia ja kehittäjiä. Hyvinvointiin pyritään poikkihallinnollisella ja sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä. Painottamalla ennaltaehkäisyä ja hyvinvointia monialaisesti, pystytään rakentamaan lappilaista sosiaalista ja taloudellista arjen turvaa. Vahvuutena on eri toimijat, joilla on erilaiset näkökulmat ja erilaista annettavaa hyvinvoinnin parantamiseksi. (Lapin Liitto 2019, 2–4).

Tulevaisuudessa on huomioitava palvelurakenteiden ja yhteiskunnallisen toimintaympäristön muuttuminen. Sote-uudistuksen aiheuttamat muutokset tulevat olemaan mittavia ja eri sektoreiden valta-asemassa tapahtuu muutosta, joka on osa laajaa hyvinvointipalveluiden rakenteellista kehitystä. Hyvinvointipalveluiden tuottajien yhteistyön merkitys tulee korostumaan. Lapin haasteena ovat väestön ikääntyminen, korkea työttömyys ja pitkät välimatkat, jonka vuoksi hyvinvointipalveluiden saatavuus on eriarvoista. Esimerkiksi pienillä paikkakunnilla palvelutarjontaa on saatavilla vähemmän kuin Rovaniemellä. Pienet kylät tyhjenevät ja

nuoret lähtevät kouluttautumaan suuremmille paikkakunnille, joihin he usein myös jäävät asumaan. Lapin vahvuutena on luonto, puhdas ilma ja vuodenaikojen vaihtelu. Kuntien toiveena on lähtökohtaisesti asiakaslähtöinen monituottajamalli, jossa toteutuu monitahoinen yhteistyö ja joustava palveluketju, jossa palvelut ovat kustannustehokkaita. Tavoitteena on maakunnallisesti hyvin organisoitu palvelukokonaisuus, joka huomioisi koko alueen tarpeet ja pyrkisi vastaamaan niihin. Keinoina voisi olla palveluiden integroituminen ja digitalisoituminen sekä eri sektoreiden välinen yhteistyö. Huolenaiheena on tiedonkulun saaminen aukottomaksi, esimerkiksi lainsäädäntöön ja hallintoon liittyen, sekä se, kuka tai ketkä vastaavat sote-keskusten palveluiden järjestämisestä. Järjestöt miettivät miten ne pysyvät nopeassa kehityksessä mukana. Hyvinvointipalveluiden kehittämisessä tiedontuottaminen on tärkeää ja siihen tarvitaan alueen asukkaiden paikallista tietoa, tietoa palveluntuottajilta sekä laaja-alaisesti tutkimustietoa hyvinvointiin liittyen niin kotimaisesti kuin kansainvälisestikin. (Saranki-Rantakokko ym. 2018, 17–18.)

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelma on terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima ohjelma, jonka tavoitteena on parantaa valtakunnallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluita ja uudistaa toimintatapoja sellaisiksi, että jokainen saa tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut sujuvasti yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Palveluiden kehittäminen tapahtuu alueellisesti hankkeissa, joihin THL on palkannut 5 aluekoordinaattoria tukemaan alueellista kehittämistyötä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2020.) Asiakkaiden rooli tulee korostumaan myös entisestään sosiaali- ja terveysalalla. Sosiaalihuollon henkilöstöä on koulutettu asiakasasiakirjalain mukaiseen kirjaamiseen ja yhtenäinen kirjaustapa ja -sanasto parantavat asiakkaan oikeusturvaa helpottaen samalla saman asiakkaan kanssa työskentelevien ammattilaisten työtä. (Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus, 2020.)

Hyvinvointipalveluiden tuottaminen ja sen käyttäjäjoukon kasvaminen pakottavat uudistamaan tapaa, jolla hyvinvointipalveluita tuotetaan. Huoltosuhte (=kuinka monta työtöntä ja työvoiman ulkopuolella olevaa on yhtä työllistä kohti) on negatiivinen ja palveluiden saatavuus on turvattava kaikille. Hyvinvointipalveluiden

käyttäjien maksukyky on parantunut ja yksilölliset tarpeet korostuneet. Palveluiden syntymistä voidaan esimerkiksi kehittää ja uudistaa palvelutarjoajien ja asiakkaiden kohtaamisilla sekä tuotteistamalla palveluita ja osaamista. (Anttila & Willner 2014, 9; Tilastokeskus.) THL on tehnyt arvioin lappilaisesta hyvinvoinnista, jonka mukaan maakunta on keskimääräisellä ja kohtuullisella tasolla hyvinvointia kuvaavilla indikaattoreilla tarkasteltuna koko maahan verrattuna (Lapin Liitto 2018). Näkemyksemme mukaan väestön maksukyky on parantanut, myös huono-osaisuutta on paljon. Uudistuksien tavoitteena on, etteivät asiakasmaksut saa olla esteenä hoidolle.

Hyvinvointivaltiot kannustavat kansalaisia osallistumaan kansalaisyhteiskuntaan. Kansalaisoikeudet sekä sosiaaliset ja poliittiset oikeudet takaavat kaikille myös mahdollisuuden osallistua hyvinvointivaltion kehittämiseen. Pohjoismaisilla hyvinvointivaltioilla on tutkimusten mukaan enemmän osallistumismuotoja yhteiskuntaan kuin muissa Euroopan maissa. (Harrebye & Ejrnæs 2015, 7.) Kansalaisten poliittisen osallisuuden voi jakaa eri muotoihin, kuten äänestykseen sekä epäviralliseen ja muodolliseen osallistumiseen. Näihin voi lukea muun muassa ehdokkaan vapaaehtoistyön, vetoomusten allekirjoittamisen, yhteydenpidon virkamiehiin, hallitusten kokouksiin tai mielenilmauksiin osallistumisen. Luottamusta ja tehokkuutta lisää, kun kansalaiset otetaan mukaan päätöksentekoon. (Li & Zhang 2017, 5, 9.)

Lapissa on kehitelty verkostomainen arjen turvan toimintamalli, joka vastaa kuntakohtaisiin haasteisiin. Tavoitteena on maakunnan ja kunnan verkostomainen toimintakulttuuri, jossa kunta ei välttämättä yksin tuota palveluitaan, vaan mahdollistaa yksityisten, järjestöjen, kuntalaisten ja julkisen yhteisen tekemisen paikallisen turvallisuuden, hyvinvoinnin, työllisyyden ja elinvoiman edistämiseksi. Alueellista hyvinvointikertomusta/ -ohjelmaa on suunniteltu yhteistyössä muun muassa Hyte-, kunta-, järjestö-, liikunta-, kulttuuri-, nuoriso-, saamelais-, työllisyys-, turvallisuus- sekä sote- ja maakuntavalmistelujen toimijoiden kanssa. Tavoitteena on rakentaa painopistealueet ja visio lappilaiselle hyvinvointi työlle alueellisista ja paikallisista tarpeista sekä lähtökohdista käsin, johon alueelliset ja paikalliset toimijat sitoutuvat ja haluavat tehdä oman osansa. Hyvinvointiohjelma

on Lappi-sopimuksen alaohjelma, joka ohjaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, sote-palveluiden toteutusta sekä hyvinvointiin liittyvää rahoitusta ja kehittämistä. Lisäksi se tukee ja ohjaa monitoimijaista verkostoyhteistyötä ja osallisuutta. (Lapin Luotsi 2018, 8.)

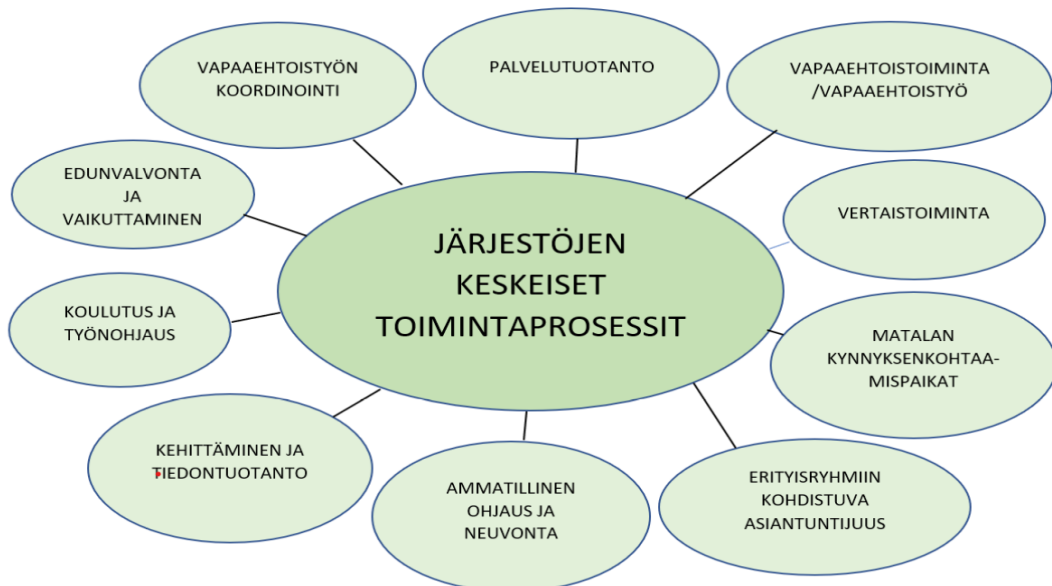
Sote- ja maakuntauudistusten myötä järjestöt tarvitsevat toimintaresursseja ja yhteistyönkoordinaatiota aiempaa enemmän. Tiedottamisen tarve kasvaa, uudistukset lisäävät yhteistyön tarvetta ja tuovat uusia mahdollisuuksia järjestöille. Järjestöjä huolettava uudistusten vaikutus järjestöjen itsenäisyyteen ja toiminnan jatkuvuuteen. (Ahola 2018, 50)

4. JÄRJESTÖTOIMINNAN MONINAISUUS

4.1. Järjestöt osana hyvinvointipalvelujärjestelmää

Järjestökenttä on hyvin monialainen ja lähes jokainen meistä kuuluu jossakin elämänvaiheessa johonkin järjestöön, kuten urheiluseuraan, kyläyhdistykseen tai metsästys-/kalastusjärjestöön. Järjestöjä löytyy kaikenikäisille ja kaikkiin eri elämän osa-alueisiin. Järjestöt tuovat ihmisille sosiaalista pääomaa ja kokoavat ihmisiä yhteen saman teeman ympärille. Järjestöt ovat olleet luomassa uusia palveluita ja toimintamuotoja, joista osa on siirtynyt osaksi julkisen sektorin tarjontaa hyvinvointivaltion kehittyessä. (Pohjola 2017, 95–96.)

Hyvinvointipalveluiksi luetaan kaikki yksilölliset palvelut, jotka tuotetaan julkisin varoin ja ne ovat tarjotaan käyttäjille joko ilmaiseksi tai alennettuun hintaan. Hyvinvointipalveluiksi katsotaan myös vastaavat yksityisen sektorin tuottamista palveluista maksetut korvaukset. (Tilastokeskus 2014.) Hyvinvointipalvelujärjestelmä voidaan määritellä järjestöjen näkökulmasta toimintaprosessien avulla (Kuvio 5).

Kuvio 6. Järjestöjen keskeiset toimintaprosessit. (Mukaillen Kokkonen 2017, 27).

Selkiytämme kunnan hyvinvointikoordinaattorin ja järjestöyhdyshenkilön toimenkuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä (taulukko 1).

Taulukko 1. Hyvinvointikoordinaattorin ja järjestöyhdyshenkilön toimenkuvat
(Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2019; Innokylä 2020; Korento ry 2020.)

	Kunnan hyvinvointikoordinaattori	Järjestöyhdyshenkilö / järjestökoordinaattori
Toimenkuva	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen laaja-alaisessa yhteistyössä kunnan toimialojen ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa (järjestöt, yritykset, seurat).</p> <p>Kaupungin johtoryhmän jäsenyys. Johtoryhmän raportointi hyvinvointitilanteesta, hyvinvointikertomustyön koordinaointi, terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanon tukeminen.</p> <p>Hyvien käytänteiden levittäminen, viestintä ja koulutusten järjestäminen.</p> <p>Lisäksi Suomessa on alueellisia hyvinvointikoordinaattoreita, joista osa on palkattu sote-kuntayhtymiin ja osa sairaanhoitopiirien perusterveydenhuollon yksikköihin. Toimenkuvana on koko alueen hyvinvointityö.</p>	<p>Yhteistyö kunnassa toimivien järjestöjen kanssa. Tukee järjestöjen keskinäistä, että järjestöjen ja kunnan välistä yhteistyötä ja pitää aktiivisesti järjestöjen asioita esillä kunnassa. Kunta-järjestöyhteistyön kehittäminen.</p> <p>Huolehtii esim. kunnan työryhmien järjestöedustuksesta ja järjestöjen mukanaolosta kunnan strategiatyössä, hyvinvointisuunnitelmien ja -kertomusten työstämisessä, tilojen uudistamisprosesseissa sekä järjestöavustuksissa. Lisäksi järjestöyhdyshenkilö huolehtii, että järjestötoiminnasta tiedotetaan kunnan viestintäkanavissa.</p> <p>Yhteydenpito järjestöihin ja järjestöjen viestintäviestijä sekä yhteyshenkilö kuntaan. Yhdistysiltojen järjestäminen, jossa käsitellään esimerkiksi järjestöavustuksia sekä hyvinvointikertomusta.</p> <p>Maakunnallinen yhteistyö muiden järjestöyhdyshenkilöiden kanssa.</p> <p>Kunnat päättävät paremmin toimenkuvasta ja työajasta.</p> <p>Järjestöissä toimii myös omia koordinaattoreita, joiden toimenkuvaan voi kuulua muun muassa: Vapaaehtoistyön kehittäminen, ylläpitäminen ja koordinaointi. Sidosryhmien kanssa toimiminen. Tapahtumien järjestäminen, viestintä. Toiminnan raportointi ja seuranta. Edunvalvonta ja vaikuttamistyö.</p>
Työpiste	Sijointi kunnan keskus- tai sektorihallinnossa. Voi toimia pienissä kunnissa osa-aikaisena tai kuntien yhteisenä koordinaattorina	Kunnan työntekijä
Tutkimukseemme osallistuneet kunnat	<p>Terveyden edistämisen suunnittelija/koordinaattori vuonna 2019.</p> <p>Rovaniemi: Oman työn ohella/osa-aikainen Ranua: Oman työn ohella/osa-aikainen Kemijärvi: Oman työn ohella/osa-aikainen Enontekiö: Tieto puuttuu Muonio: Kokopäiväinen</p>	<p>Järjestöyhteistyön koordinaattori 2019</p> <p>Rovaniemi: Kyllä Ranua: Kyllä Kemijärvi: Ei Enontekiö: Tieto puuttuu Muonio: Kyllä</p> <p>Lähde: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta?view=KESJohA009&category=KUNTA&y=2019</p>

	Lähde: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta?&category=KUNTA&view=KES-JohA004&q=Terveyden%20edist%C3%A4misen%20suunnitelija%20tai%20koordinaatto	
--	--	--

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävä on olla eri toimialoja yhdistävä sekä alueellista yhteistyötä koordinoiva toimija tulevassa kunnassa ja maakunnassa. Hyvinvointikoordinaattorin rooliin kuuluu järjestöyhteistyö ja hänen työpariksi järjestökentän puolelle tarvitaan koordinaattori, joka kokoaa kunnan/maakunnan järjestöt ja niiden tekemän työn yhteen ja koordinoi yhteistyötä. (Soste – Soteuudistus 2020.) Yhteistyötä vahvistetaan molemminpuolisella tiedottamisella. Myös Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta on antanut suosituksen, että kuntiin nimitetään järjestöyhdyshenkilö, joka vastaa järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Järjestöyhdyshenkilö kiinnitetään kunnan organisaatioon ja hän vie järjestöjä kokevia asioita eteenpäin kunnassa. Neuvottelukunta suosittelee kunnille, että ne tarjoavat järjestöjen käyttöön tiloja ilmaiseksi silloin kun toiminta on kaikille avointa, maksutonta ja yleishyödyllistä. (Järjestökeskus.fi 2020, 2.)

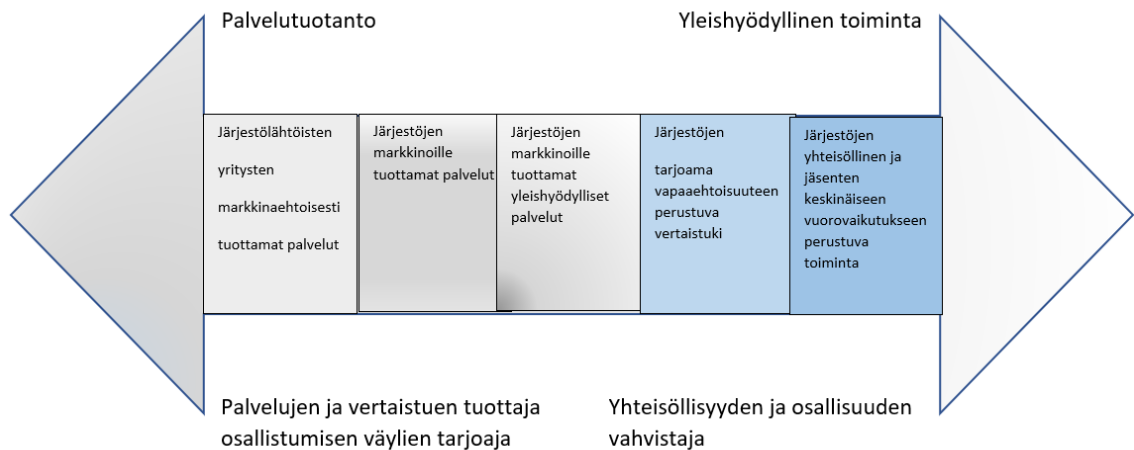
Järjestökoordinaattorin työtehtävät ovat monipuolisia. Tehtäviin kuuluu muun muassa järjestön vapaaehtois- ja vertaistukitoiminnan suunnittelu sekä koordinointi, yhteistyöverkostoissa toimiminen, vaikuttamis- ja tiedotustyö sekä asiakkaiden neuvonta ja ohjaus erityisesti elämäntilanteeseen ja sote-asioihin liittyen. Työtehtäviin sisältyvät myös yhdistystoimintaan liittyvät toimistotehtävät kuten jäsenrekisterin ylläpito, laskutus ja yhdistyksen rahoitukseen liittyvät hakemukset ja raportointi. (Uudenmaan Lihastautiyhdistys ry Nylands Muskelhandikappförning rf, työpaikkailmoitus 2019.)

4.2. Järjestöjen toimintamalleja

Järjestöjen toiminta voi olla ammattimaisesti johdettua tai kansalaisjärjestötoimintaa. Yhteiskunnallisten sekä yleishyödyllisten päämäärien täytyminen korostuu erityisesti ammattimaisesti johdetuissa vapaaehtoistoiminnan järjestöissä. Työntekijöillä on vastuu toiminnan suunnittelusta ja vapaaehtoiset antavat oman

työpanoksensa toimintaan. Toiminnan jatkuvuus pyritään varmistamaan riittäväällä rahoituksella. Vapaaehtoisilla toimijoilla on yleensä selkeä tehtävä esimerkiksi ystäväpalvelussa, jonka toimintaa koordinoi vapaaehtoistyön-koordinaattori. Työntekijöillä ja vapaaehtoisilla on selkeät ja erilaiset roolit järjestön toiminnassa, eikä vapaaehtoisilla ole vastuuta järjestön toiminnasta omaa osuuttaan laajemmin. (Kuuluvainen 2016, 17–18.)

Alla olevalla kuvalla avataan järjestötyön kokonaisuutta, sen erityispiirteitä ja mallinnetaan mitä lisäarvoa järjestöt voivat tuoda kuntien ja maakuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön. Oikealla on järjestöjen yleishyödyllinen toiminta, johon voi osallistua kuka vain ja se tuottaa sekä osallisuutta että yhteisöllisyyttä. Järjestöt tarjoavat myös yleishyödyllisiä palveluita ja vertaistukea. Vasemmalla on järjestöjen yhtiöitetty palvelutoiminta, jolloin toimitaan yrityssectorilla ja toiminta vaatii erikoisosaamista. (Soste – Soteuudistus 2020.)

Kuvio 7. Järjestöjen tuottama lisäarvo (mukaihen Soste – Soteuudistus 2020 Pihlaja / Knaapi)

Järjestötoiminta on hyvin moninaista ja kuvan mukaan järjestö voi toimia vain yhdellä toiminta-alueella tai sisältää näitä kaikkia elementtejä (Soste – Soteuudistus 2020).

Kansalaisjärjestötoiminnan perustana on ihmisten oma innostus vapaaehtoistyöhön. Tässä toimintamallissa vapaaehtoiset hoitavat järjestön hallinnolliset ja johtamiseen liittyvät tehtävät, jotka ammattimaisesti johdetussa järjestössä kuuluvat työntekijöille. Toiminnassa mukana olevat henkilöt ovat järjestön jäseniä, jotka

ovat yleensä pitkään mukana toiminnassa. Jäsenet osallistuvat monenlaisiin tehtäviin ilman, että heillä olisi selkeitä etukäteen määriteltyjä toimenkuvia tai rooleja. Mikäli kansalaisjärjestössä on työntekijöitä, he ovat rooleiltaan tasa-arvoisia vapaaehtoisten kanssa. Tässä toimintamallissa on haasteena vastuukysymykset ja joissakin tapauksissa on epäselvää kuka järjestöä johtaa. Yhdistyslain mukaan toimintaa johtaa puheenjohtaja. Ajan myötä voi käydä niin, että luottamusmiesten työt siirtyvät työntekijöille ja toiminnan muoto voi muuttua kohti ammattimaisesti johdettua vapaaehtoistoimintaa. (Kuuluvainen 2016, 20–21.)

Suomen sosiaali- ja terveys ry - SOSTE kerää vuosittain tietoa sosiaali- ja terveysjärjestöistä, niiden toiminnasta ja toimintaedellytyksistä paikallisesti ja valtakunnallisesti. Sosten tutkimuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2020 n.10 600 rekisteröityä sosiaali- ja terveysalan järjestöä, joista suurin toimijajoukko on paikallisjärjestöt. Tutkimuksen mukaan eniten kasvua arvioidaan tapahtuvan yleis-, asumis- ja palvelujärjestöissä sekä mielenterveysjärjestöissä. Supistamista on tapahtunut työttömien järjestöissä. (Soste 2020 Järjestöbarometri, 18, 28, 30.) PRH:n mukaan joulukuussa 2019 Lapissa toimi 4777 rekisteröityä järjestöä, joista on sosiaali- terveysalan järjestöjä 425 (Järjestökeskus 2020, 3). Opinnäytetyössämme ilmeni, että osa järjestöistä toimii yhdistysmäisesti eivätkä he ole rekisteröityneet PRH:n järjestörekisteriin, sillä se lisää järjestön byrokratiaa. Huomioimme myös, että työttömien järjestöjen termit ovat muuttumassa positiivisemmiksi kuten, aktiiviset työnhakijat. Rakenteet ja ilmiöt muuttuvat valtion mukaan ja kun valtiovalta muutti työttömien käsitteen työnhakijoiksi, myös järjestöjen täytyi muuttaa nimensä pysyäkseen ajassa kiinni.

PRH ylläpitää järjestörekisteriä, johon järjestöt voivat merkitä ja muokata omia tietojaan, kuten ilmoittaa järjestön perustamisesta tai lopettamisesta. Rekisteriin merkitään henkilöt, joilla on nimenkirjoitusoikeus (oikeus toimia järjestön puolesta) ja kirjataan järjestön säännöt. Järjestön rekisteröimisen myötä siitä tulee oikeustoimikelpoinen, joka mahdollistaa, että järjestö voi tehdä sopimuksia ja kauppoja, ottaa vastaan lahjoituksia, omistaa kiinteää omaisuutta sekä hoitaa viranomaisasioita ja asioida tuomioistuimessa. Järjestöllä on rekisteröitymisen jälkeen mahdollista olla jäsenenä toisessa järjestössä sekä olla osakkeenomistajan

osakeyhtiössä. Järjestöjen tulee ilmoittaa PRH:lle muutosilmoituksella, mikäli osoite, nimenkirjoittaja tai säännöt muuttuvat. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019.)

Järjestötoimintaa on valtakunnallisesti, paikallisesti ja maakunnallisesti, jonka lisäksi järjestöt voivat olla verkostoituneet keskenään.

Valtakunnallisilla järjestöillä tarkoitetaan järjestöjä, jonka toiminta-alueena on koko Suomi, niillä on palkattua henkilöstöä ja toimitilat. Ne voivat keskusjärjestöjä tai koko Suomen toiminta-alueeseen ilmoittavia edunvalvonta-, asiantuntija- ja vaikuttajajärjestöjä.

Paikallisjärjestöillä tarkoitetaan rekisteröityjä järjestöjä, paikallisesti toimivia säätiöitä sekä SPR:n tyyppisiä paikallisjärjestöjä.

Maakunnallinen järjestö on käsittää koko maakunnan alueella toimivat järjestöt.

Piirijärjestö on valtakunnallisen järjestön osa, jossa paikalliset toimi- ja luottamushenkilöt toimivat jäsenten asioiden hoitamisessa. (Soste: Järjestöbarometri 2020, 19.)

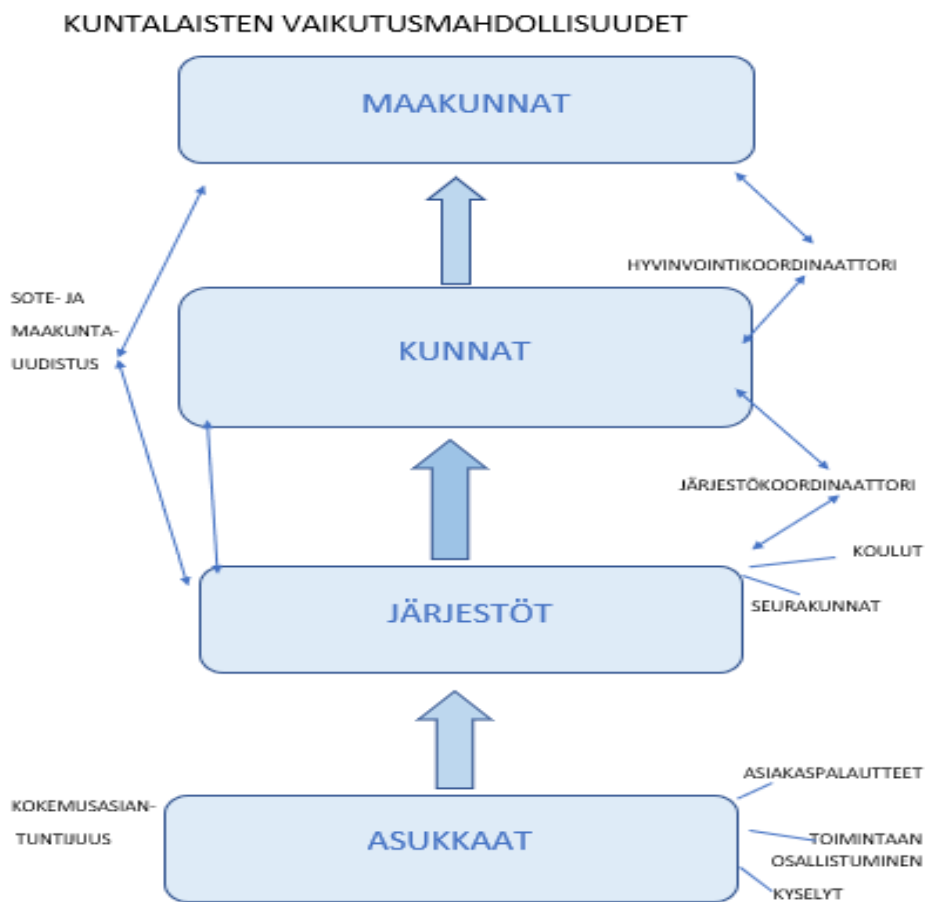
4.3. Järjestöt ja aktiivinen kansalaisuus kansalaistoiminnan areenana

Kansalaisuus saadaan yleensä syntyessä ja sillä tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Kansalaisuus voidaan vaihtaa muutettaessa toiseen maahan mutta kansalaisuuslain 2003/359 mukaan henkilöllä voi olla myös useamman maan kansalaisuus tai ei lainkaan kansalaisuutta. Passin myöntämismää on sama kuin kansalaisuus. (Tilastokeskus; Kansalaisuuslaki 359/2003 1: 1 §.)

Kansalaislähtöisyydellä tarkoitetaan, että kansalaisella on palveluiden käyttöoikeus. Kansalaislähtöisessä palvelussa kansalainen osallistetaan palveluiden suunnitteluun, tuottamiseen ja valintojen tekemiseen. Päätösvalta palveluiden sisällöstä on mahdollista siirtää kansalaiselle, joka on myös hänen oikeutensa, mutta jos asiakas ei osaa päättää palveluiden sisällöstä, niin vastuu ja valta on tuottajalla. Asiakkaan kertomat lähtökohdat ovat keskiössä palveluiden tuottamisessa. (Anttila & Willner 2014, 10.)

Kansalaisuuslähtöisyyden tavoitteena on kansalaisen tasavertaisuus, kunnioitus ja lojaalius. Kansalainen on aktiivinen toimija palveluissa ja hän odottaa saa-

vansa osakseen luottamusta. Aktiivinen ja avoin keskustelu sekä kysely kansalaisen ja ammattilaisen välillä kehittää uudenlaisia tapoja toimia ja palvella asiakasta parhaalla mahdollisella tavalla. Vaikeita asioita uskalletaan kyseenalaistaa ja ottaa esille, kuten esimerkiksi omat ennakkoluulomme. (Anttila & Willner 2014, 11.) Näkemyksemme mukaan kansalaisuuslähtöisyys toteutumisessa on huomioitava myös heikommassa asemassa olevat kansalaiset ja heidät, joiden on vaikeaa saada oma äänensä kuuluviin. Lähtökohtana toiminnan ja palveluiden kehittämisessä on oltava kansalaisten tarpeet sekä toimiva kommunikaatioyhteys. Kuviossa 7 avaamme kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

Kuvio 8. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet

Kuntalaiset voivat toimia kokemusasiantuntijoina ja heitä tulee osallistaa alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön. Asukkaiden tiedot, toiveet, tarpeet ja vaikutusmahdollisuudet tulee huomioida kaikissa toiminnoissa aiempaa enemmän. Asukkailta voidaan kerätä tietoa asiakaspalautteilla, kyselyillä ja tutkimuksilla sekä heitä voidaan aktivoida osallistumaan toimintaan. Asukkaat voivat

tehdä esimerkiksi kansalaisaloitteita ja he pystyvät esittämään sekä kysymyksiä että mielipiteitä kunnan suunnitelmista ja ratkaisuista. Järjestöt ovat keskeisessä roolissa asukkaiden äänen esiintuojina. Järjestöt tekevät yhteistyötä kunnan kanssa ja järjestökoordinaattori/järjestöyhdyshenkilö vie tietoa järjestökentältä kuntiin ja kunnista järjestöihin. Järjestöt tekevät yhteistyötä myös koulujen ja seurakuntien kanssa. Hyvinvointikoordinaattori tekee yhteistyötä sekä kuntien että maakuntien välillä, yhteistyötä on myös järjestöjen kanssa. Koko sote- ja maakuntaudistus koskettaa järjestöjä, kuntia ja maakuntia.

4.4. Järjestötoimintaan liittyvät lait

Järjestöille ei ole asetettu omaa lainsäädäntöä, mutta julkisen vallan lait koskevat monella tapaa välillisesti järjestöjen toimintaa. Nostamme esiin lakeja, jotka koskevat kansalaislähtöisyyttä ja hyvinvointia lisäävää toimintaa.

Kansalaislähtöisyys nostetaan esille useassa kohdassa lainsäädäntöä. Lailla turvataan subjektiiviset oikeudet peruspalveluihin, joista suurin osa on määrätty kuntien tehtäväksi (Juntti 2001, 2). Kuntien yleinen velvollisuus on huolehtia sosiaalipalveluiden järjestämisestä, järjestää sosiaalihoitoon kuuluvia tehtäviä ja toimia sosiaalisten olojen kehittämiseksi sekä sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi (Sosiaalihoitolaki 710/2010 3:1378.13 §; 710/2002 3:1134.13 §; 710/1982 3:17 §). Kuntalaissa määrätään palveluiden järjestämisestä ja laki luo edellytykset kuntien asukkaiden itsehallinnolle sekä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien toteutumiselle, joten kuntien tulee edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä kestävä kehitystä. Valtuusto päättää kuntalain mukaan talouden ja toiminnan tavoitteista. (Kuntalaki 410/2015 1:1 §; 2:9 §; 4:14 §.) Laki sosiaalihoillon asiakkaan asemasta ja oikeuksista edistää asiakaslähtöisyyttä sekä oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun. (Laki sosiaalihoillon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 1:1 §). Perustuslakiin on kirjattu valtiosääntö yksilön vapaudesta ja oikeudesta sekä yhdenmukaisuuden edistämisestä yhteiskunnassa. Kansanvaltaan sisältyy oikeus osallistua ja vaikuttaa elinympäristön ja yhteiskunnan kehittämiseen. (Suomen perustuslaki 731/1999 1:1 §; 1:2 §.) Suomen perustuslakiin on kirjattu myös kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, jonka mukaan jokaisella on oikeus perustaa yhdistys ja osallistua yhdistyksen toimintaa (Suomen

perustuslaki 731/1999 13§). Yhdistyksen jäsenenä voi olla Suomen kansalaiset tai ulkomaalaiset, joilla on kotipaikka Suomessa (Yhdistyslaki 503/1989 3§ 10§).

Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on valmistella lainsäädäntö ja seurata sen toteutumista, johtaa sosiaaliturvaa ja sote-huollon palveluiden kehittämistä ja sosiaali- ja terveystalouden suuntaviivoja. Ministeriölle on tärkeää, että sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään, palveluja kehitetään ja kehitystyössä painotetaan asiakkaan asemaa sekä ennaltaehkäisyä. (Sosiaali- ja terveysvirasto.) Kunnanvaltuustot asettavat palveluiden saatavuutta, määrää ja laatua koskevat tavoitteet ja toteutumiskriteerit (Tulkki 2004, 170–171).

Lakien mukaan kunnilla on velvollisuus järjestää asukkaille julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut, joita ne voivat tuottaa joko itse, yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai ostamalla muilta palveluidentuottajilta. Palveluiden hankintaa määrittelee hankintalainsäädäntö kuntien hankkiessa palveluita ulkopuolisesta taholta. Yritykset tuottavat palveluita voittoa tavoitellen ja mahdollisimman tehokkaasti. Järjestöjen palveluiden tuottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja se on jäsenien tahdosta syntynyttä toimintaa. (Hokkanen, Kettunen & Piirainen 2005, 33–34; Karttunen, Kettunen & Piirainen 2013; 22.)

Lainsäädäntöön valmistellaan sote-uudistusta varten muutoksia valtioneuvoston yhteistyönä eri ministeriöissä, jonka valmistelusta ja toimeenpanosta vastaa sote-uudistuksen johtoryhmä. Soteuudistuksessa valmistellaan noin 40 lakia, joista merkittävimpiä ovat maakuntajako, pelastustoimen-, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, maakuntien rahoituksen, hallinnon ja talouden sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttaminen. Lisäksi uudistukseen liittyy 100 muuta lakia, joihin tarvitaan muutoksia. Parlamentaarisisessa komiteassa valmistellaan myös monikanavarahoituksen purkamista ja maakuntien verotusoikeutta vuoden 2020 loppuun mennessä. (Valtioneuvosto 2019.) Hallitus antoi eduskunnalle esityksensä soteuudistusta koskevasta lainsäädännöstä 8.12.2020, jonka mukaan lait tulisivat voimaan porrastetusti 1. osa heinäkuussa 2021 ja viimeiset 1.1.2023 (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020). Sote-järjestämislaki antaa mahdollisuuden palveluiden monituottajamallille (Wellfare-mix) alueellisesti lisäten valinnanvapautta julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä.

Järjestötoiminta on perusajatukseltaan yleishyödyllistä toimintaa. Suomessa yleishyödyllisyyden määritelmä rakentuu keskeisesti tuloverolaissa (1535/1992) 22 § esitettyyn määritelmään. Toiminnan yhteisvastuullisuutta ja universaalialuonnetta pidetään yleishyödyllisyyden tunnuspiirteenä, toiminnan luonnetta määrittävät säännöt ja aatteellisuus. Yleishyödyllinen toiminta tarkoittaa järjestön, säätiön, muun juridisen yhteisön tai osakeyhtiön muodossa toimintaa, jota toteutetaan yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi. Näillä toimijoilla on pääasiallisena tehtävänä palvella yleisiä intressejä ja toiminta on keskeinen osa yhteisötaloutta. (Jussila ym. 2019, 14–15.)

Euroopan Unioni määrittelee järjestötoiminnan kansalaislähtöiseksi keinoksi sellaisten sosiaalisten ongelmien ehkäisyssä ja hoidossa, joita ei voida hoitaa markkinalähtöisesti. Yleishyödyllisessä toiminnassa syntyvät mekanismit muokkaavat ja uudistavat kulttuurisia sekä sosiaalisia rakenteita suurten yhteiskunnallisten murrosten keskellä. Sosiaali- ja terveysjärjestöissä toiminta on pääasiassa tietyn erityisryhmän sekä laajemman väestönosan psyykkisen/sosiaalisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukemista ja edistämistä. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjä ovat esimerkiksi päihde-, nuorisokasvatus ja kansanterveysjärjestöt kuten potilas- ja kuntoutusjärjestöt. Verrattuna yksityisiin yritysmuotoihin sekä julkisiin palveluihin, järjestöt mieltävät palveluidensa erityisyydeksi yleishyödyllisyyden ja arvoperustan. Järjestöiden tavoitteena on havaita jonkin väestöryhmän hyvinvoinnissa puute sekä vastata tuen tarpeeseen. Palvelutuotanto ei ole taloudellisesti kannattavaa, koska palveluja tarjotaan myös pienille erityisryhmille. (Jussila ym. 2019, 14–15.)

4.5. Koulutusyhteistyöllä vahvistetaan tulevaisuuden järjestökenttää

2010-luvun alussa Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys linjasi strategiseksi toimintansa painopisteeksi oppilaitosyhteistyön. Linjauksen pohjalta perustettiin järjestöjen ja koulutusorganisaatioiden yhteinen oppilaitostyöryhmä, jonka tehtävänä oli mahdollistaa opiskelijoiden järjestötietouden lisääminen ja järjestöihin tutustuminen. Nuoret tulevat olemaan tulevaisuudessa merkittävä voimavara järjestöjen toiminnalle ja tavoitteena oli lisätä opiskelijoiden osallisuutta ja saamaan heidät kiinnostumaan järjestötoiminnasta. Yhteiskunnan eri toimialoilla tarvitaan

kansalaisyhteiskuntaa edustavien järjestöjen asiantuntemusta. Oppilaitosyhteistyön arvioitiin olevan hyvä mahdollisuus saada rekrytoitua nuoria vapaaehtoisiksi järjestöihin jo opiskeluaikana. Opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämissuunnitelmassa korostetaan järjestötoiminnan tuntemusta kansalaisosaamisena. Järjestöjen toimijoiden mielestä on tärkeää, että oppilaitoksista valmistuvat tulevat osaajat ja työntekijät tuntevat järjestösektoria, sen tavoitteita sekä toimintaa voidakseen työskennellä eri työelämärooleissa yhteistyökumppaneina. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset ovat työelämässä avaintoimijoita julkisten ja yksityisten palveluissa, sillä järjestöt ovat merkittävä työllistäjä sosiaali- ja terveyspalveluiden kentällä. Koulutusyhteistyöstä hyötyvät niin järjestöt kuin oppilaitokset. Oppilaitosten saama hyöty on esimerkiksi sitä, että opiskelijat saavat lisää harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyöaiheita. Harjoitteluiden ja koulutuksen aikana järjestöt tulevat opiskelijoille tutuiksi. Järjestöt saavat oppilaiden avulla kerättyä ja analysoitua toiminnalleen tärkeää tietoa, lisäksi opiskelijat toimivat työapuna, jotka olisivat voineet jäädä tekemättä työntekijöiden puuttumisen vuoksi. (Ahola & Myllykangas 2017, 9–12.)

Sosiaalialan koulutuksissa painotetaan asiakastyö-, palvelujärjestelmä-, työ-, tutkimus- ja etiikkakompetensseja. Ammattikorkeakoulututkinnoissa painottuvat käytännönläheisyys ja tutkimuksellisuus. (Viinamäki & Saari, 2019.) Lapin ammattikorkeakoulussa hoitotyön opintoihin on tulossa syksyllä 2020 uudenlainen järjestöharjoittelu, jolloin opiskelijat suorittavan osan harjoittelustaan sosiaali- ja terveysalan järjestöissä. Harjoittelu on ideoitu yhdessä Lapin sosiaali- ja terveys- turvayhdistys ry:n ja Lapin yliopiston kanssa yhteisvastuun näkökulmasta. Harjoittelussa opiskelijat saavat peruskoulutuksen vapaaehtoistyöhön ja harjoittelun tavoitteena on edesauttaa opiskelijoita työllistymään uusiin toimintaympäristöihin ja antaa apua sekä lisätukea järjestöille. Harjoittelu antaa opiskelijoille laajemman näkökulman järjestökenttään ja auttaa heitä jatkossa ohjaamaan asiakkaita erilaisten toimintojen ja palveluiden pariin. (Lapin AMK 2020.)

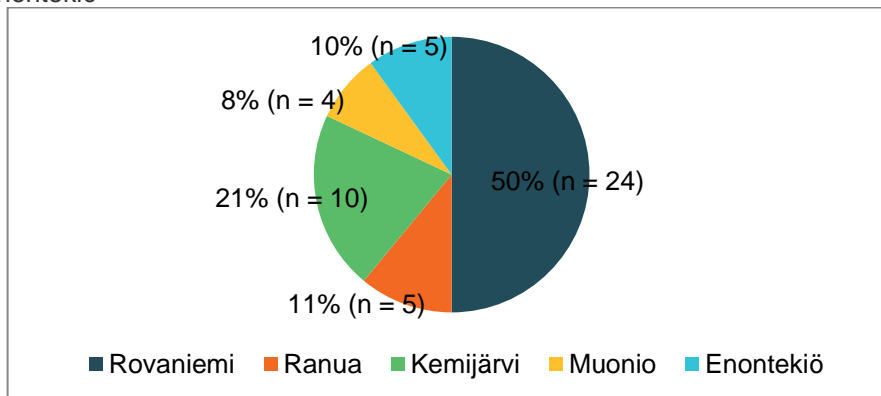
5. TUTKIMUSTULOKSET

5.1. Kuvausta tutkimukseen osallistuneista järjestöistä

Tutkimukseemme osallistui sosiaali- ja terveysalan järjestöedustajia sekä kuntien järjestöyhteyshenkilöt Rovaniemeltä, Ranualta, Kemijärveltä, Muoniosta ja Enontekiöltä. Taulukkoon 2 on koottu vastanneiden järjestöedustajien määrät kunnittain ja mikä oli jokaisen kunnan vastausprosentti.

Taulukko 2. Järjestöjen vastaajamäärät kunnittain

	n	Prosentti
Rovaniemi	24	50 %
Ranua	5	10 %
Kemijärvi	10	21 %
Muonio	4	8 %
Enontekiö	5	10 %

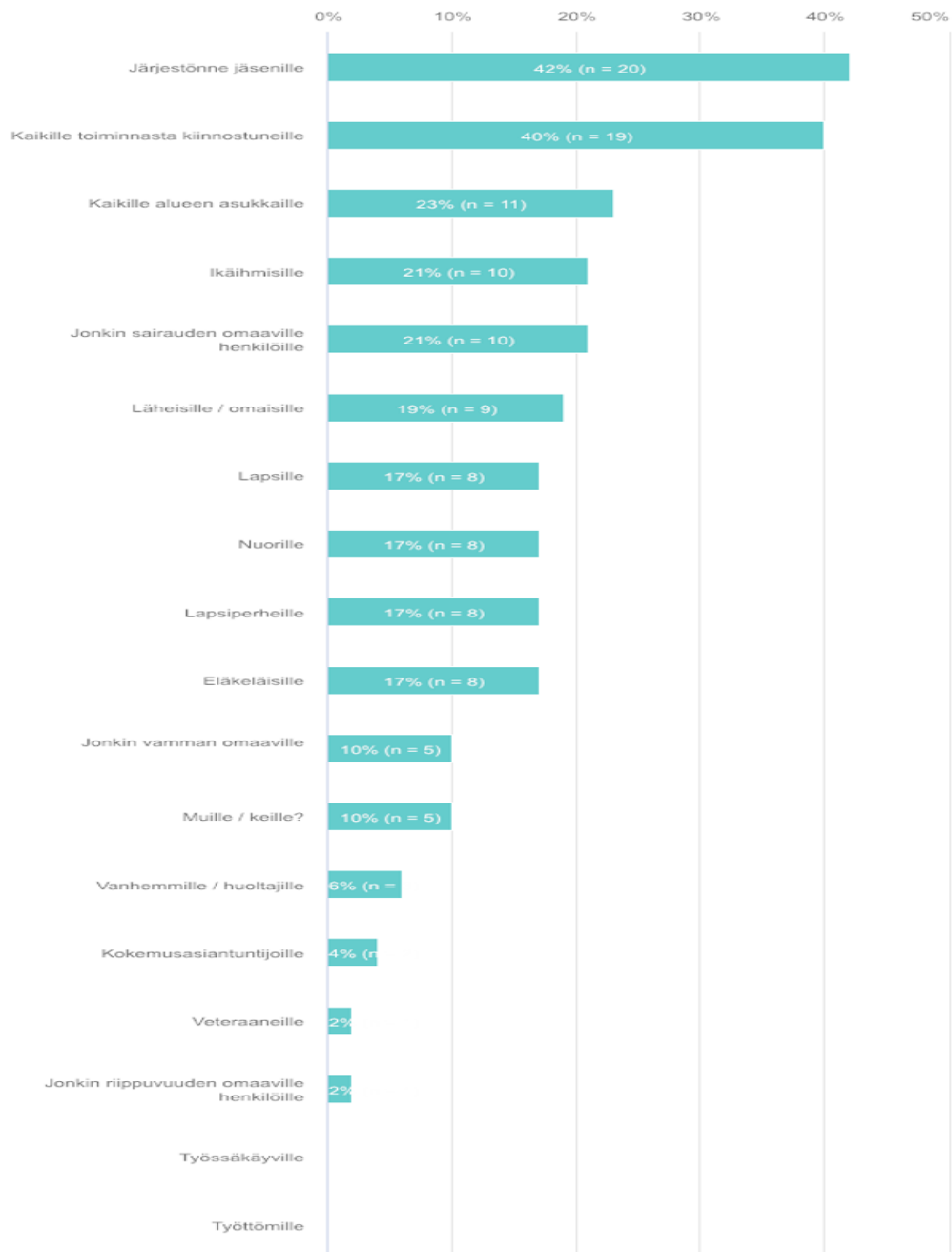
Tutkimukseen osallistui hyvin erilaisia sosiaali- ja terveysalanjärjestöjä. Vastauksissa nousi esille järjestön toiminnan tarkoituksiksi ja tavoitteeksi seuraavia asioita:

- Hyvän elämän edistäminen, hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen, opastus ja neuvonta, välittäminen, auttaminen ja tukeminen eri tilanteissa
- Arjessa selviytyminen, yksinäisyyden vähentäminen, elämänlaadun ja toimintakyvyn parantaminen, yhdenvertaisuus ja täysivaltaisena kansalaisyse toimiminen, vertaistuki
- Tietouden lisääminen sairauksista tai vammoista
- Toimivan ja kestävä arjen parantaminen, tietojen ja taitojen opettaminen, elämän rikastaminen, arjen arvostus, aktiivisuuden ylläpito

- Edistää eläköityvien/ikäntyvien edunvalvontaa, turvallisuutta, henkisten ja aineellisten tarpeiden tyydyttämistä
- Aseman, oikeuksien, etujen, tukitoimien ja palveluiden parantaminen, toteutuminen ja kehittäminen, kuntoutus ja edunvalvonta
- Koota ihmisiä yhteen, lujittaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja toimia yhdysiteenä sairastuneille, läheisille ja muille kiinnostuneille
- Yhdessäolo, ystävien tapaaminen, kumppanuus, yhteistoiminnan edistäminen, kuulumisten vaihto, ilo
- Kyläläisten yhteistyö, alueen kehittäminen, paikallisen identiteetin ja paikallishistoriantuntemuksen vahvistaminen
- Kerhot, leirit, retket, matkat, kulttuuri, teatterikäynnit, konsertit, liikunnalliset toiminnat ja tapahtumat
- Asioihin ja päätöksiin vaikuttaminen
- Tietoiskut, seminaarit, luennot
- Virkistystoiminta
- Varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, hyvä kasvamis- ja oppimisympäristö, harrastustoiminnoissa tukeminen
- Itsenäisen asumisen tukeminen
- Verkostona toimiminen
- Tukeminen julkisen ja järjestöjen välillä
- Inhimillisuus, tasapuolisuus, puolueettomuus, yhteisvastuu, arvostus, riippumattomuus ja vapaaehtoisuus
- Työelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- Varojen hankkiminen
- Kokemusasiantuntijat, vertaistuki- ja ystävätoiminta, henkisen tuen antaminen

Keskeisenä järjestötoiminnassa on yhdessä tekeminen. Selvitimme myös kohderyhmiä, keille kyselyyn osallistuneiden järjestöjen toiminta on suunnattua (taulukko 3). Jokainen järjestö sai valita kohderyhmistä kolme heille parhaiten sopivaa.

Taulukko 3. Kyselyyn osallistuneiden järjestöjen toiminnan kohderyhmät

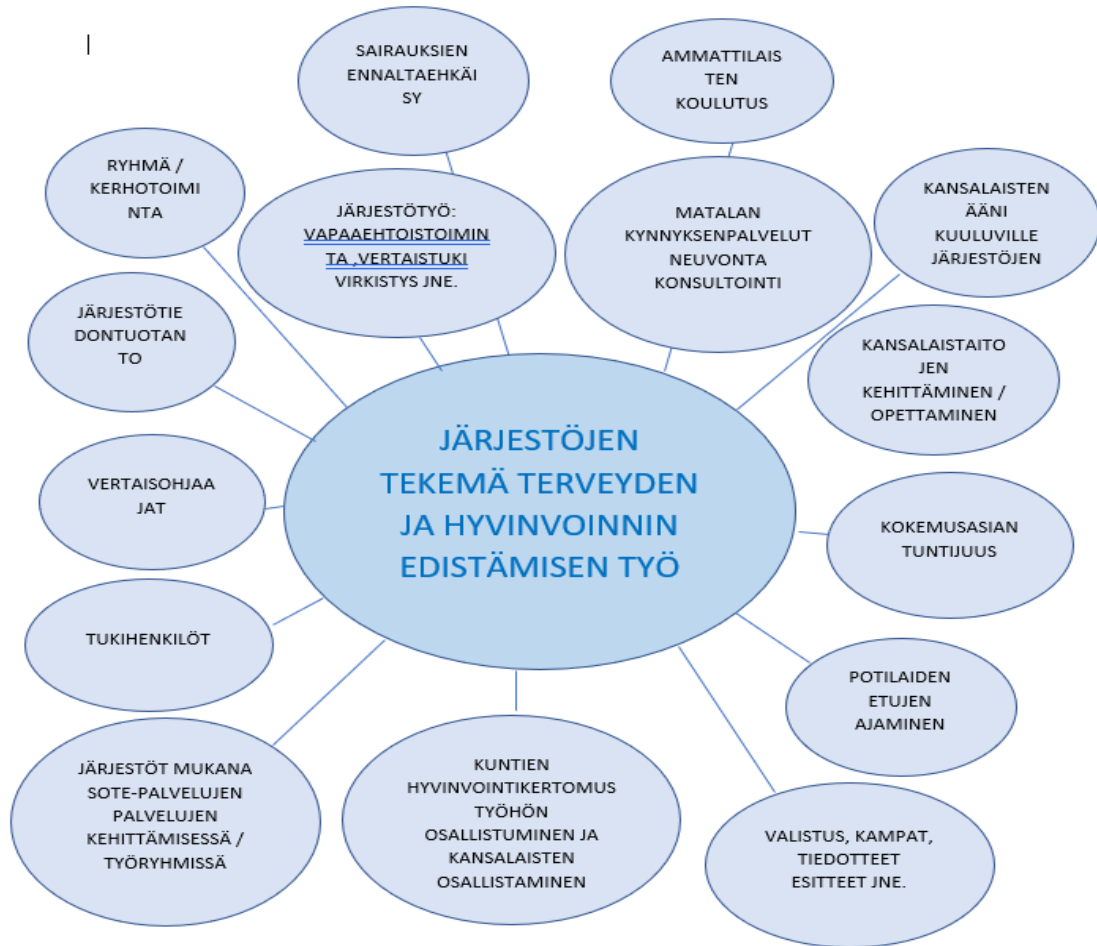
Vastauksista selviää, että kolme keskeistä kohderyhmää, keille järjestöt kokevat suurimman osan toiminnastaan olevan suunnattu ovat: järjestön jäsenet 42 %, kaikki toiminnasta kiinnostuneet 40 % ja kaikki alueen asukkaat 23 %. Yksikään vastaajista ei valinnut työttömiä tai työssäkäyviä kohderyhmäkseen.

Tutkimuksessa järjestöiltä kysyttiin myös, kuinka usein ja minkälaista toimintaa he järjestävät.

- Päivittäin tehtävästä toiminnasta nousi eniten esille vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, ohjaus ja neuvonta sekä yksilökohtaisen tuen tarjoaminen.
- Viikoittaisessa toiminnassa korostui harrastus-, liikunta- ja jumppatoiminta, ryhmäkohtainen tuki ja kerhotoiminta.
- Kuukausittain järjestöt järjestävät tapahtumia, tiedottamista ja virkistystoimintaa sekä muuta vertaisryhmätoimintaa.
- Harvakseltaan toteutetaan koulutus- ja virkistystoimintaa tapahtumia, retkiä ja leirejä sekä toisten järjestöjen tukemista.
- Kotihoitoa sekä hoitoapupalvelua kotiin ei tutkittavilla järjestöillä ollut saatavilla.

Tarkemmat tiedot vastauksista löytyvät kohdasta Liite 3.

Tuula Kokkonen (2017) on pohtinut järjestöjen tekemää terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työn eri puolia, josta olemme tehneet mukailun version.

Kuvio 9. Järjestöjen tekemän terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työ (mukaillen Kokkonen 2017, 25).

Kokkonen koosteessa nousee vahvasti esille samat asiat kuin tutkimuksemme millaista toimintaa ja työtä järjestöissä tehdään. Järjestöissä keskeistä toimintaa on potilaiden etujen ajaminen, sairauksien ennaltaehkäisy, järjestötiedon tuottaminen ja matalan kynnyksen palvelut, esimerkiksi neuvonta ja konsultointi. Järjestötyö yleensäkin on merkittävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, jonka toimintaan kuuluu muun muassa vertaistuki, kansalaistaitojen opettaminen, kerho- ja ryhmätoiminta sekä vapaaehtois- ja virkistystoiminta. Järjestöt tarjoavat valistustyötä, kouluttavat ammattilaisia, järjestävät kampanjoita ja laativat esitteitä/tiedotteita. Kokemusasiantuntijuus on vahvaa ja järjestöistä löytyy vertaisohjaajia ja tukihenkilöitä elämän eri tilanteisiin. Kansalaisten ääntä on mahdollisuus tuoda esille järjestöjen kautta ja osallistaa kansalaisia osallistumaan kuntien hyvinvointikertomusten laadintaan. Alueelliseen hyvinvointikertomukseen voidaan tuottaa ja kehittää järjestö- ja kokemustietoa (Kokkonen 2017,

30). Eri järjestöt ovat mukana myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistyöryhmissä.

5.2. Järjestötoiminnan mahdollistajat

Selvitimme tutkimuksessamme järjestötoiminnan mahdollistajia, johon luokittelimme aktiiviset jäsenet, -vapaaehtoiset, -talkoolaiset ja toimintaan osallistuneet sekä palkatut työntekijät. Järjestöedustajia pyydettiin vastaamaan, montako aktiivista toiminnan toteuttajaa oli vuoden 2019 aikana. Koska kyselyyn osallistui hyvin eri kokoisia järjestöjä, niin vastaukset hajaantuivat paljon, mikä kertoo järjestöjen moninaisuudesta.

- Aktiivisten jäsenten määrä vaihteli 4–1663 välillä.
- Aktiivisten vapaaehtoisten määrä 3–294 välillä (keskiarvo noin 26hlöä)
- Aktiivisia talkoolaisia oli 0–50 (keskiarvo noin 22 hlöä)
- Toimintaan osallistuneita oli 0–9300
- Palkattuja työntekijöitä oli vain 9:llä 49:stä kyselyyn vastanneesta järjestöstä. Palkattuja työntekijöitä oli 1–7 henkilöä.

Tarkkaa lukumäärää kaikilla järjestöillä ei ollut tiedossa, vaan osa oli arvioita tai enintään lukumääriä. Tarkempi kooste aktiivisista toiminnantoteuttajista löytyy liitteestä 4.

Kysyimme kokevatko järjestöt, että heillä on aktiivisia toiminnan toteuttajia tarpeeksi (taulukko 4).

Taulukko 4. Järjestöjen aktiivisten toimijoiden riittävyys

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Aktiivisia jäseniä	39 %	51 %	10 %
Aktiivisia vapaaehtoisia	28 %	64 %	9 %
Aktiivisia talkoolaisia	27 %	55 %	18 %
Palkattuja työntekijöitä	29 %	45 %	26 %

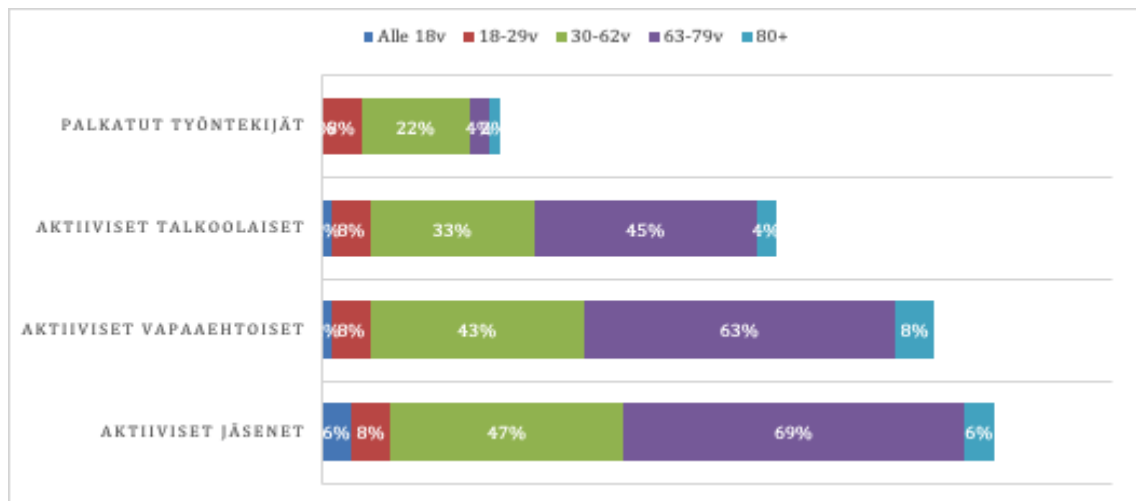
Vastauksista ilmenee, että yli puolet järjestöistä kokevat kaikkien aktiivisten toiminnan toteuttajien määrän liian pieneksi. Vastaajista jopa 64 % kokee aktiivisten vapaaehtoisten määrän riittämättömäksi.

Järjestöedustajilta kysyttiin vielä tarkemmin mihin ikäluokkaan järjestöjen aktiiviset toiminnantoteuttajat kuuluivat vuonna 2019 (taulukko 5).

Taulukko 5. Järjestötoimijoiden ikäjakauma

	Alle 18 v	18–29 v	30–62 v	63–79 v	80+
Aktiiviset jäsenet	6 % (n=3)	8 % (n=4)	47 % (n=23)	69 % (n=34)	6 % (n=3)
Aktiiviset vapaaehtoiset	2 % (n=1)	8 % (n=4)	43 % (n=21)	63 % (n=31)	8 % (n=4)
Aktiiviset talkoolaiset	2 % (n=1)	8 % (n=4)	33 % (n=16)	45 % (n=22)	4 % (n=2)
Palkatut työntekijät	0 % (n=0)	8 % (n=4)	22 % (n=11)	4 % (n=2)	2 % (n=1)
Yhteensä	n=5	n=16	n=71	n=89	N=10

Ylhäällä näkyy henkilöiden lukumäärät ja prosentiosuudet vastaajamäärästä 49 ja alhaalla sama kuva prosentista visualisoituna palkkikaavioiksi selkiyttämään tuloksia.

Kyselystä selvisi, että suurin osa aktiivisista vapaaehtoisista, talkoolaisista ja aktiivisista jäsenistä kuuluu ikäryhmään 63–79 vuotta ja palkatut työntekijät kuuluvat suurimmaksi osaksi ikäryhmään 30–62 vuotta. Kokosimme tiedot aktiivisista toiminnantoteuttajista myös kunnittain.

Rovaniemellä järjestöjen aktiiviset jäsenet painottuvat ikäryhmään 30–62vuotta (58 %) ja 63–79vuotta (67 %). Aktiivisia vapaaehtoisia on eniten ikäryhmässä 63–79vuotta (63 %), samoin aktiiviset talkoolaiset kuuluvat samaan ikäryhmään (42 %). Aktiiviset työntekijät kuuluvat ikähaarukkaan 30–62vuotta (42 %). Aktiivisin järjestöjen toimijaryhmä on 63–79-vuotiaat pois lukien palkatut työntekijät. Yli 80-vuotiaita on aktiivisissa toimijoissa 8 %.

Ranualla aktiiviset jäsenet ovat suurimmaksi osaksi 63–79vuotiaita (80 %), kuten myös aktiivisissa vapaaehtoisissa ikäryhmä 63–79vuotiaat (60 %) korostuu. Ranualla kyselyyn vastanneissa järjestöissä yhdessäkään ei ollut palkattuja työntekijöitä.

Kemijärvellä ikäryhmä 63–79vuotiaat painottuvat vahvasti aktiivisissa jäsenissä (90 %), aktiivisissa vapaaehtoisissa (80 %) ja talkoolaisissa (60 %).

Enontekiöllä näkyy sama, eli aktiiviset toiminnantoteuttajat (60 %) kuuluvat kaikki samaan ikäjakaumaan 63–79vuotiaat.

Muonio erottuu muista kunnista, ja heillä aktiiviset jäsenet ja aktiiviset vapaaehtoiset painottuvat ikäryhmää 30–62 (67 %), palkattuja työntekijöitä ei kyselyyn osallistuneissa järjestöissä ollut yhdessäkään.

Tarkemmat tiedot aktiivisista järjestötoiminnan toteuttajista vuonna 2019 löytyy liitteestä 4.

Järjestöillä on iso huoli tulevaisuudesta, koska aktiiviset toiminnantoteuttajat ikääntyvät eikä uusia toimijoita tahdo saada mukaan. Tutkimuksemme perusteella pienissä järjestöissä voi olla vain muutama aktiivinen ja usein iäkäs toimija, joka pyörittää pienillä resursseilla järjestötoimintaa. Tämän vuoksi toiminta voi pikkuhiljaa hiipua, ellei uusia aktiivia toimijoita löydy, koska vapaaehtoistoiminta on järjestökentän ydintä.

“Vapaaehtoisten ja aktiivisten toimijoiden puuttuminen huolestuttaa. Pieni porukka ei jaksa pyörittää toimintaa tarpeeksi hyvin.” (Järjestö 35)

Myös järjestöbarometrin mukaan aktiivisten ja vapaaehtoisten määrä on vähentynyt huomattavasti viimeisen yhdeksän vuoden aikana (Soste Järjestöbarometri 2020, 37). Muutama kyselyyn vastannut järjestöedustaja nosti esille, että jäseniä on toiminnassa mukana mutta he eivät ole aktiivisia.

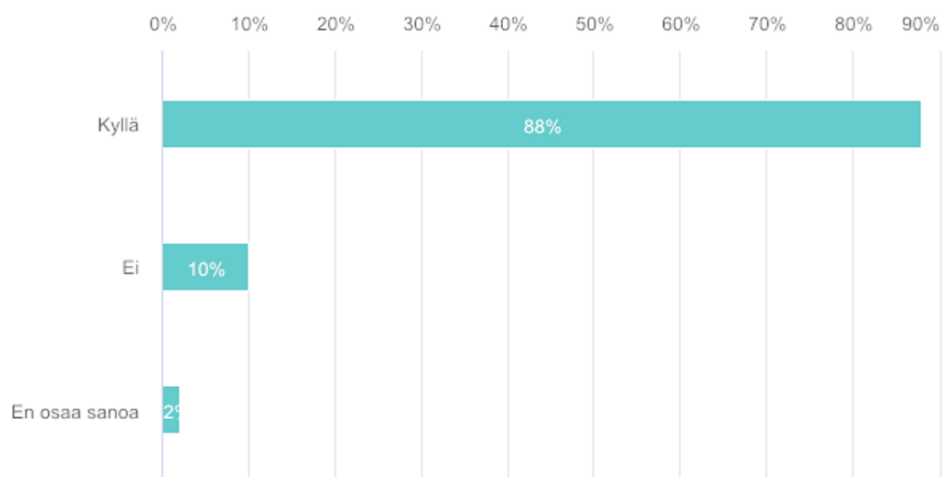
“Meiltä puuttuu ne ”tekevät kädet”. Aktiiviset hallituksen jäsenet ovat joko työssäkäyviä pienten lasten äitejä tai eläkeläisiä, vapaaehtoisia meillä ei ole lainkaan.” (Järjestö 20)

“Jäsenten määrä on hyvä, mutta aktiivista osallistumista kaipaamme enempi. Voi olla, että yhteyskunnassa on menossa aika, jolloin halutaan paljon, mutta itse ei halua tehdä paljoakaan asian eteen. Halutaan etuuksia mutta jonkun toisen on tehtävä työ asian saavuttamiseksi.” (Järjestö 9)

5.3. Järjestöjen ja kuntien tekemä yhteistyö

Tutkimuksessamme kysyttiin järjestöiltä, tekivätkö he yhteistyötä kunnan kanssa vuonna 2019 (taulukko 6), johon 88 % (n=43) kunnista vastasi tehneensä yhteistyötä, 10 % (n=5) ei tehnyt ja 2 % (n=1) ei osannut sanoa.

Taulukko 6. Järjestöjen tekemä yhteistyö kunnan kanssa

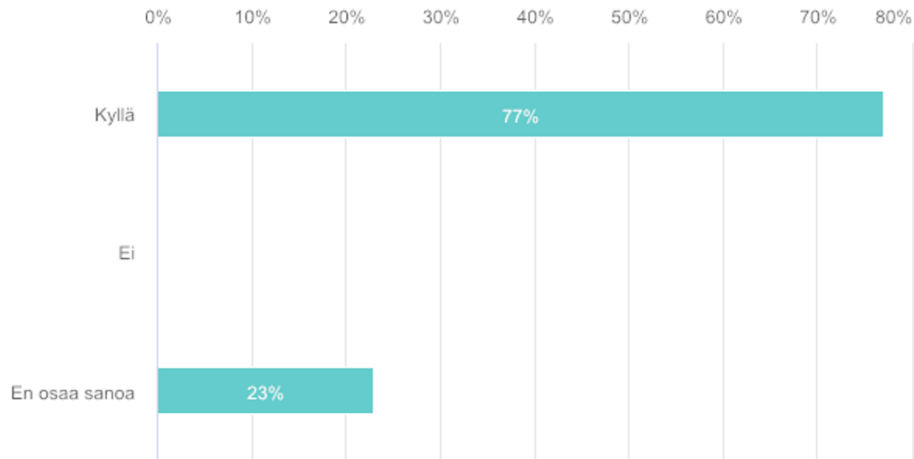
Kokosimme tiedot kunnittain, kuinka moni järjestö teki yhteistyötä kotikunnan kanssa vuonna 2019 (taulukko 7).

Taulukko 7. Yhteistyö kunnittain

Kunta	Kyllä	Ei
Rovaniemi	96 % (n=23)	4 % (=1)
Ranua	100 % (n=5)	0 %
Kemijärvi	60 % (n=6)	30 % (n=3)
Enontekiö	100 % (n=5)	0 %
Muonio	100 % (n=3)	0 %

Tarkentavana kysymyksenämme oli, haluaisivatko järjestöt, jotka eivät tehneet yhteistyötä kunnan kanssa, tehdä yhteistyötä, johon suurin osa (77 %) vastasi haluavansa (taulukko 8).

Taulukko 8. Järjestöjen yhteistyöhalu kunnan kanssa

Tutkimuksessamme selvitimme millaista yhteistyötä järjestöt ja kunnat tekivät keskenään vuonna 2019. Yhteistyötä oli tehty järjestöjen mukaan eniten järjestämällä yhteistyötapaamisia (58 %) ja yhteisiä tapahtumia (53 %) sekä (67 %) järjestöedustajista kertoi tiedottaneen kuntaa toiminnastaan. Lisäksi järjestöt vastasivat kuntien kuulleen järjestöä kehittämistyössä (47 %) ja kunnan tiedottaneen järjestöjä toiminnastaan (47 %).

Kuntien mukaan yhteistyötä on tehty sotejärjestöjen kanssa eniten järjestämällä yhteistyötilaisuuksia (100 %) ja yhteisiä tapahtumia (67 %). Muiden järjestöjen kanssa yhteistyötä on tehty eniten järjestämällä yhteisiä tapahtumia (100 %), yhteistyötilaisuuksia (100 %) ja järjestöillä on ollut edustus kunnan työryhmissä, neuvostoissa tai valtuustoissa (100 %).

Alla olevaan taulukkoon 9 on koottu sekä järjestöjen että kuntien vastaukset yhteistyömuodoista. Kysymykset on olleet hieman eri muodossa, joten kuntien kohdalla kaikkia kysymyksiä ei ole kysytty (vastausten kohdalla on tyhjää) tai heitä kysytty kysymys on kirjattu omaan sarakkeeseen. Lisäksi kunnilta on kysytty erikseen yhteistyömuodoista sote-järjestöjen ja muiden järjestöjen kanssa. Vastaukset sote-järjestöistä on ensin ja vihreällä värillä on erotettu vastaukset muista järjestöistä.

Taulukko 9. Koonti järjestöjen ja kuntien yhteistyömuodoista

Yhteistyömuoto	Järjestöt n-määrä	Kunnat n-määrä
Yhteistyötapaamiset	26 (58 %)	
Yhteiset koulutukset	10 (22 %)	
Yhteiset hankkeet	5 (11 %)	
Yhteiset tapahtumat	24 (53 %)	2 (67 %), 3 (100 %)
Järjestöjen huomioiminen kunnan strategioita tehtäessä	15 (33 %)	Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen hyvinvointikertomuksessa 1 (33 %), 1 (33 %) Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen muissa strategioissa 0 (0 %), 0 (0 %)
Kunta on kuullut järjestöä kehittämistyössä	21 (47 %)	Järjestöjen kuuleminen päätöksenteossa 1 (33 %), 0 (0 %)
Kunta on hyödyntänyt järjestön asiantuntijuutta	8 (18 %)	
Kunta on hyödyntänyt järjestön kokemusasiantuntijoita	6 (13 %)	Järjestöjen kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen 1 (33 %), 1 (33 %)
Kunta on tiedottanut järjestöjä toiminnastaan	21 (47 %)	Kunnan toiminnasta tiedotus järjestöille 1 (33 %), 1 (33 %)
Järjestö on tiedottanut kuntaa toiminnastaan	30 (67 %)	
Kunta on hankkinut järjestöltä palveluita	9 (20 %)	
Järjestöllä on ollut edustaja kunnan työryhmässä	15 (33 %)	Järjestöjen edustus kunnan työryhmissä, neuvostoissa tai valtuustoissa 0 (0 %), 3 (100 %)
Järjestöllä on ollut edustaja kunnan neuvostossa / valtuustossa	18 (40 %)	-"-
Yhteinen säännöllisempi toiminta	6 (13 %)	0 (0 %), 0 (0 %)
Sopimuksellinen palvelutuotanto kunnalle	3 (7 %)	Sopimuksellinen palveluiden hankinta järjestöiltä 0 (0 %), 1 (33 %)
Sopimuksellinen toiminnan toteutus kunnalle	2 (4 %)	
Palveluiden yhteiskehittäminen	6 (13 %)	0 (0 %), 1 (33 %)
Yhteistyöhanke / -hankkeet tai projektit	3 (7 %)	1 (33 %), 1 (33 %)
Kehittämisyhteistyö	7 (16 %)	
Asiakasyhteistyö	9 (20 %)	1 (33 %), 0 (0 %)
Yhteistyötilaisuudet kunnan ja järjestöjen kanssa	13 (29 %)	3 (100 %), 3 (100 %)
Yhteiset kuntalaiskyselyt	1 (2 %)	0 (0 %), 0 (0 %)
Yhteiset kuntalaisten kuulemistilaisuudet	6 (13 %)	1 (33 %), 0 (0 %)
Kunnan työntekijät ovat esitelleet kunnan toimintaa järjestölle	14 (31 %)	Kunnan toiminnan esittelyt järjestöille 1 (33 %), 2 (67 %)

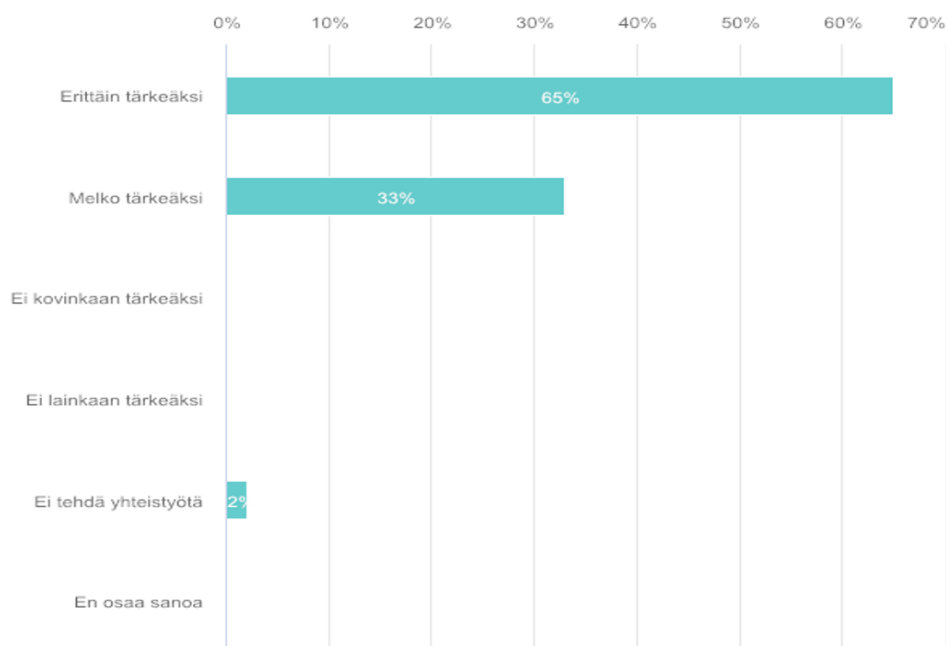
Kunnan työntekijät ovat pitäneet asiantuntijaluentoja järjestölle	11 (24 %)	Kunnan asiantuntijaluennot järjestöille 0 (0 %), 1 (33 %)
Järjestön toimijat ovat esitelleet toimintaa kunnalle	13 (29 %)	Järjestöjen toiminnan esittely kunnalle 1 (33 %), 2 (67 %)
Järjestön toimijat ovat pitäneet asiantuntijaluentoja kunnalle	2 (4 %)	Järjestöjen asiantuntijaluennot kunnalle 1 (33 %), 1 (33 %)
Kunnan järjestöyhdyshenkilö tukee järjestöjä	6 (13 %)	Kunnan järjestöyhdyshenkilön tuki järjestöille 1 (33 %), 2 (67 %)
Muu, mikä?	7 (16 %)	1 (33 %) lappilaiset.fi

Tutkimuksessamme ilmenee, että sote-järjestöjen edustus kunnan työryhmissä, neuvostoissa tai valtuustoissa on hyvin vähäistä verrattuna muihin järjestöihin. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä järjestöt kuuluu ottaa mukaan kunnan kehittämistyöhön ja kuulemiseen sekä erilaisten strategioiden laatimiseen. Neuvostoihin osallistuminen antaa järjestöille mahdollisuuden tuoda omat näkemykset esille. Säännöllisen- ja asiakasyhteistyön järjestöyhdyshenkilön välityksellä tulee tiivistyä. Ideaali on, että asiantuntijuutta jaetaan molemmin puolin esimerkiksi toiminnan esittelyillä ja asiantuntijaluennoina, jotta järjestöistä tulee näkyvämpiä toimijoita ja kunnat tulevat tietoisiksi mitä ne tekevät. Yhteiset tilaisuudet ja kunta-alaisten tapaaminen tuovat näkyvyyttä järjestöille ja järjestöjen vaikuttavuus lisääntyy. Yhteisissä koulutuksissa ja kehittämistilaisuuksissa ihmiset tutustuvat toisiinsa ja se helpottaa yhteistyön tekemistä, tuttuun ihmiseen on helpompi ottaa yhteyttä kuin vieraaseen.

Kehittämisyhteistyötä tehdään yhteisten projektien ja hankkeiden avulla sekä palveluiden yhteiskehittämällä. Järjestöt nostivat kyselyssä esille kunnan tarjoavan heille myös käytännön apua, kuten toimitilat joko ilmaiseksi tai pientä korvausta vastaan sekä kopiointiapua, ilmoitustaulun ja nettisivut järjestöjen tiedotusta varten. Järjestöjen yhteystietojen ollessa kunnan nettisivuilla, ne ovat helposti kaikkien saatavilla. Kunta on myöntänyt lisäksi rahallista avustusta järjestöille esimerkiksi liikuntaan.

Järjestöt kokivat yhteistyön kunnan kanssa erittäin tärkeäksi (65 % vastaajista) tai melko tärkeäksi (33 % vastaajista), 1 vastaaja koki, ettei kunnan kanssa tehdä yhteistyötä (taulukko 10).

Taulukko 10. Järjestöjen kokemukset yhteistyön tärkeydestä

Kokosimme tiedot myös kunnittain, kuinka tärkeäksi kuntien kanssa tehtävä yhteistyö koetaan (taulukko 11).

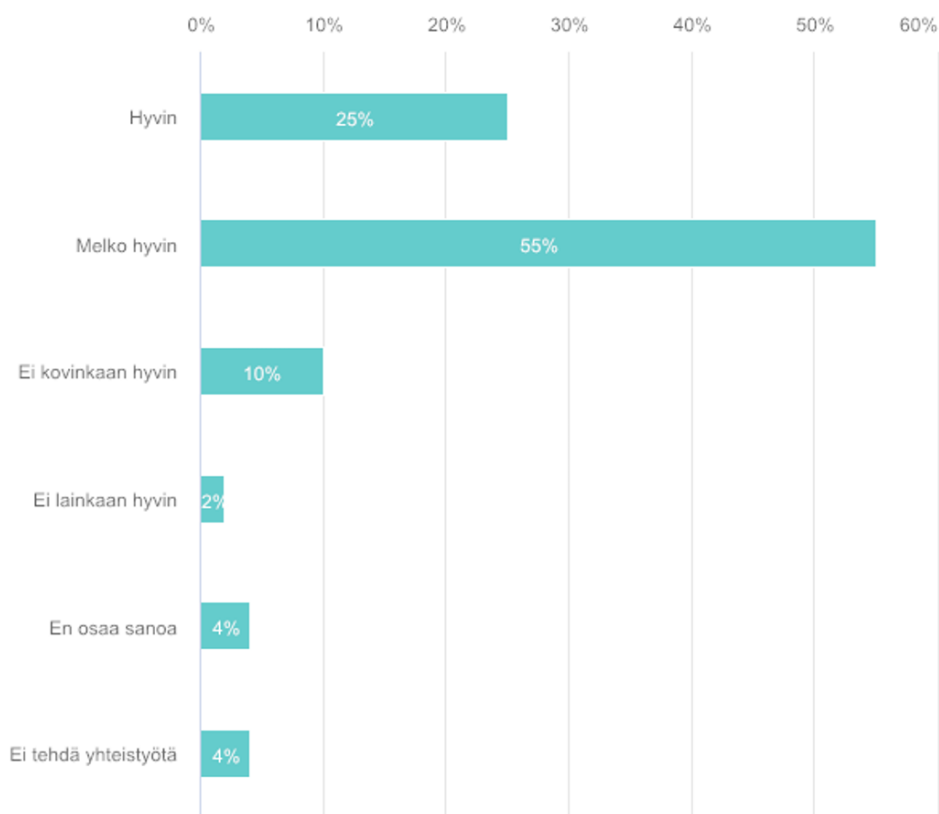
Taulukko 11. Kuntien kokemukset yhteistyön tärkeydestä

Kunta	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä
Rovaniemi	63 % (n=15)	33 % (n=8)
Ranua	80 % (n=4)	20 % (n=1)
Kemijärvi	70 % (n=7)	30 % (n=3)
Enontekiö	40 % (n=2)	60 % (n=3)
Muonio	100 % (n=3)	0 %

Vastausvaihtoehtoina oli myös ei kovinkaan tärkeäksi ja ei lainkaan tärkeäksi, mutta yksikään otantakuntien järjestöistä ei vastannut niihin mitään, jonka vuoksi jätimme ne pois taulukosta. Tutkimuksemme mukaan kunnat kokivat yhteistyön kaikkien järjestöjen kanssa erittäin tärkeäksi (67 %) tai melko tärkeäksi (33 %).

Järjestöbarometri 2020 mukaan 38 % järjestöistä on tyytyväisiä kuntayhteistyöhön. Se on kuitenkin 7 % vähemmän kuin vuonna 2018. (Soste Järjestöbarometri 2020, 39.) Kysyimme myös järjestöedustajilta, kuinka hyvin yhteistyön kunnan kanssa on toiminut. Yhteistyö on suurimman osan (80 %) mielestä sujunut joko hyvin tai melko hyvin (taulukko 12).

Taulukko 12. Järjestöjen mielipide yhteistyöhön toimivuudesta kunnan kanssa

Kokosimme tutkimuksesta järjestöiltä saadut tiedot yhteistyön toimivuudesta kunnan kanssa kunnittain taulukkoon 13.

Taulukko 13. Kokemus yhteistyön toimivuudesta kunnittain

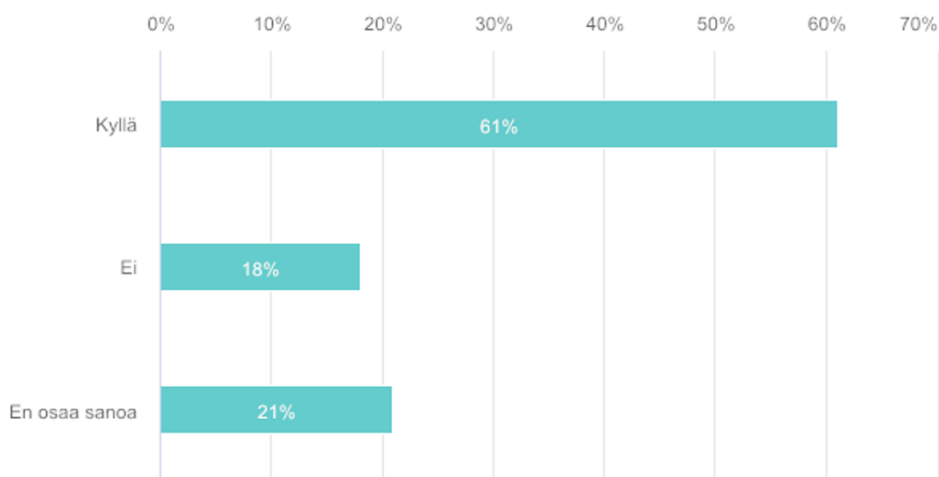
Kunta	Hyvin	Melko hyvin	Ei kovinkaan hyvin	Ei lainkaan hyvin	En osaa sanoa	Ei tehdä yhteistyötä
Rovaniemi	29 % (n=7)	46 % (n=11)	17 % (n=4)	0 %	4 % (n=1)	4 % (n=1)
Ranua	20 % (n=1)	80 % (n=4)	0 %	0 %	0 %	0 %
Kemijärvi	10 % (n=1)	70 % (n=7)	0 %	10 % (n=1)	10 % (n=1)	0 %
Enontekiö	20 % (n=1)	60 % (n=3)	20 % (n=1)	0 %	0 %	0 %
Muonio	67 % (n=2)	33 % (n=1)	0 %	0 %	0 %	0 %

Järjestöjen näkemyksen mukaan yhteistyö on toimivinta Muoniossa ja Ranualla. Kunnat vastasivat, että haasteita yhteistyöhön on tuonut järjestöjen toiminnan

vaihtelevuus, järjestöjen vähäinen määrä, vapaaehtoisuus ja vapaaehtoisten väheneminen. Lisäksi järjestöt eivät ole olleet helposti tavoitettavissa.

Järjestöiltä kysyttiin, onko heidän kunnassaan järjestöyhdyshenkilö tai muu järjestöyhteistyöstä vastaava henkilö, johon 61 % vastasi kyllä, 18 % ei ja 21 % vastasi, ettei osaa sanoa (taulukko 14).

Taulukko 14. Onko järjestön kotikunnassa järjestöyhdyshenkilö?

Tieto järjestöyhdyshenkilöstä koottiin myös kunnittain taulukkoon 15.

Taulukko 15. Onko kunnassa järjestöyhdyshenkilö (vastaukset kunnittain)?

Kunta	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Rovaniemi	67 % (n=16)	8 % (n=2)	25 % (n=6)
Ranua	60 % (n=3)	20 % (n=1)	20 % (n=1)
Kemijärvi	10 % (n=1)	60 % (n=6)	30 % (n=3)
Enontekiö	100 % (n=5)	0 %	0 %
Muonio	100 % (n=3)	0 %	0 %

Kyselyyn vastanneista kunnista jokainen kertoi heillä olevan nimetyn järjestöyhdyshenkilön. Tutkimuksesta voidaan päätellä, että järjestöyhdyshenkilöstä ja hänen työtehtävästään tiedetään heikosti ja tässä kunnilla olisi kehittämistä. Tämä voi myös kertoa, että järjestökuntayhteistyö hakee vielä muotoaan ja järjestöyhdyshenkilöä ja hänen työpanostaan ei osata hyödyntää. Järjestöyhdyshenkilön tietojen olisi hyvä löytyä jokaisen kunnan nettisivuilta.

Järjestöt kertoivat saavansa kunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä monenlaista hyötyä. Yhteisissä tilaisuuksissa tavataan enemmän kunnan asukkaita ja kehitetään alueen toimintoja ja palvelujärjestelmää, lisäksi saadaan tietoja palveluista ja uudistuksista. Osa kertoi yhteistyön olevan järjestölle elintärkeää. Ainoastaan kaksi vastaajista koki, ettei merkittävää yhteistyötä ole toistaiseksi ollut ollut, vaikka he haluaisivat. Yksi vastaajista koki yhteistyön lisänneen työtä ja laskutettavaa heille. Järjestöt nostivat hyödyiksi seuraavia asioita:

- Vanhusten huoltotyön koordinointi, neuvostoissa mukanaolo. Ikäihmisten huomioon ottaminen päätöksenteossa.
- Erityisryhmien tarpeiden esiintuominen
- Kunnan järjestämät kerhot
- Asiantuntijuus ja molemminpuolinen tiedottaminen
- Myönteinen ja arvostava suhtautuminen järjestöjen toimintaan. Palveluita kehittäessä kuullaan järjestöjä ja vapaaehtoisten näkökulmia.
- Joidenkin toimintojen toteuttaminen helpompaa, kun kunnalla on valmiit kanavat.
- Hankkeet, koulutukset, yhteistyötilaisuudet, esitelmiä kunnan työntekijöiltä, vierailijoita tilaisuuksiin, ohjaajat, myyjäispaikka
- Tiedon jaon kanava. Kunta esittelee järjestöjen yhteystiedot sivustollaan ja tiedottaa järjestöjen toiminnasta esimerkiksi Facebook-sivuillaan.
- Kunnalta saatu tuki, esimerkiksi erilaiset tilat, liikunta- tai rahallinen avustus
- Yhteistyö parantaa viihtyvyyttä, hyvinvointia ja lähipalveluiden säilyttämistä syrjäkylillä. Järjestöjen mahdollisuus vaikuttaa kylien kehittämiseen ja kylästrategiaan ovat tärkeitä asioita kylien elinvoiman säilymisen kannalta.
- Hyvinvointikoordinaattorin yhteistyö järjestöjen kanssa
- Kunta mahdollistaa erilaisten tapahtumien kautta työtehtäviä nuorille, esimerkiksi kahvitukset

“Koemme että on tärkeää, että kunta tietää toimintamme tarkoituksen. Antaa mahdollisuuden vaikuttaa ja voimme kertoa toiminnastamme ja lisätä toistemme tuntemista.” (Järjestö 9)

“Ennen kaikkea yhteistyö täydentää kohderyhmämme palvelupolkuja. Yhteistyö tarkoittaa meille kohtuuhintaisia tiloja, joka puolestaan mahdollistaa resurssien kohdentamisen asiakastyöhön. Yhteistyön hyötyä myös kohderyhmän kattava tavoittaminen.” (Järjestö 7)

“Olemme pystyneet palkkaamaan yhden työntekijän jo usean vuoden ajan kunnan tuen turvin. Yhdistyksen vaikuttavuus ja näkyvyys on lisääntynyt. Kohderyhmä hyötyy kunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä.” (Järjestö 11)

Järjestöillä oli toiveita kunnille yhteistyön kehittämiseksi. Kaivattiin enemmän ja tiiviimpää yhteydenpitoa, yhteistyötä, yhteistyöpalavereita, tilaisuuksia ja tapaamisia, säännöllistä raportointia ja vaikuttavuuden arviointia ja yleensäkin sitä, että virkamiehillä olisi halua yhteistyöhön. Yksi järjestöedustaja toivoi yhteistyön olevan avoimempaa ja keskustelelevampaa, koska tämänhetkinen keskustelukulttuuri koettiin ala-arvoiseksi. Yksi vastaaja koki avustukset “siiloutuneiksi”, joten muutamia järjestöjä jää avustuksien ulkopuolelle. Suurimmaksi osaksi kunnan järjestelmään toimintaan oltiin kuitenkin tyytyväisiä. Järjestöt kaipasivat erilaisia tapahtumia, tilaisuuksia ja viranhaltijoiden vierailuja, jotta kuntien henkilöitä tulisi tutuiksi ja heidän vastualueensa selkeämmiksi. Esille nousi “terveydenedistämistä” tapahtuma, joka oli saanut ison suosion ja sille toivottiin jokavuotista jatkoa ja järjestämiseen resursseja. Kunnilta toivottiin myös vaikutusmahdollisuuksia ja yhteiskehittämistä kyliin, digiluentoja ja digiosaamisen kehittämistä. Kunnan tulisi osallistaa ja kuulla paremmin kuntalaisia ja aktiivisia toimijoita. Järjestöt toivoivat pääsevänsä aidosti mukaan säännöllisiin kehittämisfoorumeihin ja strategioiden suunnitteluun, jotta kohderyhmien äänet sekä tarpeet saadaan kuuluviin ja oikeaa ruohonjuuritason tietoa esille. Kuntien tulisi saada tietoa eri vammaryhmistä, jotta palveluita osataan tarjota paremmin. Järjestöjen asiantuntijuuden hyödyntämistä tulisi käyttää enemmän päätöksenteon tukena, jotta ihmisten yhdenvertainen asema parantuisi. Järjestöjen lausunnoille haluttiin enemmän painoarvoa, koska mukana on paljon asiantuntevia ihmisiä, joilla olisi paljon annettavaa. Resursseja kaivataan kunnilta myös toiminnan tukemiseen, liikuntatoimintaan ja leireihin.

“Mahdollisuutta huomioida yhdistyksen toiminnan rakenne; toiminta on 100 % vapaaehtoista ja usein tapaamiset/kehittämistoimenpiteet jne. järjestetään työaikana, jolloin vapaaehtoiset eivät pääse mukaan.” (Järjestö 25)

Kysyimme millä tavalla kunta on tukenut ja auttanut yhteistyötä. Kokosimme tiedot taulukkoon 16, jossa on järjestövastaajien ja kuntien lukumäärät sekä vastausprosentit. Kunnilta on kysytty erikseen, miten kunta on tukenut ja edesauttanut sote- järjestöjen ja miten muiden toimialojen järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä. Ensimmäinen mustalla oleva vastaus koskee sote-järjestöjä, vihreä vastaus taas koskee muita järjestöjä. Lisäksi taulukkoon on kirjattu sanamuoto, jos kysymys on kysytty kunnilta eri tavoin kuin järjestöiltä.

Taulukko 16. Kuntien yhteistyötuki ja apu järjestöille

	Järjestöt	Kunnat
Kunta on myöntänyt toiminta-avustusta	19 (42 %)	3 (75 %), 4 (100 %)
Kunta on myöntänyt toimitila-avustusta	2 (4 %)	1 (25 %), 2 (50 %)
Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön ilmaiseksi	22 (49 %)	4 (100 %), 4 (100 %)
Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön pientä korvausta vastaan	12 (27 %)	0 (0 %), 0 (0 %)
Kunta on myöntänyt muuta avustusta	3 (7 %)	Kunta on myöntänyt muuta rahallista avustusta 1 (25 %), 1 (25 %)
Kunta on tiedottanut järjestötoiminnasta nettisivuillaan	14 (31 %)	1 (25 %), 2 (50 %)
Kunta on julkaissut järjestöjen tiedotteita ilmoitustaulullaan	9 (20 %)	2 (50 %), 2 (50 %)
Kunta on antanut tukea kopiointiin	3 (7 %)	Kunta on antanut pientä käytännön apua, esim. kopiointimahdollisuuden 1 (25 %), 2 (50 %)
Muunlainen tuki, millainen?	7 (16 %)	0 (0 %)

Järjestöjen vastaukset löytyvät liitteestä 5 myös pylväsdiagrammina. Tutkimukseen osallistuneissa kunnissa kunta on tukenut järjestöjä eniten tarjoamalla resurssitukea. 49 % vastaajista kertoi kunnan tarjonneen toimitilat ilmaiseksi, 27 % pientä korvausta vastaan ja 42 % kunta on myöntänyt toiminta-avustusta. Muunlaiseen tukeen järjestöistä nousi esille kulttuuriavustus, liikuntatilojen käyttömahdollisuus, kuntouttava työtoiminta, erityisryhmävetäjän palvelut, asiantuntijuuden vaihto (esimerkiksi ohjausryhmätyöskentely), tiedotus ja yhteistilaisuudet.

Kunnat kertoivat tiedottaneen järjestöjä aktiivisesti esimerkiksi avustuksista ja tiloista 3 (75 %) ja yksi kunta kertoi pitävän ajantasaista järjestöpankkia. Puolet kunnista on luonut pysyvät yhteistyörakenteet kuten foorumit.

Järjestöt toivovat kunnilta taloudellista tukea ja joustavampaa toiminta-avustusta, sekä järjestöjen työn todellisempaa huomioimista ja systemaattisempaa asiantuntijuuden vaihtoa. Yksi järjestöedustaja nosti esille, etteivät he ole saaneet kunnalta tukea toimintaan, vaan kaikki on lähtenyt järjestöstä käsin. Pienissä kunnissa vahvuutena on, että toimijat tuntevat toisensa ja yhteydenpito kunnan kanssa koetaan mutkattomaksi. Järjestöedustajat nostavat esille toivovansa avointa ja reilua yhteistyötä, jota kehitetään yhdessä kohderyhmä, kunta ja 3. sektori yhdessä. Yhteistyötä voisi jatkaa myös esimerkiksi kansalaisopiston kanssa tai järjestöt otettaisiin mukaan säännöllisesti laaja-alaisen hyvinvointikertomuksen tekemiseen. Järjestöt kaipaavat kunnilta arvostusta, ammattiohjausta, tiedottamista, digitukea, fysioterapiaa ja lisää eri ryhmiä.

“Yhteistyössä on voimaa. Monet alueen toimijat tulisi saattaa kunnan avustuksella paremmin yhteen ja kunnan kautta tulisi ohjata ja tukea yhteistä kehittämistä ja tekemistä yhdistyksien välillä.” (Järjestö 26)

“Tiedotusta, järjestötapahtumia (esim. sote-järjestöille omansa, liikuntajärjestöille oma jne.), kokemusasiantuntijoiden käyttöä esim. henkilöstökoulutuksissa, asiakaspalvelukoulutuksissa, vammaisasiantuntijuuden käyttö tilasuunnittelussa ja kaupunkisuunnittelussa...” (Järjestö 3)

“Järjestöllä on oma toimitalo, jonka ylläpitäminen on kallista. Toivomme, että kunnalla olisi toimitilat, joissa eri yhdistykset voisivat ilmaiseksi käyttää toimintaan. Toivoisimme kunnalta toimitiloja.” (Järjestö 8)

“Edunvalvonnan lisäksi yhteistyötä voisi entistä enemmän olla mm. kulttuurin ja liikunnan sektoreilla.” (Järjestö 22)

Kuntien näkemyksen mukaan järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi kehittää etsimällä uusia ja erilaisia yhteistyömuotoja sekä järjestämällä säännöllisiä yhteistyötapaamisia. Järjestöjen olisi hyvä saada tietoon myös yhdyshenkilö, joka veisi tietoa puolin ja toisin.

“Kunnan näkökulmasta eri toimialoille/palvelualueille enemmän tietoa järjestöjen toiminnasta ja sitä kautta nousisi ehkä uusia ideoita yhteistyön kehittämiseksi. Suhteellisen isossa kunnassa eri palvelualueet tulisi tuoda tietoisemmiksi kohdennetuiksi juuri ns. heidän toimintaansa koskevien alojen järjestöjen/yhdistysten toiminnasta.” (Kunta 3)

Kysyimme kunnilta, tukeeko kunta riittävästi järjestöjä, johon puolet vastasi, että kyllä ja puolet ei osannut sanoa. Kunnat pyrkivät tukemaan järjestöjä resurssiansa mukaan. Rahallista tukea kunnat myöntävät mutta työntekijäresurssit koetaan olevan tiukoilla ja vastaavat henkilöt ylityöllistettyjä. Siksi yhteistyö ja toiminnan kehittäminen, tukeminen ja osallistuminen arjessa järjestöjen kanssa voi jäädä ohueksi eikä toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Mahdollisuudet ja resurssit riippuvat siitä, mihin työresurssit kohdennetaan ja mikä katsotaan tärkeimmäksi. Kuntien taloustilanteet ovat tällä hetkellä huolestuttavat ja resursseja on jouduttu rajaamaan tiukasti perustoimintojen ylläpitämiseen kustannustehokkaasti. Jos kehittämistyöhön olisi aikaa, voisi järjestöistä löytää uusia ja kustannustehokkaita ratkaisuja.

Järjestöt rahoittavat toimintaansa kuntien järjestöavustusten lisäksi monin eri tavoin. Järjestöt saavat rahoitusta oman toiminnan tuotoilla, joita ovat jäsen- ja koulutusmaksut ja rahankeräykset, sekä järjestämällä myyjäisiä, kirpputoreja ja arpajaisia. Jäsenmaksut ja varainhankinta ovat järjestöjen päärahoitusmuotoja. Lisäksi järjestöillä on mahdollisuus saada julkista rahoitusta Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta (STEA), ESR-rahoitusta (stm.fi) sekä Euroopan sosiaalirahaston ja eri ministeriöiden rahoituksia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.) Järjestöillä ei ole yhtä tulonlähdettä ja tulo on siksi epävarmaa.

Kysyimme tutkimuksessamme kunnilta paljonko he ovat myöntäneet rahallista avustusta järjestöille vuonna 2019 (taulukko 17).

Taulukko 17. Kuntien järjestöille myöntämien avustusten määrä

Sote-järjestöille, euroa	Muiden toimialojen järjestöille, euroa
	20000
n. 500 000 € sis. avustukset, yhteistyösopimukset, tuet jne.)	n. 4 000 000 (sis. avustukset, yhteistyösopimukset, tuet ja muut rahoitusmuodot)
2000,00	34600,00

Lapin Kansa 1.12.2020 kirjoittaa, että Rovaniemen kaupunki avusti 223:a erilaista järjestöä, yhdistystä ja rekisteröimättömiä yhteisöä yhteensä 4,7 miljoonalla eurolla. Kaupunginvaltuusto on päättänyt pienentää avustussummaa ensi vuoden talousarviossa 80000 eurolla, kun aiemmin avustukset ovat olleet samalla tasolla. Yhden järjestön saama summa on ollut muutamasta satasesta tuhansiin euroihin. (Lapin Kansa 1.12.2020, 9.)

Tutkimuksemme mukaan kuntien antamalla rahallisella tuella on merkittävä rooli järjestöjen taloudessa. Lapin soten järjestökyselyn 2018:n mukaan keskimääräinen kuntien myöntämä avustus oli n. 1000 euroa. (Ahola 2018, 25.) Hieman yli puolet sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta sai avustuksia, suurin osa avustuksista oli alle 500 euroa mutta toimialajärjestöt saivat eniten yli 30 000 euron avustuksia.

Toimialoittain tarkasteltuna eniten avustuksia saivat kulttuurijärjestöt 83 % ja urheilu- sekä liikuntajärjestöt 71 %. (Ahola 2018, 26.)

STEA on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen valtionapuviranomainen, joka vastaa osaltaan Veikkauksen tuottojen käyttämisestä tulokselliseen kansalaisjärjestöjen toimintaan. STEA hallinnoi sosiaali- ja terveysjärjestöjen yleishyödylliseen, terveyttä ja hyvinvointia edistävään toimintaan kohdistuvia avustuksia. Jaettavista avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö. STEAN toimintaa ohjaavat esimerkiksi valtionavustuslaki, vuosittaiset painotukset ja strategia. Avustetun toiminnan strateginen tavoite on eriarvoisuuden vähentäminen, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden lisääminen (huomioiden tausta ja elämäntilanne), yhteisöllisyyden ja suvaitsevaisuuden vahvistaminen, ihmisten keskinäisen ymmärryksen ja erilaisten ihmisten kohtaaminen ja ihmisten voimavarojen vahvistaminen. Lisäksi tavoitellaan, että ihmiset auttavat ja pitävät huolta toisista, ympäristöstä sekä itsestä. Avustusta voi hakea vain erikseen ilmoitetuina aikoina – pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa. Hakemus tehdään STEAN verkkoasiointissa. (STEA, 2020.) STEA on ollut merkittävä järjestöjen toiminnan rahoittaja, mutta koronan vuoksi määrärahat ovat pienentyneet mikä pienentää myös järjestöjen saamaa rahoitusta.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tavoitteena on tukea työllisyyttä ja työllistymisedellytyksiä kehittämällä osaamista ja palvelurakenteita. Euroopan sosiaalirahaston tuella edistetään tasa-arvoa, ehkäistään syrjäytymistä, kehitetään osaamista, työoloja sekä henkilöstön hyvinvointia. Lisäksi kehitetään järjestelmiä, jotka helpottavat työmarkkinoiden toimintaa sekä aktivoivat ihmisiä osallistumaan ja tekemään työtä. ESR-hankkeilla tuetaan pk-yritysten ja henkilöstön valmiuksien lisäämistä globalisaation kohtaamiseen, koulutuksen työelämävastaavuutta ja työelämään siirtymistä sekä tuetaan työperäistä maahanmuuttoa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020.) Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia esimerkiksi koulutukseen, liikuntaan, tieteeseen, kulttuuriin sekä nuorisotyöhön liittyvään toimintaan ja hankkeisiin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019).

Sote-järjestöjen työ koetaan tärkeäksi mutta avustusten hakeminen on hankalaa ja työlästä, minkä vuoksi moni järjestö voi jättää rahoitushakemuksen tekemättä.

Kuntalehti otsikoi 24.8.2018 ilmestyneessä lehdessä: *Sote-järjestöt huolissaan: osa kunnista aikoo vähentää avustuksia – Järjestöjen kohtalo maakunnissa epäselvä*. Suomen sosiaali- ja terveys ry:n, eli SOSTEn, johtaja ja varapääsihteeri Anne Knaapi kertoo huolestaan. Kuntien vastuulla säilyy jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja järjestöillä on huoli toimintakyvystään rahoituksen pienenemisen vuoksi. Hän kertoo rahoituksen saamisen olevan vaikeampaa kuin ennen ja ongelmat liittyvät avustusten hakemiseen, saamiseen sekä raportointiin. EU-rahoituksen hakeminen on monimutkaista ja työlästä johtuen pitkästä haku- ja raportointiprosessista. Myös kotimaisen veikkausvoittoa jakavan STEA:n (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) hakemuksissa on tapahtunut byrokratian lisääntymistä. (Kuntalehti, 24.8.2018.)

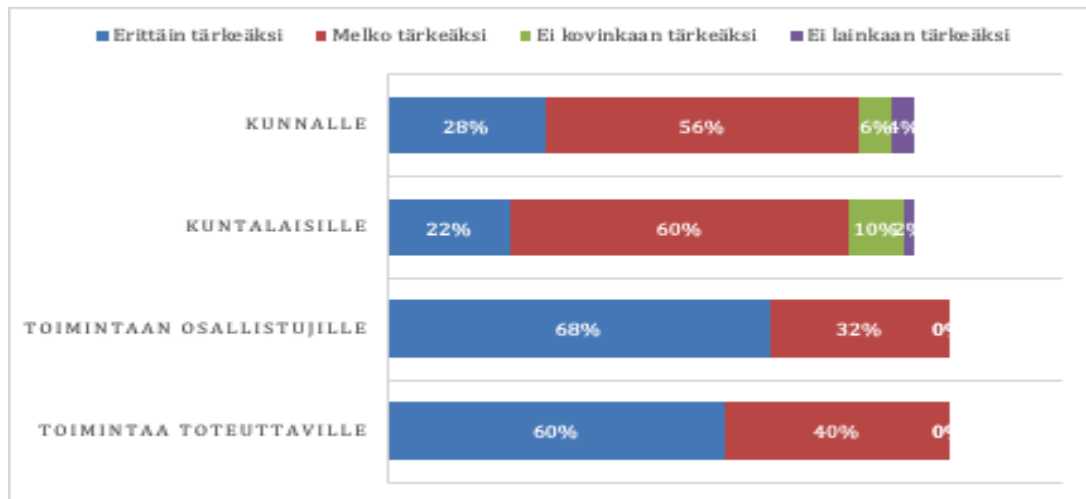
Lapin Soten järjestökysely 2018:ssa korostuu järjestö/kuntayhteistyön kehittämisessä kunnan rooli koordinoivana tahona. Tutkimuksessamme, kuten myös järjestökyselyssä 2018, järjestöt nostivat tärkeiksi yhteistyömuodoiksi järjestöjen mukaan ottamisen kunnallisiin ohjelmiin, yhteistyösopimukset ja järjestökoordinaattorin työn, joka mahdollistaa tasapuolisen ja avoimen yhteistyön kuntien ja järjestöjen välillä. (Ahola 2018, 48)

Koemme ettei pysyviä yhteistyörakenteita kuntien ja järjestöjen välillä ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti. Uudella sote- ja maakuntamallilla pyritäänkin lisäämään järjestöjen osallisuutta kunnan ja maakunnan sote-päätösten teossa ja vahvistamaan näin wellfare-mix mallia.

5.4. Järjestöjen merkittävyys kuntalaisille ja kunnalle

Tutkimuksessamme kysyimme järjestöiltä, kuinka tärkeäksi koette järjestönne toiminnan toimintaa toteuttaville, toimintaan osallistujille, kuntalaisille ja kunnalle (taulukko 18).

Taulukko 18. Järjestöjen näkemys toimintansa merkittävydestä

	Erittäin tärkeäksi	Melko tärkeäksi	Ei kovinkaan tärkeäksi	Ei lainkaan tärkeäksi
Kunnalle	28 %	56 %	6 %	4 %
Kuntalaisille	22 %	60 %	10 %	2 %
Toimintaan osallistujille	68 %	32 %	0 %	0 %
Toimintaa toteuttaville	60 %	40 %	0 %	0 %

Kuten järjestöjen vastauksista näkee, järjestötoiminta koetaan erittäin tärkeäksi sekä toimintaa toteuttaville että toimintaan osallistujille. Järjestötoiminta on melko tärkeää myös kuntalaisille ja kunnalle. Kuntalaisten vaikutussuhdetta ei nähdä kuitenkaan niin laajasti, mitä hyvää ja merkityksellistä se tuo asukkaille.

Järjestötoimijat avasivat tarkemmin mitä hyötyä järjestötoiminnasta on kuntalaisille.

- Valistustyö vähentää sairastumista ja kunnan terveysmenoja. Terveystieteen ja hyvinvoinnin tukeminen. Yhteistyötä kuntien kanssa hyvinvointistrategian kehittämisessä.
- Järjestöt tarjoavat tukea siellä, minne muut palvelut eivät yllä. Esimerkiksi vapaaehtoistyötä kunnan tueksi.
- Terveystietoa ja maksutonta neuvontaa elämän eri tilanteisiin
- Toimii viestin viejänä

- Innostus, virkistys, yhteisöllisyys, voi tavata muita, pääsee mukaan toimintaan esimerkiksi omasta taloustilanteesta tai kunnosta huolimatta, avoinna kaikille, jotka haluavat mukaan.
- Toimintaa kylille, joka lisää osallisuutta, parantaa fyysistä ja psyykkistä jaksamista
- Verkostoituminen
- Apua kotona selviämiseen ja tarvittaessa hoitoon ohjaamiseen. Neuvoja, opastusta ja tukea asioiden selvittämiseen. Pikainen apu järjestyy nopeasti
- Vaihtoehto perinteiselle päiväkotitoiminnalle, toimii lasten ja perheiden asialla. Koulun ja kodin tiivis yhteistyö.
- Järjestää liikuntatuokioita, retkiä, kursseja, kokoontumisia, tapahtumia, neuvontaa, virkistystuokioita, päivätoimintaa, markkinoita
- Kuntouttavia työpaikkoja (palkkatuki, työkokeilu) ja yhdyskuntapalveluspaikkoja. Työntekijöiden palkkaaminen mahdollistaa nuorien ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen järjestöihin tai kuntaan tekemään kunnan omia työtehtäviä.
- Nostetaan eri vamma ryhmiin kuuluvien tarpeita esille, jotta palveluista tehdään esteettömiä kaikille ja lisätään yhdenvertaisuutta, ajaa ihmisten asioita
- Taloudellista tukea hankintoihin
- Järjestöjen julkaisut tärkeitä

“Ei hyötyä kuntalaisille eikä kunnalle, vaan potilasjäsenille, läheisille ja muille sairaudesta tietoa haluaville.” (Järjestö 4)

“Teemme retkiä, jotka ovat terapiaa eläkeläisille, autamme ettei kukaan eläkeläinen syrjäytyisi” (Järjestö 41)

“Matalan kynnyksen toimintaa, joka tukee kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla laadukasta ja ajantasaista tietoa, tukea ja toimintaa, huomioiden ennaltaehkäisyn näkökulman. Tarjoaa julkista palvelujärjestelmää täydentäviä toimintoja, jotka STEA:n tuella maksuttomia/hyvien kohtuuhintaisia.” (Järjestö 7)

“...Tapahtumamme, retket yms. ovat kaikille avoimia ja leppoisia 'matalan kynnyksen' tilaisuuksia. Kuntalaiset pitävät niistä, koska niihin on helppo tulla tapaamaan ihmisiä.” (Järjestö 14)

Tärkeää on, että ihmiset saavat tavata toisia samassa elämäntilanteessa olevia vertaistapaamisissa ja vaihtaa kokemuksiaan. Kyselyssä nousi esille, että järjestöt ajavat aktiivisesti asioita ja toimivat edunvalvojina. Useat järjestöistä ovat kotikunnassa aktiivisia vaikuttajia mutta tekevät työtä myös valtakunnallisesti. Järjestötyössä korostuu matalan kynnyksen toiminta, joka on kaikille toiminnasta kiinnostuneissa avointa ja mukaan voi tulla, kun oma aikataulu ja tilanne sallii. Ennaltaehkäisyllä voidaan ajatella olevan laaja vaikutus koko kuntaan, kuten ilkivaltaan ja muihin lieveilmiöihin. Järjestöt ovat isossa roolissa myös kuntakeskusten ulkopuolella tarjoten yhteistä tekemistä, aktivointia ja iloa. Osallistuminen on helppoa, kun ei tarvitse lähteä kauas kotoa. Järjestöillä on paljon kokemustietoa ja -taitoa, jota ne voivat jakaa kuntalaisille.

Tutkimukseen osallistuneet kunnat kokevat järjestöt kuntalaisille tärkeäksi voimavaraksi, koska kolmannen sektorin toimijat ovat merkittävä toiminnan tarjoaja ja toimintoja tuottava taho. Myös vapaaehtoistyö on kunnan vähäisten resurssien vuoksi erittäin tärkeää. Kunnat kokevat, että järjestöt mahdollistavat osallisuuden ja lisäävät hyvinvointia täydentäen samalla julkisen sektorin toimintaa. Järjestöt tarjoavat konkreettista ruohonjuuritason toimintaa, ennaltaehkäisevää työtä ja tukea kuntalaisten arkeen sekä järjestävät monipuolisesti harrastus- ja virkistystoimintaa ja osallistuvat hankeyhteistyöhön.

Järjestöistä on suuri hyöty kuntalaisten lisäksi myös kunnille. Järjestöt tukevat ja täydentävät kuntien lakisääteisiä palveluita, josta voi seurata kustannussäästöjä kunnille. Järjestöt tekevät vaikuttamis- ja valistustyötä sekä toimivat tiedonantajana. Asiantuntijuutta löytyy tietyn erityistyhmän tarpeisiin, kuten eri sairauksiin tai vammoihin, ikäihmisiin, lapsiin tai nuoriin. Järjestöt tuottavat ajantasaista tietoa kohderyhmästään, heidän tarpeistaan, erityispiirteistään ja toiveistaan päätöksen teon tueksi ja myös kuntien hyödynnettäväksi. Esimerkiksi tieto joistakin sairauksista, niiden hoidosta ja ymmärrys sairauden vaikutuksista potilaiden elämään voi olla vähäistä, joten järjestöiltä saaman tiedon avulla kunnan toimijoiden

asiantuntijuus paranee. Järjestöt toimivat myös erityisryhmiensä puolestapuhujina tehden kohderyhmäänsä näkyväksi. Ne voisivat viedä kuntiin tietoa erilaisista vammoista, jotta eri vamma-ryhmiin kuuluville voitaisiin tarjota oikeanlaista palvelua.

“Olemme vammaisten oikeuksien puolestapuhujia. Edistämme yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Vamma ei ole häpeä ja haluamme auttaa vammaisia tulemaan esille kunnassamme. Olemme tehneet työtä esteettömyyden eteen, niin että eri liikkeet kunnassa huomioivat toimitilojen sopivuuden myös vammaisille.” (Järjestö 9)

”Yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kannattaa tukea, koska vapaaehtoisvoimin pyörivä toiminta tukee monessa tapauksessa kaupungin omaa toimintaa” (Lapin Kansa 1.12.2020). Koko järjestön perustoiminta; ennaltaehkäisevä työ, vapaaehtoistoiminta ja virkistys- ja vertaistuki, vähentävät julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon paineita ja kustannuksia. Vapaaehtoisten tuella järjestöt pystyvät täydentämään kunnan palvelutarjontaa ja tarjoamaan esimerkiksi tapahtumia, kerhoja, liikunta-, vertaistuki- ja harrasteryhmiä ilmaiseksi/edullisesti kuntalaisille. Kuntien antaessa toimitiloja, kuten urheilukenttiä ja liikuntasaleja, käyttöön voidaan tiloja hyödyntää mahdollisimman paljon, käyttöaste nousee eikä kunnan tarvitse olla toimia aktiivisena toiminnanjärjestäjänä. Erilaisilla matalan kynnyksen toiminoilla ja tapahtumilla lisätään alueen viihtyisyyttä sekä edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Paikallinen toiminta mahdollistaa myös pienyritysten tuotteiden markkinointia ja edesauttaa muiden järjestöjen ja toimintaryhmien toimintaa. Kunta voi mainostaa järjestöjen myötä palveluidensa monipuolisuutta ja parantaa imagoaan. Yksi kyselyyn vastaajista kuvaili järjestön toiminnan olevan ikään kuin “terapiaa”, kun ennaltaehkäisevällä työllä vähennetään sairastuvuutta ja parannetaan toimintakykyä. Lisäksi voidaan ajatella kunnan säästävän, kun kuntalaiset liikkuvat, hoitavat itseään ja kuntoaan ja heitä kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin, jolloin voidaan ehkäistä esimerkiksi laitoshoidon tarvetta ja tukea ihmisten terveyttä. Järjestöjen mahdollistamat virkistykset (esimerkiksi teatteri/esitys/konsertti) ovat suosittuja alueilla, jossa tarjontaa on vähän ja kohderyhmät voisivat jäädä muuten ilman näitä kokemuksia. Järjestötoiminnasta hyötyvät kaikki ikäkaudesta riippumatta ja niiden avulla voidaan verkostoitua kes-

kenään, ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta sekä aktiivisuutta, josta seuraa suuri säästö sekä kunnalle että valtiolle. Lisäksi järjestöt auttavat esimerkiksi ikäihmisten selviytymisessä kotona mahdollisimman pitkään, tekevät työtä esteettömyyden eteen ja ovat mukana valmiustyössä. Järjestöt voivat myös esimerkiksi tarjota sosiaalisia kontakteja, oppimisen iloa, edesauttaa henkistä hyvinvointia ja rentouttavan kokoontumispaikan sekä toimia linkkinä koulun ja kotien välillä. Osa järjestöistä tarjoaa lisäksi aineellista apua.

“...terveydenhoidon kustannussäästö, koska teemme samaa työtä ilman palkkaa (...neuvonta, hoitoonohjaus jne.). Tätä vain ei arvosteta lainkaan, tai se ei ainakaan näy missään...” (Järjestö 3)

“Pitkäjänteinen työ ja kokemuksellisuus toipujajärjestönä. Tunemme kohderyhmän ja toimimme matalankynnyksen periaatteella. Vertaistuellinen toiminta sekä retket ja virkistystoiminta heikko-osaisille, vahvistamme osallisuutta sekä yhdenvertaisuutta.” (Järjestö 19)

”Ilman järjestöjä asiat ja ihmisten tarpeet näivettyvät. Kunnalle ja kuntalaisille olisi hyvä saada tietoa miksi/ millä tavalla on tärkeää, että erilaiset järjestöt ovat hyödyksi yhteisön kehitykselle. Ei riitä, että kerran viikossa käy ostoksilla sillä on vielä tärkeämpää kuulua järjestöön/ yhteisöön. Olemalla aktiivinen osallistuja järjestössä, lisääntyy ja kasvaa samalla koko yhteisön/kunnan positiivinen tulevaisuuden näkymä. Positiivisuus kasvaa ja kuntalaisten hyvinvointi lisääntyy ns. "met henki" vahvistuu. Yksinäisyyden tunne vähenee. Ihmisellä on tärkeää löytää paikka lähiyhteisössä. Järjestöt katsovat tulevaisuuteen ja ilmentävät kuntalaisille/kunnalle uusia tuulahduksia ja mahdollistavat kuntalaisille vaikuttamisen mahdollisuuksia oman elämänsä kehittämiseksi.” (Järjestö 8)

Kunnat nostavat tutkimuksessamme esille järjestöjen täydentävän julkisen sektorin toimintaa. Kunnat saavansa järjestöyhteistyöstä merkittävää lisäarvoa ja vetovoimaisuutta erityisosaamisen tuomisesta paikkakunnalle sekä hyötyä tapahtumien järjestämisestä ja vapaaehtoistyön tuomasta laajasta tarjonnasta. Kuntalaiset saavat eri palveluita järjestöjen avulla, mikä lisää asukkaiden viihtyvyyttä.

Tutkimuksessa kysyimme järjestöiltä ja kunnilta mitä kunnalta jäisi puuttumaan, mikäli järjestöjen toiminta loppuisi. Järjestöt nostivat esille, että julkista palvelujärjestelmää täydentävä ja tukeva toiminta kohderyhmille loppuisi. Julkisen terveydenhuollon resurssit eivät riittäisi, kun terveydenhuoltoon ohjautuisi huomattavasti enemmän ihmisiä ja laitoshoido sekä asumisen haasteet lisääntyisivät. Tuki kohderyhmälle ja ikäihmisille heikkenisi ja viivettä tulisi enemmän apuun. Järjestön jäsenet jäisivät ilman tukea, tietoa ja neuvontaa eikä kukaan kuulisi heidän ääntään. Järjestöjen asiantuntijuus, vaikuttavuus ja edustus kunnan neuvostoihin puuttuisi eikä esimerkiksi esteettömyyttä osattaisi huomioida ja osallisuus heikkenisi. Pienillä paikkakunnilla matka pitenisi toimintoihin, mikä lisäisi kustannuksia. Palvelut supistuisivat ratkaisevasti ja paljon käytännön osaamista jäisi hyödyntämättä. Kuntalaiset olivat vailla toimintaa, virkistyminen ja pala onnellisuutta sekä iloa puuttuisi. Syrjäytyminen ja yksinäisyys lisääntyisi, vertaistuki ja ennaltaehkäisevä tuki lakkaisi. Tästä voisi seurata myös lieveilmiöiden lisääntymistä. Päiväkodeissa olisi vähemmän valinnanvaraa. Matalan kynnyksen mahdollisuudet heikkenisivät huomattavasti; liikuntamahdollisuuksia, virike- ja vapaaajan toimintoja sekä tapahtumia ja koulutuksia olisi vähemmän. Työpaikkoja, yhdyskuntapalvelu- ja työssäoppimispaikkoja olisi myös vähemmän. Järjestöjen välinehankinnat ja rahalliset avustukset loppuisivat.

Kunnat ovat järjestöjen kanssa samalla linjalla. Kunnat nostivat esille, että järjestöjen toiminnan loppuessa, kuntalaisten harrastustoimintaan tulisi aukko, sivukylien ja kuntakeskuksien tapahtumatoiminnat vähenisivät nykyisestään.

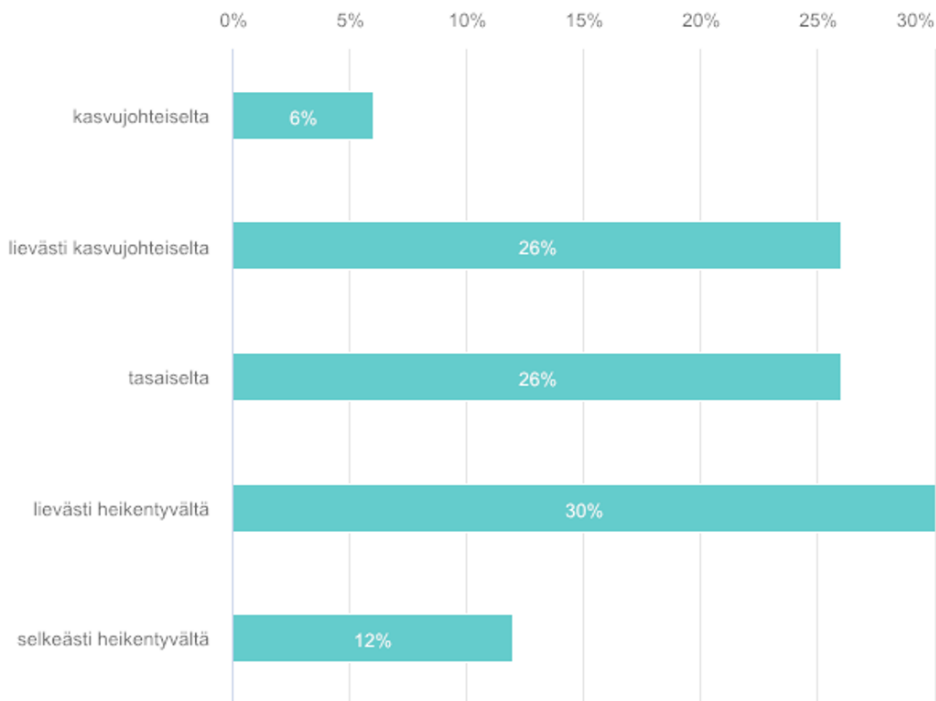
“Julkinen sektori ei pärjää ilman järjestöjä, voi puhua palvelutyhjiöstä, mikäli toiminta loppuisi. Laaja ennaltaehkäisevä työ kuten harrastustoiminta ja monimuotoinen tuki jäisi pois kuntalaisilta, mikä

mm. vähentäisi hyvinvointia ja lisäisi kunnan tarjoamien palveluiden käyttöä (ja lisäisi lopulta kunnan menoja).” (Kunta 3)

5.5. Järjestöjen tulevaisuus

Järjestöjen edustajat kokevat tulevaisuuden näkymät vaihtelevina (taulukko 19).

Taulukko 19. Järjestöjen tulevaisuuden näkymät

Miltä järjestönne tulevaisuus näyttää	n	Prosentti
kasvujohteiselta	3	6 %
lievästi kasvujohteiselta	13	26 %
tasaiselta	13	26 %
lievästi heikentyvältä	15	30 %
selkeästi heikentyvältä	6	12 %

Useasta tutkimusvastauksesta ilmenee, että suurimmaksi haasteeksi järjestöt kokevat jäsenten ikääntymisen sekä vapaaehtoisten ja aktiivisten toimijoiden määrän vähenemisen. Uusia aktiivisia jäseniä tarvittaisiin lisää toimintaan mukaan, mutta niitä on vaikea saada. Pieni porukka ei jaksakaan pyörittää toimintaa tarpeeksi hyvin. Ilman uusia jäseniä, järjestöillä ei ole tulevaisuutta.

“Tutkimusten mukaan ihmiset eivät ole tulevaisuudessa enää niin kiinnostuneita toimimaan erilaisissa järjestöissä kuin aiemmin. Tämän vuoksi eri järjestöjen toiminta vaikeutuu koko maassa. Myös meidän järjestöllämme on koko ajan vaikeampaa saada aktiivisia toimijoita mukaan ja saada jäsenistöä osallistumaan toimintaan.” (Järjestö 30)

“...Yhdistyksen jäsenistä aktiivisia jäseniä on alle 10 %. Päävastuun toiminnasta kantavat hallituksen jäsenet. Hallituksen jäsenistä suurin osa on eläkeikäisiä ja osa myös iäkkäitä. Hallituksen kokoonpano on ollut sama jo useita vuosia eli vaihtuvuus aktiivisissa jäsenissä on jokseenkin pientä...” (Järjestö 43)

“Järjestökentällä yleinen voimavarojen hiipuminen ikärakenteen vuoksi vaikuttaa meilläkin. Aktiivisten jäsenten määrä vähenee, kun nuoremmat eivät enää koe tarvitsevansa järjestöä tuekseen. He löytävät tuen ja tarvitsemansa tiedon muualta. En näe tätä kuitenkaan sellaisena katastrofina kuin useat muut, vaan se pitää nähdä mahdollisuutena kehittää toimintaa. Tulevaisuudessa näkisin, että ainakin vammaisjärjestöt yhdistyvät eri tasoilla paikallisesti ja valtakunnallisesti sekä liittojen sisällä muodostetaan yhdistämällä tai muuten suuremman maantieteellisen alueen kattavia paikallisjärjestöjä.” (Järjestö 3)

Toisaalta varsinkin vanhat järjestöt kokevat olevansa pysyviä ja tärkeitä toimijoita kunnassa ja niillä on hyvä maine sekä ansaittua arvostusta. Tällöin toiminta voi näyttäytyä vakaana ja kunniakasta toimintaa halutaan jatkaa. Järjestöjen toiminnan painopisteet ovat vaihdelleet vuosien myötä; jonkin toiminnan hiljentyessä jotain uutta tulee tilalle. Järjestön eri muotoja kehitetään ja uudistetaan pysyäkseen ajan hermoilla ja vastatakseen tarpeisiin ja kysyntään. Osa järjestöistä on miettinyt esimerkiksi mahdollista liittymistä toisen osaston kanssa tai yhdistymistä toiseen järjestöön. Lisäksi varainhankintaa ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tulee kehittää.

Järjestöt kokevat toimintansa vastaavan kuntalaisten odotuksia ja jäseniä löytyy hyvin toisin kuin aktiiveja. Tieto järjestötoiminnasta on muutamien järjestöjen kasvun myötä lisääntynyt. Koronan vaikutuksesta järjestöt arvelevat myös kohderyhmän joukon tulevan kasvamaan. Lisäksi isojen ikäryhmien jäädessä eläkkeelle, toimintaa ja tekemistä kaivataan. Ennaltaehkäisevä toiminta on tärkeää ja se vähentää sotemenoja paljon. Järjestöjen toiminta halutaan pitää laadukkaana ja tarpeisiin vastaavana myös tulevaisuudessa.

”Olemme saaneet kiinteät menot minimoitua, joten epidemian aikainen toimintamahdollisuuksien vähentyminen ei merkittävästi vaikuta yhdistykseen. Jäseniin kylläkin, koska emme voi järjestää riskiryhmiin kuuluville jäsenille yhteistä toimintaa kuin verkossa. Hankalinta on saada osaa jäsenistöstä osallistumaan verkon avulla.” (Järjestö 4)

Korona on opettanut etätöistä ja –toiminnoista paljon. Verkkotoiminnasta on tullut myös järjestökentällä jokapäiväistä. Vertaisryhmät toimivat verkossa ja mobiiliviestit kulkevat. Digi-aika on vaatinut järjestöjä uudistumaan, koska ilman tietokoneita tai älypuhelinia jää varjoon.

“...Yhdistyksen sisäisessä tiedottamisessa on parantamisen aihetta. Toisaalta jäsenistä vain 30 % omaa sähköisen viestintäkanavan, mikä vaikeuttaa tiedottamista ja osallistumista sosiaalisen median kautta...” (Järjestö 43)

Toinen suuri asia joka järjestöillä huolettaa on rahoitus, sen pieneneminen ja yksikanavaisuus, jos STEA on ainoa taho, jolta järjestö saa tukea. Järjestöjen tulee pyrkiä vakuuttamaan rahoittajat toiminnan vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Järjestöt kuitenkin luottavat, että STEA myöntää projektirahaa, jotta järjestön toimintaa voidaan tehostaa esimerkiksi työntekijän työpanoksen kautta. Kaikkea ei saa hoidettua pelkästään vapaaehtoisvoimin. Mikäli rahoitusta jatketaan, niin tulevaisuus näyttää valoisalta. Muuten toimintaa joudutaan supistamaan tai se loppuu kokonaan. Tarvetta järjestön toiminnalle tulee kuitenkin jatkossakin olemaan.

“Järjestö toimii STEA:n rahoituksella ja lahjoitusvaroin sekä pienemmissä kunnissa osin kuntien avustuksin. STEA:n rahoituksen säilyminen on kriittisin tulevaisuuden haaste, kun STEA:n avustuksia ollaan koko maassa leikkaamassa. Kysyntää toiminnalle riittää, jäsenmäärä on kasvanut vuosittain. Jäsenmaksulla mukana on koko perhe, joten osallistujia on paljon enemmän. Useimpiin tapahtumiin pääsee myös, vaikka ei ole jäsen.” (Järjestö 13)

Tutkimuksessamme myös kunnat nostivat esille, että heillä on huoli järjestöjen toimijoista ja heidän riittävydestään. Järjestöihin tarvittaisiin lisää uusia aktiivisia toimijoita, koska nykyisin toimijat ovat hyvin iäkkäitä mutta toimijoiden mukaan saaminen on haastavaa. Kunnat miettivät onko toimijoilla mahdollisuutta osallistua pitkäkestoiseen toimintaan vai tuleeko tilalle neljännen sektorin toimijuus, spontaanisuus ja tarpeeseen tuleva lyhytkestoinen toimijuus? Järjestöjen tulevaisuus ei näytä kuntien mielestä kovin valoisalta, mutta järjestöjen toiminnan merkitys ihmisten arjessa on myös tulevaisuudessa tärkeää.

Myös järjestöbarometri 2020:n mukaan järjestöjen toimintaa uhkaa usein resursseihin liittyvät asiat; jäsenmäärät vähentyvät ja jäsenet ikääntyvät sekä aktiivisten vapaaehtoisten ja luottamushenkilöiden saaminen sekä jaksaminen luovat haasteita. Järjestöt kokevat kilpailutuksen ja sote-uudistuksen uhkaksi. (Järjestöbarometri 2020, 40.) Järjestöjen näkökulmasta sote- ja maakuntauudistuksessa riskinä on, ettei järjestöjen laajaa ja moninaista kenttää tunneta, joten järjestöjä ei osata paikantaa kunta- ja maakuntarakenteisiin eikä heitä oteta mukaan kehittämis- ja ohjelmatyöhön. Vapaaehtoistoiminnan uhkana on, ettei sitä osata kytkeä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti palvelu- ja hoitoketjuihin eikä kuntien hyte-edistämistyöhön, vaan toiminta jää sattumanvaraiseksi. (Kokkonen 2017, 29.)

Tulevaisuudessa järjestöjen välisen yhteistyön toivotaan lisääntyvän ja vapaaehtoistyön arvostaminen tulisi saada nousuun. Järjestötietoutta tulisi vahvistaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa kehittää. Eri sektoreiden tulisi hyödyntää järjestöistä löytyvää kokemusasiantuntijuutta aiempaa enemmän.

SWOT on lyhenne englanninkielisistä sanoista Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet) ja Threats (uhat) (Nyarku & Agyapong 2011, 1), jonka nelikenttämalliin olemme koonneet keskeiset tutkimusessamme esiinnousseet asiat (kuvio 10). SWOT:mme on laaja, mutta halusimme sillä nostaa esiin järjestöjen moniäänisyyden.

MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> • Digiosaamisen parantaminen koulutuksilla – vertaisoppiminen • Yhteistyö oppilaitosten ja TE-keskusten kanssa (kuntouttava työtoiminta, yhdyskuntapalvelu paikkoja) • Järjestöt tarjoavat työpaikkoja • Järjestökentän hyödyntäminen kunnan päätöksenteossa ja palveluohjauksessa • Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa • Kylien uudet asukkaat mukaan toimintaan • Uudet toimintamallit ja yhteistyö kunnan kanssa – palveluiden yhteensovittaminen • Uudistusten myötä järjestöjen vaikuttavuus ja näkyvyys lisääntyy, sekä kiinnostus järjestöjä kohtaan kasvaa • Tiedottaminen puolin ja toisin ja asiantuntijuuden vaihto • Myönteinen ja arvostava suhtautuminen • Lähipalvelujen saatavuus • Kylien kehittäminen ja kuuleminen muutoksiin • Valistustyö • Matalan kynnyksen toimintaa, esimerkiksi vapaaehtoiset mahdollistavat ikäihmisten kotona asumisen tarjoamalla asiointiapua tai nopea avustaminen hätätilanteissa (tulipalo/onnettomuus) • Täydentää julkista palvelujärjestelmää ja varhaisentuen merkitys kansalaisten hyvinvointiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietoturva • Digitalisaatio – riittääkö järjestöjen toimijoiden tietotaito • Vanhentuneet välineet • Valokuituverkkoa ei saatavilla joka paikassa • Kehittämistyö vähäistä • Kuntien yhdistymisten vaikutukset • Toimintojen keskittyminen isoille paikkakunnille • Avustusten väheneminen. Varsinkin pienet järjestöt voivat jäädä vaille apua ja tukea ja ne unohdetaan • Järjestöjen kuulematta jääminen, Sote-uudistuksessa pienet järjestöt jäävät isojen ”jalkoihin” • Jäsenten ikääntyminen ja jaksaminen, vapaaehtoisten määrän väheneminen. Uusien aktiivisten järjestötoimijoiden mukaan saaminen vaikeaa • Byrokratian lisääntyminen • Pitkät välimatkat • Järjestökoordinaattorin puuttuminen kunnasta • Halutaan olla järjestön jäsenenä, mutta ei aktiivisena toimijana • Toimintojen uudistamiseen ei ole innostusta • Iäkkäiden toimijoiden kiinnostus digitalisaatioon vaihtelee – vaikuttaa järjestön uudistumiseen

Kuvio 10. SWOT-analyysi tutkimuksessa esiinnousseita asioita.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Media ja julkisuus ovat antaneet olettaa, että järjestöt tulevat täydentämään kuntien palvelutarjontaa erityisesti kuntien talouden heikentyessä. Järjestöjen kuuluminen welfare-mix malliin ei ole ollut vahvaa, mutta yhteistyötä on viime aikoina tiivistetty ja tullaan tiivistämään edelleen sote- ja maakuntauudistusten myötä. Täytyy muistaa, että järjestöt toimivat pitkälle vapaaehtoistoimintana ja vain harvalla on työntekijöitä. Pääasiallista toimintaa voi olla esimerkiksi kahvilatoiminta ja pullanmyynti, aitoa ihmiseltä ihmiselle matalan kynnyksen toimintaa, joka jo itsessään on tärkeää. Aitoon kumppanuuteen ollaan vasta heräämässä ja tutkimustietoa aiheesta on saatavilla vielä hyvin vähän. Ideaalina on, että sosiaali- ja terveysjärjestöt pystyisivät toimimaan kuntien rinnalla aitoina ja tasavertaisina kumppaneina ilman että, kunnat käyttäisivät valtaa ja määräystä millaisia järjestöjen täytyisi olla ja miten toimia.

Kuten alussa venekuvalla mallinamme ajatustamme, olemme tällä hetkellä vielä tilanteessa, jossa sote- ja maakuntauudistusta valmistellaan. Pohdimme millaisia haasteita uudistus tuo järjestöille ja millainen on tämä matka pikkujärjestöistä yhteiseen sote-veneeseen, mikä on tällöin järjestöjen rooli ja osuus. Järjestökyselyn 2018 mukaan sote- ja maakuntauudistusten myötä järjestöt tarvitsevat toimintaresursseja ja yhteistyön koordinaatiota aiempaa enemmän. Tiedottamisen tarve kasvaa, uudistukset lisäävät yhteistyön tarvetta ja tuovat uusia mahdollisuuksia järjestöille. Järjestöjä huolestaa kuitenkin uudistusten vaikutus järjestöjen itsenäisyyteen ja toiminnan jatkuvuuteen. (Ahola 2018, 50.)

Opinnäytetyömme teoriaosuudessa nousee esille julkisen ja median tuomat näkökulmat nousevat hyvin esille ja miten ne määrittelevät järjestöjen roolin uudistuksessa. Nähdään, että järjestöt tulevat täydentämään palvelutuotantoa ja järjestöt osallistetaan mukaan, jolloin julkinen sektori käyttää valtaa suhteessa järjestöihin. Opinnäytetyömme myötä ymmärryksemme järjestökentästä, sen laajuudesta ja moninaisuudesta on lisääntynyt. Olemme saaneet ”kriittiset lasit” ja oppineet näkemään realistisemmin julkisen järjestelmän läpi pienet järjestöt, niiden pääasialliset tehtävät ja osuuden isoissa rattaissa. Ajattelemmekin, että jär-

jestöjen rooli on toimia öljynä ja maalina tuoden voidetta ja väriä sote-kentän yhteiseen veneeseen. Järjestöt voi nähdä myös purjeena tasapainottamassa sote-venettä.

Sosiaali- ja terveysalanjärjestöjen isoimpina vahvuuksina ja tehtävinä on hoitaa omien jäsentensä edunvalvontaa, josta niillä on vankka kokemus, sekä tarjota vertaistukea ja asiantuntija-apua jäsenilleen. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen kohdalla eri sairauteen liittyvät järjestöt ja valtakunnalliset järjestöt ovat lisääntyneet kaiken aikaa. (Kansalaisyhteiskunta; Soste - Soteuudistus 2020.)

Sotejärjestelmä on suuressa määrin viranomaistyön pohjalta toteutuvaa, johon järjestöjen osallistuminen on mahdollista yhteistyötä ja toimintamalleja kehittämällä sekä vastuunjaon selkiyttämällä hyvinvointi- ja terveydenedistämistyössä. Järjestöt pystyvät olemaan mukana hyte-toimintamallien ja -palveluiden kehittämisessä ja toteuttamisessa tuoden oman alan asiantuntijuutensa ja kokemuksensa yhteistyöhön. Järjestöt ovat myös suora väylä asukkaiden kuulemisessa ja osallistamisessa. Tutkimuksen mukaan olisi tärkeää lisätä järjestöjen ja niiden toiminnan tunnettavuutta sekä näkyväksi tekemistä, mikä auttaisi parantamaan niiden roolia ja kiinnittymistä isoihin rakenteisiin. Eri toimijat, kun ovat eri veneissä, mutta asukkaiden yhteisillä asioilla hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Rakenteiden olisi hyvä olla kestävä ja joten täytyy miettiä tarkoin millaista venettä yhdessä kannattaa rakentaa, mitkä ovat yhteiset tavoitteet ja kuinka niihin päästään.

Koko sosiaali- ja terveysjärjestelmä on isojen haasteiden edessä. Korona on tuonut resurssiongelmia ja julkinen puoli on isoissa rahaongelmissa. Järjestöt myös miettivät mistä ne saavat rahoitusta avustusten pienentyessä ja mistä rahaa esimerkiksi työntekijän palkkaamiseen, miten vastata korulauseisiin mitä julkisuus antaa järjestöistä? Yhteistyö tulee aktivoitumaan, mutta keskeistä on miettiä, miten järjestöjä hyödynnetään omassa työssään. Pysyviä yhteistyörakenteita kuntatasolla ei vielä ole ja keskeistä on ottaa järjestöt aktiivisemmin mukaan toimintansuunnitteluihin, kuten hyvinvointikertomuksen tekoon. Järjestöyhteistyölle tulisi luoda selkeät rakenteet ja kehittää jatkuvasti yhteistyökäytäntöjä sekä koota järjestötietoa tiiviimmin yhteen. Jos järjestöt eivät ole joka tasolla mukana, tilanne

on kumppanuuden näkökulmasta särkyvää. Järjestöjen säännöllisellä mukanaololla luodaan avoin, luottamuksellinen ja vuorovaikutteinen kumppanuus, jossa järjestöjen toiminta tehdään kunnissa näkyväksi ja molemminpuolinen viestintä paranee. On luotava yhteistyömalli, joka hyödyttää kuntia ja järjestöjä kunnallisesti, mutta mietittävä rooleja myös maakunnallisesti, että valtakunnallisesti, joissa on vielä isoja haasteita. Kuntien olisi hyvä miettiä suhteita myös eri järjestöihin, esimerkiksi tukemalla yhtä järjestöä rahaa voi siirtyä sen kautta myös useammalle muulle järjestölle.

Tutkimuksessamme esiin nousi digitalisaatio, joka on korostunut koronan myötä, ja osa järjestöistä on uudistanut palvelutoimintaansa ajan mukaiseksi mutta osa järjestöistä on jäänyt digiajan jalkoihin. Näkemyksemme mukaan käyttäjien osaminen ja tietoturva sekä taloudelliset resurssit ovat järjestöjen haasteena modernin teknologian hyödyntämisessä. Järjestöt ovat kuitenkin muuntautumiskykyisiä ja valveutuneita vastaamaan nopeasti erilaisiin haasteisiin, josta esimerkkinä voidaan mainita tutkimuksesta esiinnousseet palvelumallit kuten ruokajakelu ja asiointiapu.

Järjestö- ja kuntakyselyiden halusimme perehtyä vielä lisää järjestökenttään ja otimme selvää Rovaniemen Kansalaistalon toiminnasta, koska näemme talon olevan alueellisesti merkittävä järjestökentän yhteen tuova toimija ja heillä on ajantasaista tietoa järjestökentästä.

Toiminta alkoi Rovaniemen Neuvokkaasta yli 20 vuotta sitten. Vuonna 2015 perustettiin Järjestötalo, jonka nimi muuttui syyskuussa 2019 Kansalaistaloksi toiminnan laajentuessa järjestöistä kaikkien kansalaisten kohtaamispaikaksi. Kansalaistaloa hallinnoi Neuvokas ja siellä toimivat järjestöjen rinnalla monikulttuurikeskus MoniNet ja kaupungin asukastupatoiminta. MoniNetin tarkoitus on tukea maahanmuuttajien kotoutumista ja edistää maahanmuuttajien ja suomalaisten kohtaamista. Järjestötalossa tarjotaan erilaista toiminnallista tekemistä, hyvinvointitietoa, vertaistukiryhmiä ja neuvonta- sekä ohjauspalveluita. Talon tarkoitus on olla asukkaiden yhteinen olohuone, jonne voi tulla tapaamaan toisia, lukemaan päivän lehden tai kahville. Talossa toimii yli sata järjestöä ja yhdistystä ja palvelupiste Virtu, jossa asioida sähköisesti; voi maksaa esimerkiksi laskuja tai

ottaa videoyhteyden Kelaan. Järjestötalossa voidaan järjestää päättäjien ja kaupunkilaisten kuulemistilaisuuksia ja paneelikeskusteluja, jolloin asukkaiden ääntä saadaan esille ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon. (Lapin Kansa 10.9.2019; Happonen 2019; Rovalan Setlementti 2021.)

Kansalaistalo on perustettu yhdessä Rovaniemen kaupungin, järjestöjen ja Stean tuella. Talo mahdollistaa, ettei järjestöillä tarvitse olla omia kokous- tai toimintatiloja, vaan ne voivat kokoontua Kansalaistalon tiloissa. Rovaniemen Kansalaistalon toiminta-ajatuksena on koota yhteen järjestöt, asukkaat ja vapaaehtoistyön keskus ja kehittää paikallista järjestö-kuntayhteistyötä, josta vastaa järjestöpiste JOIKU. Järjestöistä pyritään tekemään tunnetumpia toimijoita sekä asukkaille että myös kaupungin eri palveluyksiköiden työntekijöille. Tätä varten kootaan e-julkaisuna toimintakalenteri, josta voi seurata järjestöjen paikallista toimintaa. Kalenterista huolehtii järjestöavustaja, joka vastaa myös erityisesti vapaaehtoisvoimin toimivien järjestöjen tarpeisiin. JOIKUN asiakaskoordinaattori toimii järjestöjen ja Rovaniemen kaupungin perusturvan- ja sivistyspalveluiden yhteistyöelimenä. (Rovaniemen Neuvokas.)

Rovaniemen kaupungin sosiaalipalveluiden ohjaus- ja neuvontapalveluita on kehitetty ja sosiaaliohjaajat ovat jalkautuneet Kansalaistalolle sekä kaupungin hyvinvointi- ja palvelupiste Olkkariin. Sosiaaliohjaajat tarjoavat tietoa eduista ja sosiaalipalveluista ja heiltä saa henkilökohtaisia neuvoja ja ohjausta erilaisiin elämäntilanteisiin sekä ongelmien selvittämisiin. (Perusturvalautakunta 2020; Rovaniemen kaupunki 2020.) Voidaan ajatella, että Kansalaistalo on muuttanut yhteisen toiminnan käytäntöjä, kun palvelut tuodaan helposti lähestyttäväksi ja työntekijät ovat tasavertaisia ja helposti saavutettavissa. Näin ihmisten voi olla matalampi kynnyksellä puhua myös ongelmistaan, kun kohdataan ihminen ihmisenä ilman valta-asetelmia.

Kevään 2020 korona vaikutti vahvasti myös järjestöihin ja niiden toimintaan. Rovaniemen Kansalaistalon toimintaan kuuluu jakaa vähävaraisille ruoka-apua ja korona-aikana talo alkoi jakamaan myös kasvomaskeja (Happonen 2019; Rovaniemen Neuvokas). Korona on nostanut esille sosiaali- ja terveystieteiden toiminnan monipuolisuuden, järjestöt tulivat kuntien avuksi jakamaan ruoka-apua ja

ilmaisia maskeja ja toimittivat sekä asiointi- ja ruoka-apua. Järjestöt tarjosivat myös keskusteluapua koronan aiheuttamaan ahdistukseen ja vastasivat lisääntyneeseen kriisiavun tarpeeseen. Eripuolilla Suomea olevat järjestöt olivat tekevässä puhelintiedustelua avun tarpeesta erityisesti ikäihmisille (yli 70-vuotiaille), sekä jakamassa lahjakortteja vaikeuksissa oleville lapsiperheille esimerkiksi seurakunnan ja kuntien kanssa. Koronan myötä järjestöjen toiminta siirtyi verkkoon, ja järjestöt jalkautuivat tukea tarvitsevien luo. Koronan myötä järjestötoiminnasta on tullut aikaisempaa näkyvämpää. Julkisiin palveluihin tuli paljon muutoksia, jolloin järjestöt lisäsivät neuvontaa ja tavoittivat varsinkin haavoittuvimmassa tilanteessa olevia ryhmiä esimerkiksi ikäänntyneitä ja päihde- ja mielenterveyskuntoutujia. Epävirallisena apuna myös vapaaehtoiset ja naapurit osallistuivat asiointiavun järjestämiseen sekä huomioivat läheisiään ja naapureitaan normaalia enemmän. Sosiaalityöntekijät olivat huolissaan ihmisistä, joilla ei ollut läheisiä auttamassa. (Soste Järjestöbarometri 2020, 8—9, 19; Soste Sosiaalibarometri 2020; Soste 2020 Korona...)

Korona kasvatti pitkäaikaistyöttömien määrää ja ihmiset kaipasivat koronaneuvontaa sekä ohjausta (Honkatukia & Kestilä 2021, 2; Lähteenmäki ym. 2021, 7). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos nosti varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten auttamisen, tukemisen ja hyvinvoinnin erityisen tärkeäksi koronan aikana. THL kehotti hyödyntämään eri tahojen voimavaroja ja olemassa olevia yhteistyötapoja sekä luomaan uudenlaista yhteistyötä, jolloin voitiin paremmin vastata kasvavaan tuen tarpeeseen. Huoli epidemiasta ja rajoitustoimenpiteet aiheuttivat joillekin mielenterveysongelmia tai niiden pahenemista. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020). Sosiaalibarometri 2020:n mukaan yhteistyö viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä oli erinomaista. Erityisesti kolmannen sektorin aito auttamisen halu, ketteryys ja nopeus korostui. 64 % kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon johtajista kertoi ottaneen käyttöön uusia toimintatapoja kolmannen sektorin kanssa. Yhteistyötä halutaan jatkaa ja toimintatapoja kehittää myös koronan jälkeen. (Soste 2020 Sosiaalibarometri.)

Näemme Kansalaistalon toiminnan merkityksen vahvana sekä järjestöjen keskinäisen että järjestö-kuntayhteistyön vahvistumiseksi. Myös asukkaiden näkökulmasta talo pystyy vastaamaan sosiaalisiin tarpeisiin ja sillä on tärkeä rooli ennaltaehkäisevässä työssä. Kuten barometreista ja kyselyiden vastuksista selviää, järjestöt kokevat tilanteensa vaikeaksi. Järjestöiltä odotetaan koko ajan enemmän ja avun sekä tuen tarve tulee kasvamaan koronan myötä, samalla kuitenkin avustuksia ja resursseja leikataan. Korona on tuonut jotain hyvääkin ja kehittänyt järjestökuntayhteistyötä myönteiseen suuntaan, jolloin järjestökenttä on pystynyt näyttämään potentiaalinsa. Vapaaehtoistyön muodot ovat kehittyneet, josta esimerkkinä pyöräluotsi-toiminta, digi- tai kulttuurikaveri, ja järjestöt tarjoavat myös palkkatukityöllistämistä ja työkokeilua (Rovaniemen Neuvokas). Palkkioksi vapaaehtoistyöstä saa auttamisen ilon sekä hyvän mielen.

Analysoimme lopuksi runoa, jonka nostimme esille jo heti opinnäytetyön alussa, ja pohdimme miten tutkimustuloksemme näkyvät siihen tiivistettynä.

Yhteinen onni

*Käsivarren seniorit täyttäneet,
kolmekymmentä vuotta on.
Reissut, monet yhteiset muistoissa arkiston.*

*Säännölliset kokoontumiset kyläpirtissä,
pullakahvit yhteiset,
kuuluu iloista naurua,
ja innostus suunnaton.*

*Kuntosalilla jumpat yhteiset,
tuo notkeat jäsenet.
Seniori ladulla nähty on,
ja silloin olo huoleton.*

*Budjetti pieni,
vaatimaton kulttuurin nälkä suunnaton
Retket, kurssit, kokoontumiset
hauskaa yhdessä aina on.*

-Tarja-

Runossa järjestötoimintaa kuvaillaan pitkäkestoiseksi iloiseksi yhteiseksi toiminnaksi, joka kokoaa kyläläiset yhteen luoden heille yhteisiä muistoja ja kokemuksia. Monipuoliset vapaa-ajantoiminnat mahdollistuvat yhteisen järjestön kautta, joka takaa sosiaalisten suhteiden jatkuvuuden sekä kyläläisten yhteisöllisyyden. Yhteistoiminnan ilo jättää varjoonsa pienen budjetin tuomat hankaluuDET. Runossa näkyy myös kunnan rooli jumppasalin tarjoajana ja Kyläpirtin ylläpitäjänä.

Runoon on tiivistetty opinnäytetyössämme esiin nousseet keskeiset piirteet järjestötoiminnasta. Järjestöt edistävät kansanterveyttä, lisäävät osallisuutta ja sosiaalisia suhteita tarjoten mahdollisuuden vertaistuelle lisäten samalla asuinalueen viihtyisyyttä. Järjestöt tarjoavat monipuolisesti vapaa-ajantoimintaa kaikenikäisille asukkaille ja ne ovat merkittävä voimavara Lapin pienissä ja syrjäisissä kunnissa. Järjestöillä on merkittävä rooli asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisessa sekä järjestöjen toiminta lisää kylän vetovoimaisuutta.

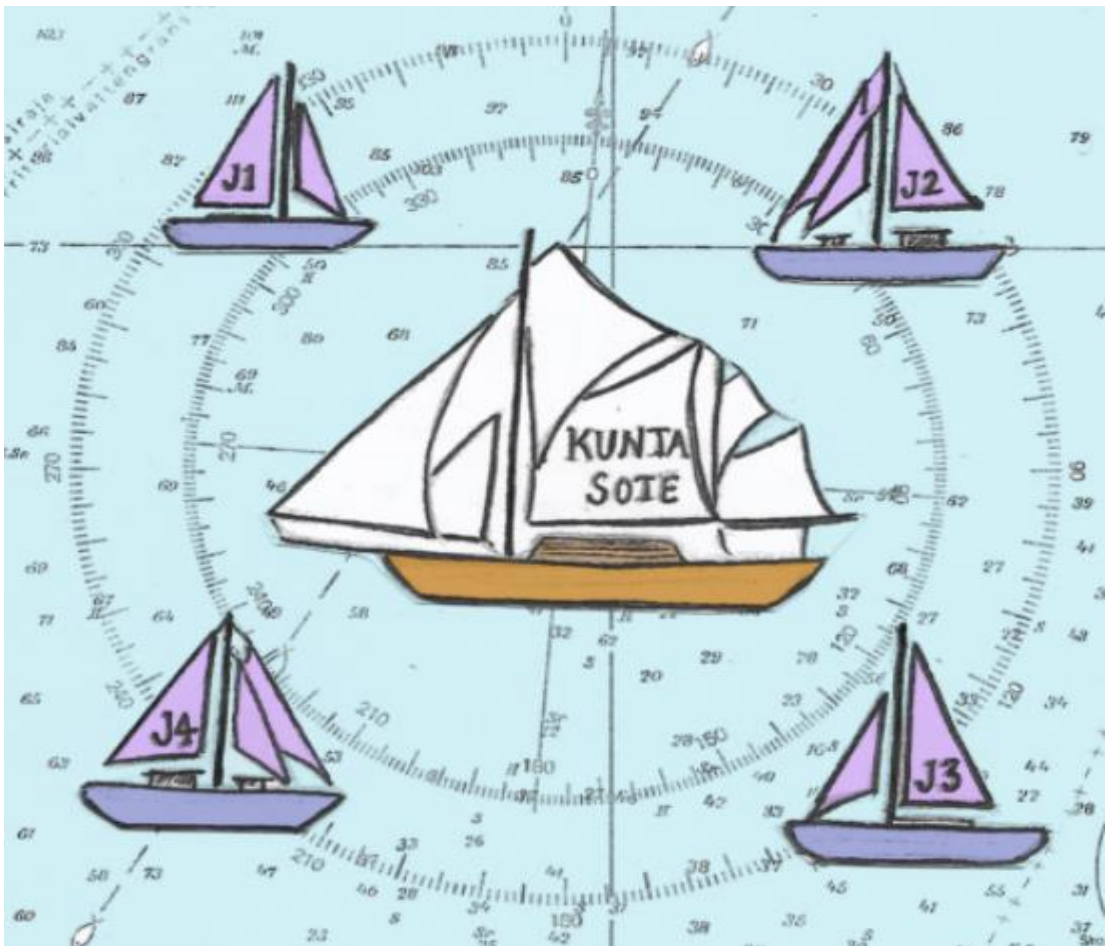
Näemme järjestöjen kokemuksellisuuden ja ammattisuuden hyödyntämisen ja arvostuksen tulevan nousemaan. Ihmisten sosiaalisten ongelmien lisääntyessä, järjestötoimintaa osataan arvostaa myös enemmän ja hyödyntää myös muun muassa syrjäytymisen ehkäisyssä sekä yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Mielenkiintoista tutkimuksessamme oli huomata, miten Muonio erottui kunnista edukseen. Muonio on yhteisöllinen ja tutkitusti sieltä löytyvät onnellisimmat lappilaiset (Vuollo 2015). Muoniossa toimii paljon aktiivisia järjestöjä ja sekä järjestöt että kunta olivat tyytyväisiä yhteistyöhön. Tästä voidaan ajatella, että järjestöt lisäävät myös onnellisuutta?

Tutkimuksessamme löytyi kunta-järjestöyhteistyöstä sekä vahvuuksia että kehittämisen kohteita. Toivomme, että keräämällämme aineistolla on merkitystä Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistykselle. Kokosimme sote-alan järjestöt ja heidän ajantasaiset yhteystietonsa yhteen paikkaan, jonka avulla voidaan parantaa palveluiden saavutettavuutta. Lisäksi tutkimusta voidaan laajentaa koskemaan myös muiden kuntien sosiaali- ja terveysjärjestöjä. Yhteenvetona voidaan todeta järjestökoordinaattorin olevan avainasemassa kehittää yhteistyötä, toimia järjestöohjaajana ja välittää tietoa sekä järjestöille että kunnille. Tutkimuksen mukaan

kunnat ovat halukkaita kehittämään yhteistyötä ja siihen halutaan myös panostaa.

Jatkotutkimusehdotuksena olisi tutkia käyttäjien näkökulmaa mitä järjestötoiminta merkitsee jäsenille tai mitä koronapandemia on aiheuttanut järjestöissä. Koronan vaikutuksia tutkitaan nyt paljon THL:n toimesta, esimerkiksi sivustolta: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tutkimuksia-ja-hankkeita-koronavirukseen-liittyen> löytyy uusimmat tutkimukset. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä voisi myös tutkia, ovatko järjestöt säilyttäneet perinteisen tavan toimia vai ovatko ne muuttuneet palvelujärjestöiksi.

Alla olevalla laivakuvalla havainnollistamme ideaalia welfare-mix mallia, jossa laivoilla on yhteiset koordinaatit ja tavoillaan tasapainoa soten myötä, kun sivulla 1 olevassa kuvassa laivat olivat erillään jokainen matkalla omaan suuntaansa.

LÄHTEET

- Ahola, M. & Myllykangas, T. 2017. Yhdessä oppien, asiantuntijuutta jakaen – Järjestöt ja oppilaitokset sosiaali- ja terveystalouden koulutusta kehittämässä. Rovaniemi: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry.
- Ahola, M. Yhdessä näkyväksi Lapin maakunnallinen järjestökysely 2018. Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Rovaniemi 2019
- Anttila, P. 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Viitattu 4.4.2020 <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/>
- Anttila, M. & Willner, H. 2014. Ihminen kehittämisen keskiössä. Näkökulmia kansalähtöisyyteen, monituottajuuteen ja hyvinvointialan rakenteiden kehittämiseen. Pumppu-hanke. Innopark Programmes Oy. Viitattu 12.11.2019 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-67941-5-0>.
- Anttonen, A., Haveri, A., Lehto, J. & Palukka, H. (toim.) 2012. Julkisen ja yksityisen rajalla. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Beresfort, P. 2013. From 'other' to involved; user involvement in research: an emerging paradigm. *Nordic Social Work Research*, Vol. 3 No 2, 139–148. Viitattu 21.3.2020 <https://doi.org/10.1080/2156857X.2013.835138>.
- Cammett, M. C. & MacLean, L. M. 2011. Introduction: The Political Consequences of Non-state Social Welfare in the Global South. *New York: Studies in Comparative International Development*. Vol. 46. Iss. 1. 1–21. Viitattu 29.11.2019 <https://link.springer.com/article/10.1007/s12116-010-9083-7>.
- Eronen, A., Hokkanen, L., Kinnunen, P., Lehto-Pusa, P., Rönning, L. & Särkelä, R. 1995. Hyvinvoinnin verkostoja näkyvässä. Kuntien ja järjestöjen näkemyksiä sosiaalisen tuen tuottamisesta. Sosiaaliturvan keskusliitto. Hyvinvoinnin tukiverkostot julkaisuja 1/1995. Helsinki: Gummerus Kirjapaino.
- Eskola, J. 2007 Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, J. (toim.) & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 159–183.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. Viitattu 22.1.2020 <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685047>
- Euroopan yhteisöjen komissio 2000. Komission keskusteluasiakirja. Komissio ja valtiosta riippumattomat järjestöt: kumppanuuden lujittaminen. Bryssel. Viitattu 30.1.2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52000DC0011&from=ES>

- Foss, I. C. & Ellefsen, B. 2002. The value of combining qualitative and quantitative approaches in nursing research by means of triangulation. Blackwell Science Ltd; Journal of Advanced Nursing Vol. 40 No 2, 242–248. Viitattu 24.1.2020 https://www.researchgate.net/publication/11092055_The_value_of_combining_qualitative_and_quantitative_approaches_in_nursing_research_by_means_of_triangulation/link/5b9f4b7c45851574f7d18729/download.
- Harju, A. 2007. Lyhyt oppimäärä kansalais- ja järjestötoiminnan historiaa. Kansalaisfoorumi. Viitattu 19.5.2020 https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/historiaa/lyhyt_oppimaara_kansalais-ja_jarjestotoiminnan_historiaa.
- Harrebye, S. & Ejrnæs, A. 2015. European patterns of participation – How dissatisfaction motivates extra-parliamentary activities given the right institutional conditions. London: Comparative European Politics. Vol. 13. Iss. 2. 151–174. Viitattu 29.11.2019 <https://search-proquest-com.ez.lapinamk.fi/docview/1649044442/fulltextPDF/320CE3F1A1A04633PQ/1?accountid=27297>
- Happonen, A. 2019. Järjestöalo muutti Rovakadulle ja on nyt nimeltään Kansalaistalo – toiminta alkaa ensi viikolla. Uusi Rovaniemi 31.7.2019. Viitattu 17.2.2021 <https://www.lapinkansa.fi/jarjestotalo-muutti-rovakadulle-ja-on-nyt-nimeltaa/174452>.
- Happonen, A. 2019. Kansalaistalo aloittaa ruokajakelun maanantaina Rovakadulla. Uusi Rovaniemi 31.7.2019. Viitattu 17.2.2021 <https://www.lapinkansa.fi/kansalaistalo-aloittaa-ruokajakelun-maanantaina-ro/174458>.
- Heiskanen, M. 2013. Rajakeisarin uuden (v)aatteet. Käsitemaalyysi rajaturvallisuudesta. Akateeminen väitöskirja 124 yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Viitattu 7.1.2021 https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61779/Heiskanen_actaE_124pdfA.pdf?sequence=6.
- Hesse-Biber, S. N. 2010. Mixed methods research: Merging theory with practice. New York: Guilford Press. Viitattu 29.1.2020 https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=NK6uD-wAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Hesse-Biber+2010&ots=_po3VvwR9D&sig=zCb0iz3yuzGgLeqn1pk_H3MmpFQ&redir_esc=y#v=onepage&q=Hesse-Biber%202010&f=false.
- Hokkanen, J., Kettunen, A. & Piirainen, K. 2005. Järjestöjen toiminnan yhtiöittäminen – syitä ja seurauksia. Julkaisu 2005:13. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Honkatukia, J. & Kestilä, L. 2021. Väestön terveys, hyvinvointi ja elinolot. Teoksessa: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). 10.2.2021. Koronavirus. Koronaepidemian vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. THL:n seurantaraportti, viikot 4–5/2021. Viitattu 17.2.2021 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140880/Viikko%206-2021%20-%20Koronaepidemian%20vaikutukset%20hyvinvointiin%20palveluihin%20ja%20talouteen.pdf?sequence=8&isAllowed=y, 2–4>.

- Hämäläinen, T. 2013. Kohti kestäväää hyvinvointia. Uuden sosioekonomisen yhteiskuntamallin rakennuspuita. Sitra, Versio 1.0, lokakuu 2013. Viitattu 15.1.2020 https://media.sitra.fi/2017/02/23225247/Kohti_kestavaa_hyvinvointia.pdf.
- Innokylä. 2020. Järjestöyhdyshenkilön toimenkuva. Viitattu 25.1.2021 <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/jarjestoyhdyshenkilon-toimenkuva>.
- Julkunen, I. 2011. Knowledge-Production Processes in Practice Research – Outcomes and Critical Elements. Social work and society international online journal, Vol 9, No 1. Viitattu 22.3.2020 <https://www.socwork.net/sws/article/view/7/26>.
- Juntti, S. 2001. Kansallisen tason kuntien peruspalveluiden itsearviointin kehittämishanke. Väliraportti. Sisäasiainministeriön kuntaosaston julkaisu 4/2001. Viitattu 3.12.2019 <http://docplayer.fi/48325539-Kansallisen-tason-kuntien-peruspalveluiden-itsearviointin-kehittamishanke-valiraportti.html>.
- Jussila, I., Leskelä R-L., Hänninen, J., Frondelius, E., Leminen, S., Noro, K., Pitkänen, L. & Rissanen, A. Osuustoiminta ja järjestötoiminta sosiaali- ja terveystalveluissa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2019. Viitattu 8.12.2019 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161404/19-2019-Osuustoiminta%20ja%20jarjestotoiminta.pdf>.
- Jyväskylän Yliopisto Koppa 2018. Menetelmäpolku / Tutkimusstrategiat / Hermeneuttinen tutkimus. Viitattu 1.12.2020 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/hermeneuttinen-tutkimus>.
- Järvenpää, E. & Kosonen, K. 1997. Johdatus tutkimusmenetelmiin ja tutkimuksen tekemiseen. Helsinki: Teknillinen korkeakoulu. Tuotantotalouden osasto.
- Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 185. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: JAMK.
- Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359. Finlex. Viitattu 23.8.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359>.
- Kielitoimiston sanakirja. Viitattu 16.2.2020 <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>.
- Kansalaisyhteiskunta. Sosiaali- ja terveystyhdistykset. Viitattu 15.9.2020 https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/jarjestohakemisto/sosiaali-_ja_terveysyhdistykset.
- Kansalaisyhteiskunta. Järjestöhakemisto. Viitattu 15.9.2020 <https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/jarjestohakemisto>.

- Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunta. Kohti aktiivista kansalaisuutta. Kansalaisyhteiskunta 2006 -toimikunnan raportti. Julkaisu 2005:14. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 30.1.2020 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75819/omju_2005_14_kohti_aktiivista.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Karttunen, A., Kettunen, A. & Piirainen, K. 2013. Yhteistyöllä hyvinvointia. Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö hyvinvoinnin lisääjänä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C Katsauksia ja aineistoja 31. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kilpeläinen, A., Väärälä, R., Heikkinen, E. & Harpela, R. 2017. Kumppanuuden kantava voima. Teoksessa A. Kilpeläinen, R. Väärälä, E. Heikkinen & R. Harpela (toim.). Kumppanuudesta voimaa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt Lapin rakentajina. Rovaniemi: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, 7–10.
- Kilpeläinen, A. & Heikkinen, E. 2017. Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry 65 vuotta rakentamassa lappilaista hyvinvointia. Teoksessa A. Kilpeläinen, R. Väärälä, E. Heikkinen & R. Harpela (toim.). Kumppanuudesta voimaa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt Lapin rakentajina. Rovaniemi: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, 13–24.
- Kokkonen, T. 2017. Lapin hyvinvoinnin edistämisen rakenteiden nykytila ja tulevaisuuden kuvia. Aluehallintovirasto. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostovastaava, ylitarkastaja, Lapin AVI, Lapin maakunnallinen järjestöfoorumi 19.5.2017. Aluehallintovirasto. Viitattu 3.4.2020 <https://docplayer.fi/47664875-Lapin-hyvinvoinnin-edistamisen-rakenteiden-nykytila-ja-tulevaisuuden-kuvia.html>.
- Korento ry, gynekologinen potilasjärjestö. 2020. Haemme järjestökoordinaattoria. Tampere: Korento ry. Viitattu 25.1.2021 <https://korento.fi/tietoa/haemme-jarjestokoordinaattoria/>.
- Kuntalaki 10.4.2015/410. Finlex. Viitattu 5.5.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D>.
- Kuntalehti 24.8.2018. Viitattu 12.9.2020 <https://kuntalehti.fi/uutiset/sote/sote-jarjestot-huolissaan-osa-kunnista-aikoo-vahentaa-avustuksia-jarjestojen-kohtalo-maakunnissa-epaselva/>.
- Kuuluvainen S. 2016. Vapaaehtoistoiminnan johtaminen Kansalaisfoorumi 2015. Helsinki: Lönnberg
- Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta 2.9.2020. Järjestöyhteistyön suositus Lapin kunnille 2020. Viitattu 7.11.2020 http://www.jarjestokeskus.fi/media/j_rjest_yhteisty_n_suositus_kunnille.pdf
- Lapin sosiaali- ja terveysturva ry 2020. Lappilaiset.fi. Maakunnallinen järjestöneuvottelukunta. Viitattu 7.11.2020 <https://www.lappilaiset.fi/2020/08/18/maakunnallinen-jarjestoneuvottelukunta-maakunnan-jarjestojen-yhteinen-aani/>

- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Viitattu 4.8.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>.
- Lapin AMK 2020. Lapin AMKin hoitotyön opinnoissa uudenlainen järjestöharjoittelu. Viitattu 10.11.2020 <https://www.lapinamk.fi/news/Lapin-AMKin-hoitotyon-opinnoissa-uudenlainen-jarjestoharjoittelu/29277/436d1932-e88a-437c-917e-9541f8397969>.
- Lapin Kansa. 1.12.2020. Yhtenäiset säännöt avulle.
- Lapin Kansa näköislehti 5.9.2020. Viitattu 12.9.2020 <https://lapin-kansa.ap.richiefi.net/c5823296-6df6-4d84-88f5-acf250b8c4dd/2>.
- Lapin Kansa. 10.9.2019. Asukkaiden olohuone avattiin Rovakadulle. Avajaispäivänä talossa vieraili yli 600 kävijää. Viitattu 17.2.2021 <https://www.lapin-kansa.fi/asukkaiden-olohuone-avattiin-rovakadulle/202251>.
- Lapin Liitto 2018. Nykytilan arvio lappilaisesta hyvinvoinnista. Viitattu 2.8.2020 http://www.lappi.fi/c/document_library/get_file?folderId=22412&name=DLFE-34703.pdf.
- Lapin Liitto 2019. Viitattu 3.5.2020 http://www.lappi.fi/c/document_library/get_file?folderId=22412&name=DLFE-34701.pdf.
- Lapin Luotsi. Lapin laadullinen tilannekuva 2018. Aluekehittämisen tilannekuva: Lapin maakunta. Viitattu 28.11.2019 <https://lapinluotsi.fi/wp-content/uploads/2019/11/lapinlaadullinentilannekuvalhetettv12122019-003.pdf>.
- Li, H. & Zhang, J. 2017. How do Civic Associations Foster Political Participation? The Role of Scope and Intensity of Organizational Involvement. Berlin: Nonprof Pol Forum 2017; 8(1): 3–24. Viitattu 29.11.2019 <https://search-proquest-com.ez.lpinamk.fi/docview/1932011207/fulltextPDF/9174CDEF71884E4FPQ/1?accountid=27297>.
- Lähteenmäki, M., Kuitunen, M., Lohiniva, A-L. & Kestilä, L. 2021. Väestön neuvonta ja ohjaus. Teoksessa: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). 10.2.2021. Koronavirus. Koronaepidemian vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. THL:n seurantaraportti, viikot 4–5/2021. Viitattu 17.2.2021 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140880/Viikko%206-2021%20-%20Koronaepidemian%20vaikutukset%20hyvinvointiin%20palveluihin%20ja%20talouteen.pdf?sequence=8&isAllowed=y>, 7–8.
- Majoinen, K. & Antila, A. 2017. Hyvinvoinnin edistäminen kunnassa. Sisältö, mahdollisuudet ja haasteet. ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 12/2017. Viitattu 15.1.2020 http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3423.
- Muukkonen, P. 2010. Tieteen etiikan keskeiset ongelmat ja tutkimuseettiset periaatteet Suomessa. Tieteessä Tapahtuu 28 (2), 16–19. Viitattu 7.1.2021 <https://journal.fi/tt/article/view/2680>.

- Muurinen, H. 2019. Pragmatismi ja kokeileva lähestymistapa sosiaalityön tiedonmuodostuksessa. Heikki Waris –instituutin tutkimuksia 2/2019. Helsingin yliopisto.
- Nisula, L. 2020. Tiedon tuottamisen peruslähtökohtia. Lapin AMK, lehtori, luento 12.3.2020.
- Nyarku, K. & Agyapong, G. 2011. Rediscovering SWOT Analysis: The Extended Version. *Academic Leadership: The Online Journal* 9(2), 1–17. Viitattu 10.1.2021 <https://scholars.fhsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1666&context=alj>.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudella osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Opas valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta. Viitattu 9.10.2020 <https://minedu.fi/documents/1410845/3505134/Hakijan+opas+-+kes%C3%A4kuu+2019.pdf/4870c2dc-6f33-bf4c-f9aa-c401a35f82e5/Hakijan+opas+-+kes%C3%A4kuu+2019.pdf>
- Patentti- ja rekisterihallitus, yhdistysrekisterin esittely 10.12.2019. Viitattu 23.5.2020 https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterin_esittely.html.
- Perusturvalautakunta. 2020. Osavuosikatsaus 1.1.2020-30.6.2020. Viitattu 17.2.2021. <https://rovaniemi.cloudnc.fi/download/noname/%7B4d5828f4-e31c-4e43-9201-f1843e70638e%7D/905670>.
- Pihlström S. 2014. Pragmatismi. *Filosofia.fi* Viitattu 30.11.2020 <http://filosofia.fi/node/2409/>.
- Pietilä, P. & Onkalo, P. 2004. Näkökulmia verkostoituvaan yhteistyöhön kuntien ohjelmatyöprosesseissa. Teoksessa K. Virolainen (toim.), A. Syväjärvi, H. Pietiläinen & A. Lämsä. Tulevaisuuden hyvinvointipalveluiden kehittäminen – tapauksia Pohjois-Suomesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, 134–161.
- Pirilä, S. 2017. Lappi taamoi, Rovala auttoi. Ysikymppinen Rovala monessa mukana. Teoksessa A. Kilpeläinen, R. Väärälä, E. Heikkinen & R. Harpela (toim.). Kumppanuudesta voimaa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt Lapin rakentajina. Rovaniemi: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, 26–39.
- Pohjola, A. 2017. Järjestöjen merkitys toimijoina. Teoksessa A. Kilpeläinen, R. Väärälä, E. Heikkinen & R. Harpela (toim.). Kumppanuudesta voimaa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt Lapin rakentajina. Rovaniemi: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, 95–107.
- Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus –Socca. Kansa-koulu: Valmennusta sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain mukaiseen kirjaamiseen. Viitattu

14.9.2020 http://www.socca.fi/kehittaminen/sosiaalialan_tiedonhallinta_-_kansa-koulu/mika_kansa-koulu_on

Rantanen, T. & Toikko, T. 2006. Käytäntötutkimuksesta kansalaislähtöiseen kehittämiseen. *Janus* Vol. 14 (4) 2006, 403–410. Viitattu 7.1.2021 <https://journal.fi/janus/article/download/50722/15421/0>.

Rovalan Setlementti ry. 2021. MoniNet. Viitattu 17.2.2021 <https://moninet.rovala.fi/moninet/>.

Rovaniemen kaupunki. 2020. Sosiaalipalveluiden neuvonta ja ohjauspalvelut. Viitattu 17.2.2021 <https://www.rovaniemi.fi/Palvelut/Sosiaalipalveluiden-neuvonta--ja-ohjauspalvelut/30fd4d76-76f0-45f1-9031-dff71d74d03a>.

Rovaniemen Neuvokas. Rovaniemen Kansalaistalo. Viitattu 17.2.2021 <https://www.kansalaistalorovaniemi.fi>.

Saranki-Rantakokko, S., Viinamäki, L. & Hautala, S. 2018. Monialainen Älykäs Arktinen Hyvinvointiklusteri. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 13/2018. Viitattu 18.2.2020 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-243-3>.

Saurama, E. & Julkunen, I. Approaching practice research in theory and practice. *Social Work & Social Sciences Review* 15(2), 57–75. Viitattu 28.3.2020 <http://dx.doi.org/10.1921/095352211X636502>.

Sosiaalihuoltolaki (kumottu) 17.9.1982/710 (osa laista kumottu 30.12.2014/1301). Finlex. Viitattu 5.5.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1982/19820710>.

Sosiaalikollega 2020. Sote-uudistus maakuntakierros 2020 Lappi. Viitattu 14.9.2020 https://www.sosiaalikollega.fi/soteuudistus/poske/tapahtumat/DIAT_sotemaakuntakierros_2020_Lappi.pdf.

Sosiaalikollega 2020 – lapin kunnat. Viitattu 19.10.2020 http://www.sosiaalikollega.fi/tervelappi/kuvat/lapinkartta.gif/image_view_fullscreen

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Hallituksen esitys sote-uudistukseksi ja uudistusta koskeva lainsäädäntö etenee eduskuntaan. Sosiaali- ja terveysministeriö: Tiedote 8.12.2020. Viitattu 9.1.2021 https://stm.fi/-/hallituksen-esitys-sote-uudistukseksi-ja-uudistusta-koskeva-lainsaadanto-etenee-eduskuntaan?langu-ageld=fi_FI.

Soste. Järjestöbarometri 2020. Viitattu 3.11.2020 <https://www.soste.fi/jarjestobarometri/jarjestobarometri-2020/>.

Soste. Sosiaalibarometri 2020. Viitattu 3.11.2020 <https://www.soste.fi/sosiaalibarometri/sosiaalibarometri-2020/>.

- Soste. 2020. Korona vahvisti kolmannen sektorin roolia kumppanina virallisessa toiminnassa Viitattu 6.11.2020 <https://www.soste.fi/uutinen/corona-solidified-the-role-of-the-third-sector-as-a-partner-in-official-activities/>.
- STEA. Avustusopas 2021. Viitattu 9.10.2020 <https://www.stea.fi/documents/2184241/10551958/STEA+avustus-opas+2021.www.pdf/36d0dec2-dd76-4dde-39a3-cab0e19a2694/?t=1592286175572>
- Stephens, J. D. 1996. Decline or renewal in the advanced welfare states? The Scandinavian Welfare States: Achievement, Crisis and Prospects, 32–65. Teoksessa *Welfare States in Transition: National Adaptations in Global Economies*. SAGE Publications. Viitattu 3.12.2019 <https://ebookcentral-proquest-com.ez.lapinamk.fi/lib/ramklibrary-ebooks/reader.action?docID=483377>.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Finlex. Viitattu 3.5.2020 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.
- Sälevä, T. & Haavikko, A – M. 2019. Lappi. Maakuntaudistus. Järjestöjen osallistuminen maakunta- ja sote-uudistukseen. Viitattu 3.12.2019 <https://lapinmaakunta.fi/wp-content/uploads/sites/3/jarjestojen-osallistuminen-lapin-maakunta-ja-sote-uudistuksen-valmisteluun-loppuraportti.pdf>.
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. 2009. *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. Thousand Oaks, CA: Sage. Viitattu 3.2.2020 https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=c3uo-jOS7pK0C&oi=fnd&pg=PP1&dq=Foundations+of+mixed+methods+research:+Integrating+quantitative+and+qualitative+approaches+in+the+social+and+behavioral+sciences&ots=Qbvw_haMOD&sig=o0AXfwnwu0Hdm-PIO6dz8ITQ69jl&redir_esc=y#v=onepage&q=Foundations%20of%20mixed%20methods%20research%3A%20Integrating%20quantitative%20and%20qualitative%20approaches%20in%20the%20social%20and%20behavioral%20sciences&f=false
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2020. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa koronaepidemian aikana. Viitattu 17.2.2021 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankohtaista/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen-kunnassa-koronaepidemian-aikana>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelma -ohjelma alkaa – 5 aluekoordinaattoria tukevat alueiden palveluiden kehittämistä. Helsinki: THL. Viitattu 8.10.2020 <https://thl.fi/fi/-/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelma-alkaa-5-aluekoordinaattoria-tukevat-alueiden-palveluiden-kehittamista>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2019. Hyvinvointikoordinaattori alueella. Helsinki: THL. Viitattu 25.2.2021 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/hyvinvointikoordinaattori-alueella>.

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2019. Hyvinvointikoordinaattori kunnassa. Helsinki: THL. Viitattu 25.1.2021 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyvinvointikoordinaattori-kunnassa>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2019. Järjestöyhteistyön koordinaattori 2019. TEAviisari. Helsinki: THL. Viitattu 25.1.2021 <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta?view=KESJohA009&category=KUNTA&y=2019>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2019. Terveyden edistämisen suunnittelija tai koordinaattori 2019. TEAviisari. Helsinki: THL. Viitattu 25.1.2021 <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta?&category=KUNTA&view=KES-JohA004&q=Terveyden%20edist%C3%A4misen%20suunnittelija%20tai%20koordinaatto>.
- Tilastokeskus. 2014, Julkisten hyvinvointipalvelujen merkitys kulutusvertailussa. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 9.1.2021 https://www.stat.fi/til/ktutk/2012/ktutk_2012_2014-04-28_kat_001_fi.html.
- Tilastokeskus. Käsitteet ja määritelmät. Kansalaisuus. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 20.5.2020 <http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/kasitteet-ja-maaritelmat.html>.
- Tilastokeskus. Käsitteet. Taloudellinen huoltosuhde. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 9.1.2021 https://www.stat.fi/meta/kas/tal_huoltosuhde.html.
- Tulkki, A. 2004. Kohti kuntakohtaista hyvinvointipolitiikkaa – näkökulmia pohjoisimman Suomen hyvinvointiohjelmatyöhön. Teoksessa K. Virolainen (toim.) A. Syväjärvi, H. Pietiläinen & A. Lämsä. Tulevaisuuden hyvinvointipalveluiden kehittäminen – tapauksia Pohjois-Suomesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö, 162–178.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). Hyvä eettinen käytäntö (HTK). Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 7.1.2021 www.tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto.htk.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. Mitä rakennerahastot ovat. Viitattu 9.10.2020 <https://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat>
- Uudenmaan Lihastautiyhdistys ry Nylands Muskelhandikappförening rf. Viitattu 28.11.2020 <https://www.uly.fi/news/yhdistys-hakee-jarjestokoordinaattoria/>.
- Valtioneuvosto. Järjestöt maakunnan kumppanina – Oppaasta malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen. Viitattu 9.10.2020 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/jarjestot-maakunnan-kumppanina-oppaasta-malleja-jarjestoystavallisen-maakunnan-rakentamiseen>.
- Valtioneuvosto 2019. Sote-uudistus. Helsinki: Valtioneuvosto. Viitattu 5.2.2020 <https://soteuudistus.fi/mika-sote-uudistus>

- Vesa, S., Santalahti, V., Nieminen, V., Nikunlaakso, R., Reuna, K., Niemi, M., Ketonen, E-L., Kouvonen, A., Lintula, L., Salo, P., Luukkainen, K., Salenius, M. & Oksanen, T. 2020. Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:52. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 9.1.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162555/VNTEAS_2020_52.pdf.
- Viinamäki, L. & Saari, E. 2019. Welfare mix -hyvinvointipalveluiden tuottamismalli sosiaalialan korkeakoulututkintojen kompetenssien haastajana. Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti Lumen 2/2019 teema-artikkeli. Viitattu 19.5.2020 <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2019/10/30/welfare-mix-hyvinvointipalveluiden-tuottamismalli-sosiaalialan-korkeakoulututkintojen-kompetenssien-haastajana/>.
- Viinamäki, L. & Saari, E. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vuollo, P. 2015. Onnellisen maan onnellisimmat. Kolumni 30.4.2015. Oulu: Kaleva. Viitattu 1.2.2021 <https://www.kaleva.fi/onnellisen-maan-onnellisimmat/1864815>.

LIITTEET

Liite 1. Järjestöille lähetetty Webropol-kysely

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TOIMIJOIDEN JÄRJESTÖKYSELY

JÄRJESTÖN PERUSTIEDOT

1. Järjestönne nimi**2. Järjestönne kotikunta**

- Rovaniemi
- Ranua
- Kemijärvi
- Muonio
- Enontekiö

3. Mikä on järjestönne toiminnan tarkoitus ja tavoite?

JÄRJESTÖN TOIMINTA

5. Keille järjestönne toiminta on suunnattu (valitse enintään 3 kohderyhmää)?

- Lapsille
- Nuorille
- Lapsiperheille
- Vanhemmille / huoltajille
- Työssäkäyville
- Työttömille
- Eläkeläisille
- Ikäihmisille
- Veteraaneille
- Jonkin sairauden omaaville henkilöille
- Jonkin vamman omaaville henkilöille
- Jonkin riippuvuuden omaaville henkilöille
- Läheisille / omaisille
- Kokemusasiantuntijoille
- Kaikille alueen asukkaille
- Kaikille toiminnasta kiinnostuneille
- Järjestönne jäsenille
- Muille / keille?

6. Mitä toimintaa järjestönne toteuttaa ja kuinka usein?

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvakseltaan	Ei ole kyseistä toimintaa
Ystävä- ja kaveritoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Muu yksilökohtainen tuki	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisryhmätoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Muu ryhmämuotoinen tuki	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutustoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemusasiantuntijatoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Kodinhoitoapu	☐	☐	☐	☐	☐
Hoitoapu kotiin	☐	☐	☐	☐	☐
Päivätoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Aamu- ja iltapäivätoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastustoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Liikunta- / jumppatoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Kahvilatoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Ehkäisevä työ	☐	☐	☐	☐	☐
Sopeutumisvalmennus	☐	☐	☐	☐	☐
Tuetut lomat	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntoutus	☐	☐	☐	☐	☐
Vaate- ja tavaralahjoitukset	☐	☐	☐	☐	☐
Virkistystoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Kerho- ja ryhmätoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjaus ja neuvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Asiantuntijatoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Edunvalvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Vaikuttamistoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedottaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedontuotanto	☐	☐	☐	☐	☐
Tukihenkilötoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Asiointianu	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kuvaile järjestönne toimintaa tarkemmin

JÄRJESTÖTOIMINNAN MAHDOLLISTAJAT**8. Kuinka monta aktiivista järjestötoiminnan toteuttajaa oli vuoden 2019 aikana?**

Aktiiviset jäsenet, lukumäärä

Aktiiviset vapaaehtoiset, lukumäärä

Aktiiviset talkoolaiset, lukumäärä

Toimintaan osallistuneet, lukumäärä

Palkatut työntekijät, lukumäärä

9. Onko toiminnan toteuttajia tarpeeksi?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Aktiivisia jäseniä	☐	☐	☐
Aktiivisia vapaaehtoisia	☐	☐	☐
Aktiivisia talkoolaisia	☐	☐	☐
Palkattuja työntekijöitä	☐	☐	☐

10. Mihin ikäluokkaan järjestön aktiiviset toiminnantoteuttajat pääsääntöisesti kuuluivat vuonna 2019 (valitse 2 yleisintä)?

	Alle 18v	18-29v	30-62v	63-79v	80+
Aktiiviset jäsenet	☐	☐	☐	☐	☐
Aktiiviset vapaaehtoiset	☐	☐	☐	☐	☐
Aktiiviset talkoolaiset	☐	☐	☐	☐	☐
Palkatut työntekijät	☐	☐	☐	☐	☐

YHTEISTYÖ KUNNAN KANSSA

11. Teittekö kotikuntanne kanssa yhteistyötä vuonna 2019?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

12. Mikäli ette tehneet yhteistyötä, niin haluaisitteko tehdä?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

14. Onko kunnassanne järjestöyhdyshenkilö tai muu järjestöyhteistyöstä vastaava henkilö?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

**15. Mitä seuraavia yhteistyömuotoja olette toteuttaneet kotikuntanne kanssa vuonna 2019?
Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot**

- Yhteistyötapaamiset
- Yhteiset koulutukset
- Yhteiset hankkeet
- Yhteiset tapahtumat
- Järjestöjen huomioiminen kunnan strategioita tehtäessä
- Kunta on kuullut järjestöä kehittämistyössä
- Kunta on hyödyntänyt järjestön asiantuntijuutta
- Kunta on hyödyntänyt järjestön kokemusasiantuntijoita
- Kunta on tiedottanut järjestöjä toiminnastaan
- Järjestö on tiedottanut kuntaa toiminnastaan
- Kunta on hankkinut järjestöltä palveluita
- Järjestöllä on ollut edustaja kunnan työryhmässä
- Järjestöllä on ollut edustaja kunnan neuvostossa / valtuustossa
- Yhteinen säännöllisempi toiminta
- Sopimuksellinen palvelutuotanto kunnalle
- Sopimuksellinen toiminnan toteutus kunnalle
- Palveluiden yhteiskehittäminen
- Yhteistyöhanke / -hankkeita
- Kehittäisyhteistyö
- Asiakasyhteistyö
- Yhteistyötilaisuudet kunnan ja järjestöjen kanssa
- Yhteiset kuntalaiskyselyt
- Yhteiset kuntalaisten kuulemistilaisuudet
- Kunnan työntekijät ovat esitelleet kunnan toimintaa järjestölle
- Kunnan työntekijät ovat pitäneet asiantuntijaluentoja järjestölle
- Järjestön toimijat ovat esitelleet toimintaa kunnalle
- Järjestön toimijat ovat pitäneet asiantuntijaluentoja kunnalle
- Kunnan järjestöyhdyshenkilö tukee järjestöjä
- Muu, mikä?

16. Kuinka tärkeäksi järjestönne kokee yhteistyön kunnan kanssa?

- Erittäin tärkeäksi
- Melko tärkeäksi
- Ei kovinkaan tärkeäksi
- Ei lainkaan tärkeäksi
- Ei tehdä yhteistyötä
- En osaa sanoa

17. Miten hyvin yhteistyö kunnan kanssa on toiminut?

- Hyvin
- Melko hyvin
- Ei kovinkaan hyvin
- Ei lainkaan hyvin
- En osaa sanoa
- Ei tehdä yhteistyötä

18. Mitä hyötyä koette saavanne kunnan kanssa tehdystä yhteistyöstä?

19. Miten kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi kehittää?

20. Millä tavalla kunta on tukenut ja edesauttanut yhteistyötä?

- Kunta on myöntänyt toiminta-avustusta
 Kunta on myöntänyt toimitila-avustusta
 Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön ilmaiseksi
 Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön pientä korvausta vastaan
 Kunta on myöntänyt muuta avustusta
 Kunta on tiedottanut järjestötoiminnasta nettisivuillaan
 Kunta on julkaissut järjestöjen tiedotteita ilmoitustaulullaan
 Kunta on antanut tukea kopiointiin
 Muunlainen tuki, millainen?

22. Millaista muuta yhteistyötä toivoisitte kunnan kanssa?

JÄRJESTÖN MERKITTÄVYYS KUNTALAISILLE JA KUNNALLE**23. Kuinka tärkeäksi koette järjestönne toiminnan**

	Erittäin tärkeäksi	Melko tärkeäksi	Ei kovinkaan tärkeäksi	Ei lainkaan tärkeäksi
Toimintaa toteuttaville	☐	☐	☐	☐
Toimintaan osallistujille	☐	☐	☐	☐
Kuntalaisille	☐	☐	☐	☐
Kunnalle	☐	☐	☐	☐

24. Kerro omin sanoin millaista hyötyä järjestöstänne on kuntalaisille?

--

25. Kerro omin sanoin millaista hyötyä järjestöstänne on kunnalle?

26. Mitä omasta kunnastanne jäisi puuttumaan, mikäli järjestönne toiminta loppuisi?

27. Miltä järjestönne tulevaisuus näyttää?

- kasvujohteiselta
- lievästi kasvujohteiselta
- tasaiselta
- lievästi heikentyvältä
- selkeästi heikentyvältä

28. Kerro omin sanoin mitä ajattelette järjestönne tulevaisuudesta?

29. Vapaa sana / terveiset tutkimuksen tekijöille

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

Kiitos vastauksesta!

Kysely luotu Webropolilla
[Klikkaa tästä](#) ja lue lisää

Liite 2. Järjestövastaaville lähetetty Webropol-kysely

Sosiaali- ja terveystalouden toimijoiden järjestökysely kunnille

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

1. Kunta

- Rovaniemi
- Ranua
- Muonio
- Enontekiö
- Kemijärvi

2. Toimitko kuntanne nimettynä järjestöyhdyskuntana?

- Kyllä
- Ei

3. Mikäli et, onko kunnassanne nimetty järjestöyhdyskuntana?

- Kyllä, kuka?
- Ei
- En osaa sanoa

4. Teittekö järjestöjen kanssa yhteistyötä vuonna 2019?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Oman kotikunnan sosiaali- ja terveysalan yhdistyksen	☐	☐	☐
Naapurikunnan sosiaali- ja terveysalan yhdistyksen	☐	☐	☐
Naapurikunnan toisen toimialan yhdistyksen	☐	☐	☐
Maakunnallisen sosiaali- ja terveysalan yhdistyksen	☐	☐	☐
Maakunnallisen toisen toimialan yhdistyksen	☐	☐	☐
Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan liiton	☐	☐	☐
Valtakunnallisen muun toimialan liiton	☐	☐	☐
Muun, minkä <input type="text"/>	☐	☐	☐

5. Mitä seuraavia yhteistyömuotoja olette toteuttaneet sote-järjestöjen kanssa vuonna 2019?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot

- Yhteistyötilaisuudet kunnan ja järjestöjen kanssa
- Yhdessä järjestetyt koulutukset
- Yhteiset tapahtumat
- Yhteinen säännöllisempi toiminta
- Sopimuksellinen palveluiden hankinta järjestöiltä
- Asiakasyhteistyö
- Palveluiden yhteiskehittäminen
- Yhteiset hankkeet tai projektit
- Työllistämisyhteistyö
- Yhteiset kuntalaiskyselyt
- Yhteiset kuntalaisten kuulemistilaisuudet
- Järjestöjen osallistuminen hyvinvointikertomuksen laadintaan
- Järjestöjen osallistuminen muun strategian laadintaan
- Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen hyvinvointikertomuksessa
- Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen muissa strategioissa
- Järjestöjen kuuleminen päätöksenteossa
- Järjestöjen edustus kunnan työryhmissä, neuvostoissa tai valtuustoissa
- Järjestöjen kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen
- Kunnan toiminnan esittelyt järjestöille
- Kunnan asiantuntijaluennot järjestöille
- Järjestöjen asiantuntija luennot kunnalle
- Järjestöjen toiminnan esittely kunnalle
- Kunnan toiminnasta tiedotus järjestöille
- Järjestöjen toiminnasta tiedotus kunnalle
- Kunnan järjestöyhdyshenkilön tuki järjestöille
- Muu, mikä?

6. Mitä seuraavia yhteistyömuotoja olette toteuttaneet muiden järjestöjen kanssa vuonna 2019?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot

- Yhteistyötilaisuudet kunnan ja järjestöjen kanssa
- Yhteiset tapahtumat
- Yhteinen säännöllisempi toiminta
- Sopimuksellinen palveluiden hankinta järjestöiltä
- Asiakasyhteistyö
- Palveluiden yhteiskehittäminen
- Yhteiset hankkeet tai projektit
- Työllistämisyhteistyö
- Yhteiset kuntalaiskyselyt
- Yhteiset kuntalaisten kuulemistilaisuudet
- Järjestöjen osallistuminen hyvinvointikertomuksen laadintaan
- Järjestöjen osallistuminen muun strategian laadintaan
- Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen hyvinvointikertomuksessa
- Järjestöissä olevan tiedon hyödyntäminen muissa strategioissa
- Järjestöjen kuuleminen päätöksenteossa
- Järjestöjen edustus kunnan työryhmissä, neuvostoissa tai valtuustoissa
- Järjestöjen kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen
- Kunnan toiminnan esittelyt järjestöille
- Kunnan asiantuntijaluennot järjestöille
- Järjestöjen asiantuntija luennot kunnalle
- Järjestöjen toiminnan esittely kunnalle
- Kunnan toiminnasta tiedotus järjestöille
- Kunnan järjestöyhdyshenkilön tuki järjestöille
- Muu, mikä?

7. Onko kunta hankkinut maksullisia palveluja sote- järjestöiltä?

- Kyllä, millaisia palveluita?
- Ei
- En osaa sanoa

8. Onko kunta hankkinut maksullisia palveluja muiden toimialojen järjestöiltä?

- Kyllä, millaisia palveluita?
- Ei
- En osaa sanoa

9. Millaisia haasteita on ollut sote- ja muiden järjestöjen kanssa tehdyssä yhteistyössä?

10. Kuinka tärkeäksi kunnassanne koetaan yhteistyö sote-järjestöjen kanssa?

- Erittäin tärkeäksi
- Melko tärkeäksi
- Ei kovinkaan tärkeäksi
- Ei lainkaan tärkeäksi
- Ei tehdä yhteistyötä
- En osaa sanoa

11. Kuinka tärkeäksi kunnassanne koetaan yhteistyön muiden järjestöjen kanssa?

- Erittäin tärkeäksi
- Melko tärkeäksi
- Ei kovinkaan tärkeäksi
- Ei lainkaan tärkeäksi
- Ei tehdä yhteistyötä
- En osaa sanoa

KUNNAN TUKI SOSIAALI- JA TERVEYSALAN SEKÄ MUIDEN ALOJEN JÄRJESTÖILLE

12. Millä tavalla kuntanne on tukenut ja edesauttanut sote-järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä?

- Kunta on myöntänyt toiminta-avustusta
- Kunta on myöntänyt toimitila-avustusta
- Kunta on myöntänyt muuta rahallista avustusta
- Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön ilmaiseksi
- Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön pientä korvausta vastaan
- Kunta on tiedottanut aktiivisesti järjestöjä esim. avustuksista ja tiloista
- Kunta on tiedottanut järjestötoiminnasta nettisivuillaan
- Kunta on julkaissut järjestöjen tiedotteita ilmoitustaulullaan
- Kunta ylläpitää ajantasaista järjestöpankkia
- Kunta on antanut pientä käytännön apua, esimerkiksi kopiointi mahdollisuuden
- Kuntaan on nimetty järjestöyhdyshenkilö
- Kunta on luonut pysyvät yhteistyörakenteet esimerkiksi foorumit
- Muunlainen tuki, millainen

13. Millä tavalla kuntanne on tukenut ja edesauttanut muiden toimialojen järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä?

- Kunta on myöntänyt toiminta-avustusta
- Kunta on myöntänyt toimitila-avustusta
- Kunta on myöntänyt muuta rahallista avustusta
- Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön ilmaiseksi
- Kunta on tarjonnut toimitilat käyttöön pientä korvausta vastaan
- Kunta on tiedottanut aktiivisesti järjestöjä esim. avustuksista ja tiloista
- Kunta on tiedottanut järjestötoiminnasta nettisivuillaan
- Kunta on julkaissut järjestöjen tiedotteita ilmoitustaulullaan
- Kunta ylläpitää ajantasaista järjestöpankkia
- Kunta on antanut pientä käytännön apua, esimerkiksi kopiointi mahdollisuuden
- Kuntaan on nimetty järjestöyhdyshenkilö
- Kunta on luonut pysyvät yhteistyörakenteet esimerkiksi foorumit
- Muunlainen tuki, millainen

14. Paljonko kuntanne myönsi rahallista avustusta järjestöille vuonna 2019?

Sote-järjestöille, euroa

Muiden toimialojen järjestöille, euroa

15. Miten järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi kehittää?

16. Tukeeko kunta mielestänne järjestöjä riittävästi?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

17. Miten tukemista tulisi kehittää?

JÄRJESTÖN TOIMINNAN MERKITTÄVYYS KUNTALAISILLE JA KUNNALLE

18. Kerro omin sanoin millaista hyötyä sote-järjestöistä ja muiden alojen järjestöistä on kuntalaisille?

19. Kerro omin sanoin millaista hyötyä sote-järjestöistä ja muiden toimialojen järjestöistä on kunnallenne?

20. Mitä kunnastanne jäisi puuttumaan, mikäli järjestöjen toiminta loppuisi?

21. Miltä kunnassanne toimivien järjestöjen tulevaisuus näyttää?

22. Miltä kunnan ja järjestöjen välisen yhteistyön tulevaisuus näyttää ?

23. Vapaa sana / terveiset tutkimuksen tekijöille

Lapin sosiaali- ja
terveysturvayhdistys ry

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

Kiitos vastauksesta!

Kysely luotu Webropolilla
Klikkaa tästä ja lue lisää

Liite 3. Mitä toimintaa ja kuinka usein järjestöt järjestävät

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Harvakseltaan	Ei ole kyseistä toimintaa	Yhteensä
	-	-	-	-	-	49
Ystävä- ja kaveritoiminta	3	7	6	7	22	49
Muu yksilökohtainen tuki	5	3	6	11	18	49
Vertaisryhmätoiminta	2	7	12	10	12	49
Muu ryhmämuotoinen tuki	1	9	4	12	14	49
Koulutustoiminta	1	1	7	26	10	49
Kokemusasiantuntijatoiminta	2	1	7	15	18	49
Kodinhoitoapu	1	0	0	2	37	49
Hoitoapu kotiin	0	1	0	2	39	49
Päivätoiminta	2	0	3	3	32	49
Aamu- ja iltapäivätoiminta	1	0	1	0	38	49
Harrastustoiminta	2	12	5	13	14	49
Liikunta- / jumppatoiminta	2	18	3	8	14	49
Kahvilatoiminta	1	3	7	6	24	49
Ehkäisevä työ	4	6	3	3	24	49
Sopeutumisvalmennus	0	0	1	8	31	49
Tuetut lomat	1	0	0	10	29	49
Kuntoutus	1	2	0	6	31	49
Vaate- ja tavaralahjoitukset	1	0	1	7	31	49
Virkistystoiminta	3	3	12	27	3	49
Kerho- ja ryhmätoiminta	3	9	9	8	16	49
Ohjaus ja neuvonta	5	6	6	17	8	49
Asiantuntijatoiminta	3	3	7	13	15	49
Edunvalvonta	5	3	3	8	23	49
Vaikuttamistoiminta	5	5	8	17	7	49
Tiedottaminen	4	9	11	17	2	49
Tiedontuotanto	0	3	4	15	17	49
Tukihenkilötoiminta	2	1	4	9	24	49
Asiointiapu	2	2	1	4	31	49
Kohtaamispaikkatoiminta	3	3	3	8	24	49

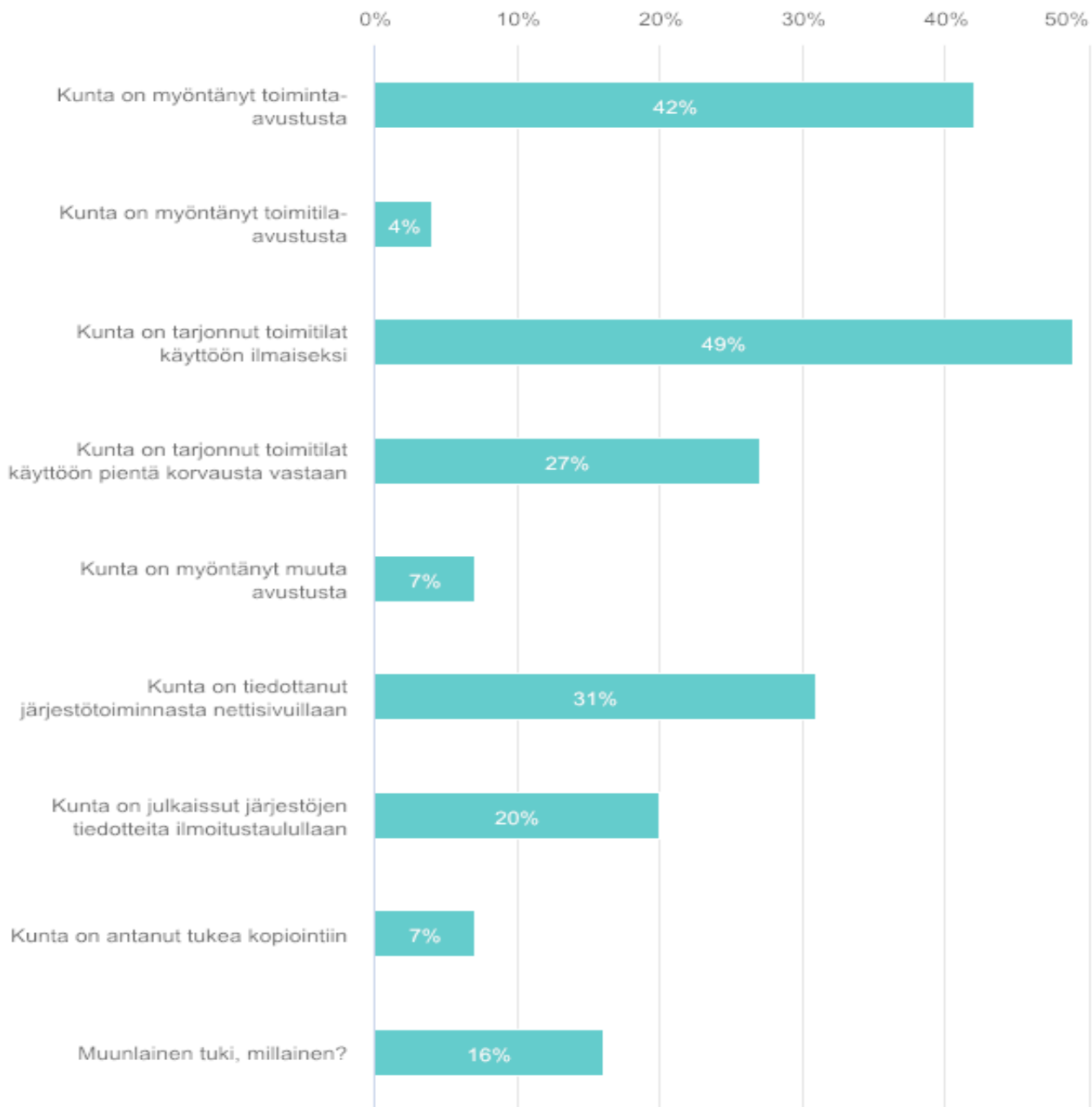
Oleskelu ja ajanvietto	1	2	8	8	23	49
Tapahtumat	1	1	13	29	0	49
Retket ja leirit	1	1	7	29	6	49
Musiikki- ja laulutoiminta	2	2	2	11	24	49
Muu taidetoiminta	2	1	2	6	29	49
Taloudellinen tukitoiminta	0	0	0	8	33	49
Kehittämistoiminta	1	2	4	12	21	49
Toisten yhdistysten tuki	0	1	3	22	14	49
Yhteensä	73	127	173	417	758	49

Liite 4. Kuinka monta aktiivista toiminnan toteuttajaa oli vuonna 2019

Aktiiviset jäsenet, lukumäärä	Aktiiviset vapaaehtoiset, lukumäärä	Aktiiviset talkoolaiset, lukumäärä	Toimintaan osallistuneet, lukumäärä	Palkatut työntekijät, lukumäärä
10	10	10	30	0
45	muut kuin jäsenet 10	talkoolaiset koostuvat jäsenistä 25	60	-
6	6	6	100	0
30	30	0	30	0
10–12	10–12	10–12	10–20/ tapahtumakerta	0
20 lasta perheineen	vaihtelee, esim. isovanhemmat voivat osallistua monella tapaa	edellytämme kaikilta perheiltä tätä tarvittaessa	20 lasta perheineen	3
25–30	15	10	30	
130	20	-	20–30	-
10	10	10	15	0
6	0	0	0	2,25
30 kpl	3 kpl	30 kpl	n. 40 kpl	0
10	6	0	6	0
n. 15	n. 15	n. 15 meillähän jäsenet ovat niin vapaaehtoisia kuin talkoolaisiakin	n. 60	0
10–20	enintään 10	enintään 10	n 30	0
12	0	0	12	0
50	12	10	150	0
50	10	10	useampi sata	0

49	33	33	74	3
-	-	-	-	0
Noin 30	5–8	5	30	0
20	5	5	20	0
40–50	5	20	50	0
30	20	10	50	0
30	10	4	2000	0
1663	noin 50	noin 50	noin 5400	2,5
8	8	14	16	0
Noin 1000	Arvio: muutama sata	Arvio: muutama sata	Arvio: 1500	Yksi toiminnanjohtaja
90 (jäsenistö)	n, 10	10–15	n, 40–50	o
277	10	10	20	0
110	40	40	40	0
500	50	50	500	-
10–25 hlöä	11	-	10–25 hlöä	-
7	20	15	20	0
4	1	0	4	0
20	15	0	80	1
	4	4	40	0
10	10	10	200	0
70–120	30	40	800	- ei kehtään
9/116	2	10	-	0
6	8	6	15	0
88	8	10	35	
6	15	15	satoja	0
676	294		9300	7
268 perhettä jäsenenä, 150 ei-jäsenperhettä osall	yli 70		1520 käyntikertaa	4
Noin 20	5		50	-
170	90		700–1000	5
8	5		13	0
20			40	
Noin 30 tilaisuutta kohden.				

Liite 5. Millä tavalla kunta on tukenut ja edesauttanut yhteistyötä?

kulttuuriavustus
Liikuntatilojen käyttöön saanti veloituksetta.
tiedotus ja yhteistilaisuudet
Rovaniemen kaupungin kanssa on kuntouttavaa työtoimintaa
Erityisryhmävetäjän palvelut liikuntaryhmässä
asiantuntijuuden vaihto, mm. ohjausryhmätyöskentely